

F

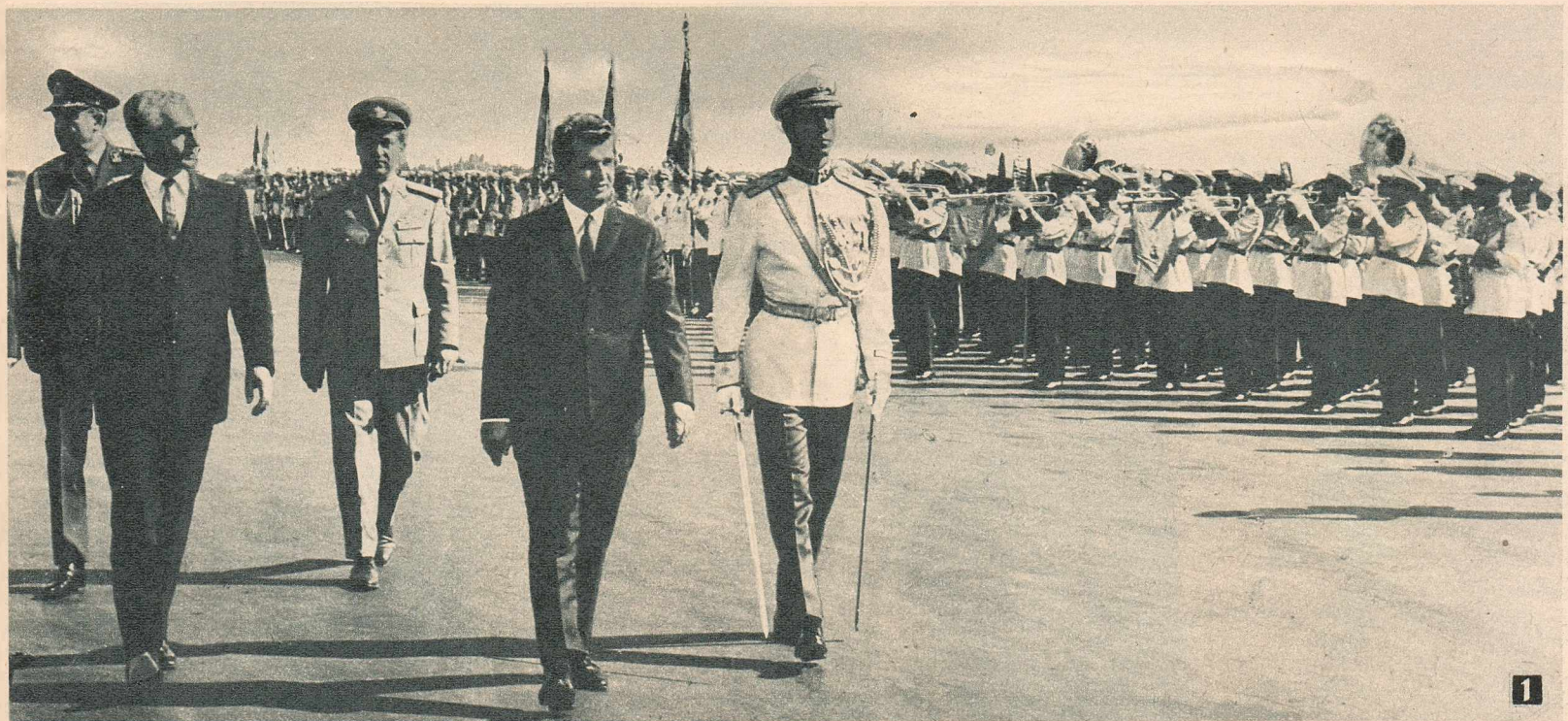
37
'69

FLACĂRA

ANUL XVIII
NR. 745
6 SEPTEMBRIE 1969

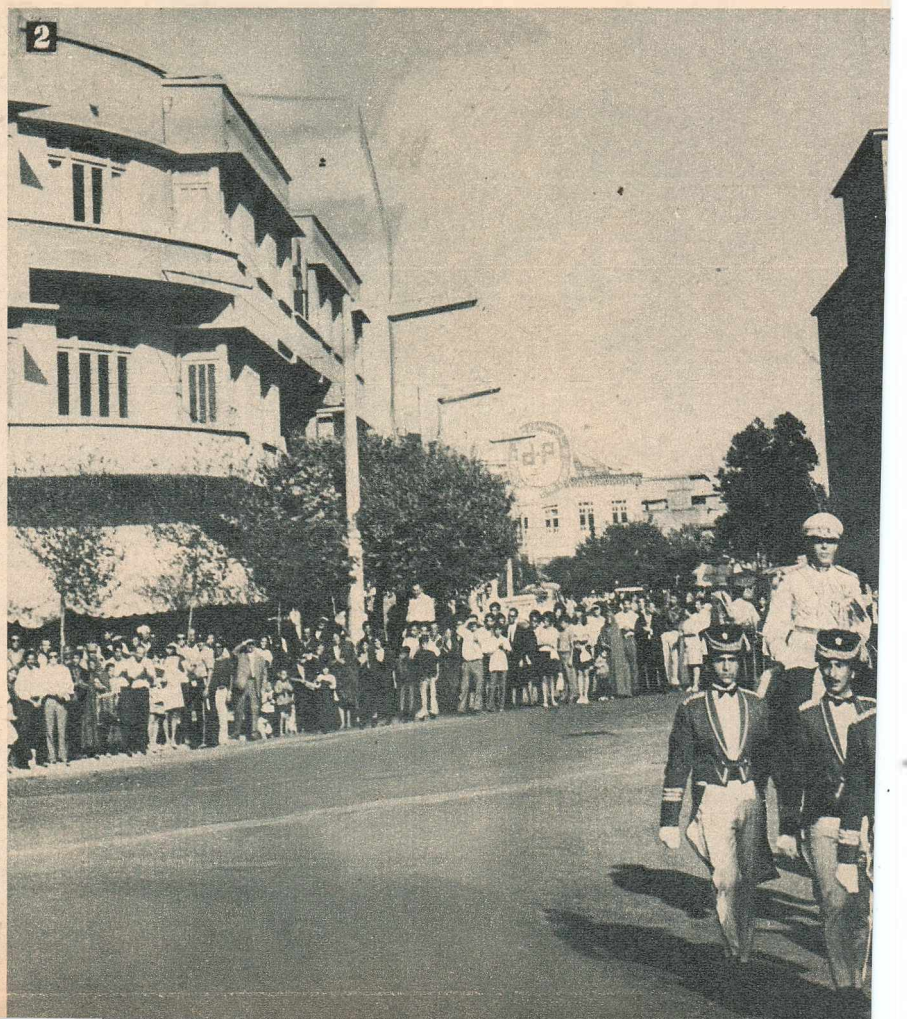

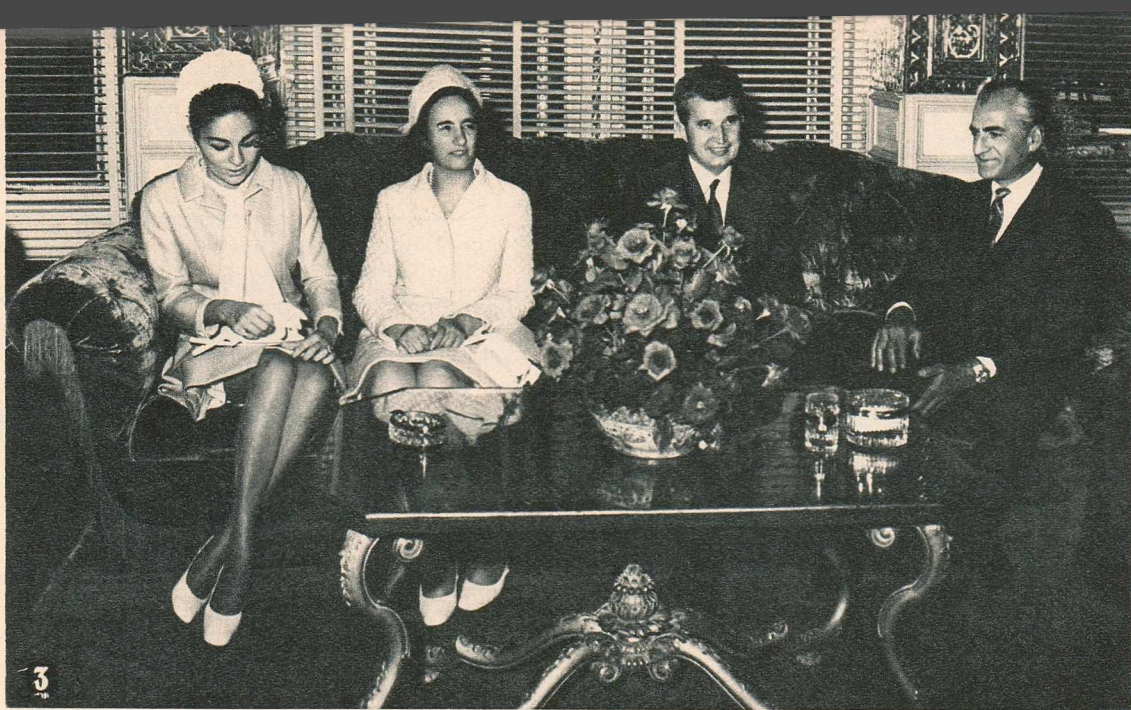
VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN IRAN

Timp de câteva zile președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, împreună cu soția, Elena Ceaușescu, a făcut o vizită oficială în Iran, la invitația Majestății Sale Imperiale Șahișahul Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr și a Majestății Sale Împărăteasa Iranului. Primirea deosebit de călduroasă făcută înalților oaspeți români a întruchipat sentimentele de prietenie, de prețuire, manifestate de poporul iranian față de țara noastră, față de poporul român. «În aceasta noi vedem — arăta președintele Nicolae Ceaușescu în toastul rostit la dineul oficial oferit de Șahișahul Iranului — o expresie a relațiilor de prietenie dintre popoarele noastre, a dorinței lor de a colabora și a trăi în pace».

Desfășurată într-o atmosferă de prietenie și cordialitate, vizita oficială în Iran a președintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, a soției sale, Elena Ceaușescu, și a persoanelor oficiale care îl însoțesc este menită să înscrie, fără îndoială, un nou capitol în istoria relațiilor româno-iraniene. «Din discuțiile pe care le-am avut cu Majestatea Voastră — sublinia președintele Nicolae Ceaușescu la dineul oferit în onoarea Majestăților Lor Imperiale, Șahișahul Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr și Împărăteasa Farah — din convorbirile pe care colaboratorii mei le-au avut cu primul ministru și cu miniștrii iranieni s-au desprins perspective bune pentru dezvoltarea și în viitor a relațiilor dintre țările noastre, noi posibilități pentru o cooperare fecundă în îmbunătățirea climatului internațional, în realizarea unei lumi mai bune, în care fiecare popor să-și poată organiza viața așa cum înțelege el și cum o dorește, în care să fie asigurate pacea și independența tuturor popoarelor. Ținând seama de faptul că în multe probleme avem aceleași puncte de vedere, întrevăd cu încredere viitorul relațiilor și cooperării româno-iraniene».

1 Președintele Nicolae Ceaușescu și Șahinșahul Iranului, pe aeroportul din Teheran, trecind în revistă garda de onoare.

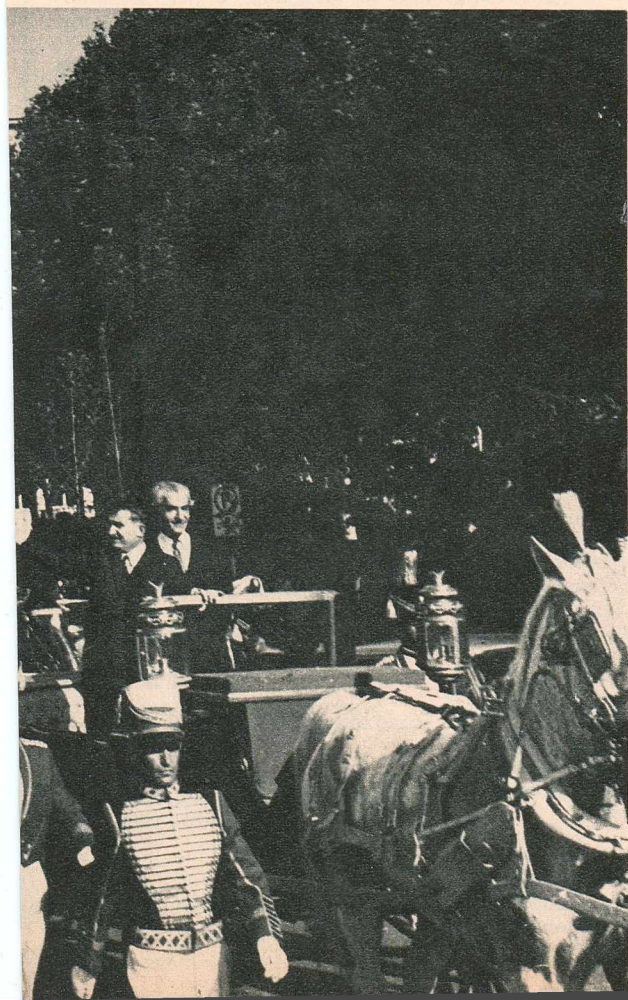
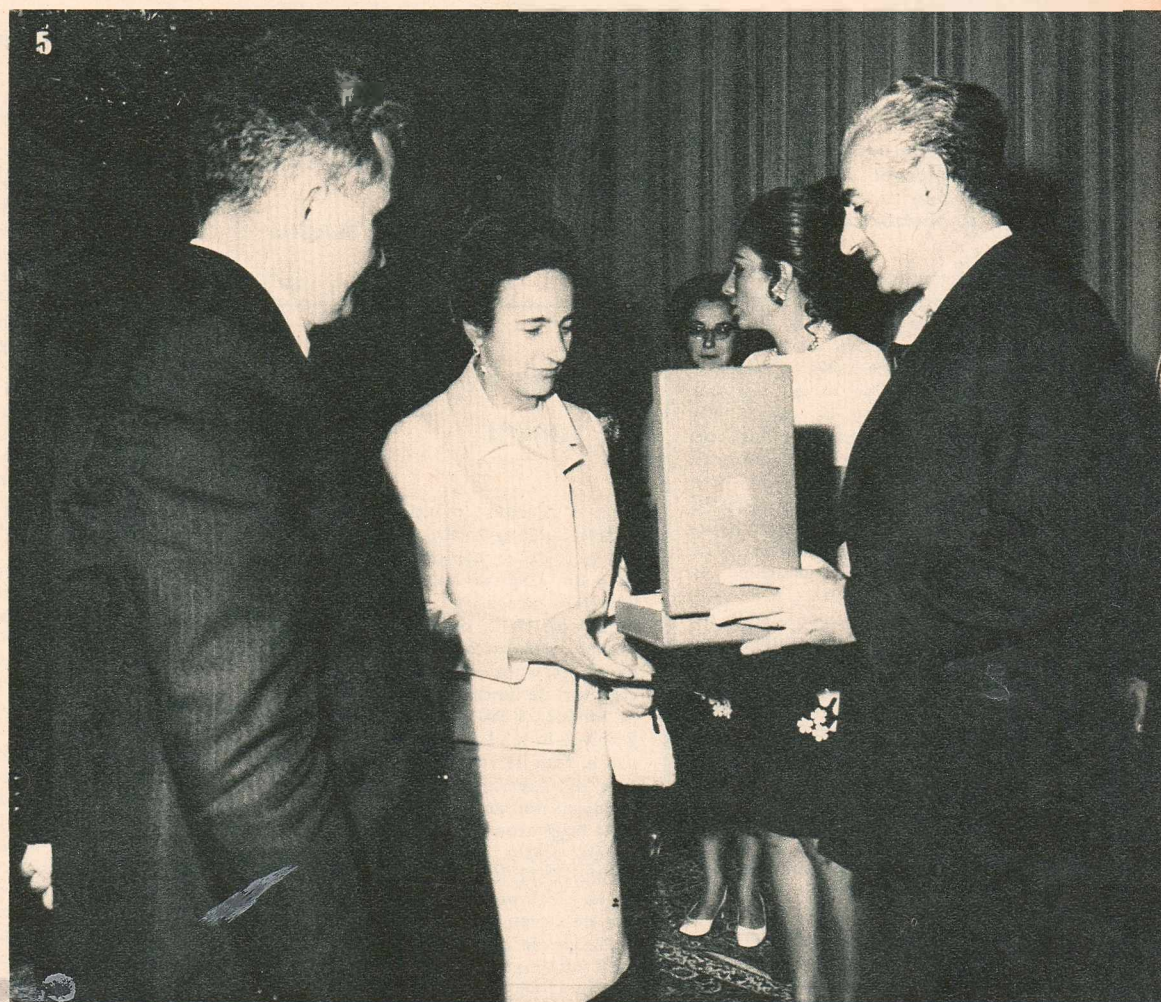
2 Pe marile bulevarde ale capitalei iraniene, în drum spre Palatul Golestan.

3 La Palatul Golestan.

4 Prietenie și cordialitate.

5 Aspect din timpul solemnității de la Palatul Nyaravan, prilejuită de înmînarea celei mai înalte distincții iraniene — Ordinul «Pahlavi» cu colier — președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și a Ordinului «Haft-pezkar» (Ordinul iranian al pleiadelor) soției președintelui Consiliului de Stat, Elena Ceaușescu.

6 Populația Teheranului a făcut o primire deosebit de călduroasă înalților oaspeți români.

REPORTAJ DE SAPTE ZILE

COPERTA NOASTRĂ

Irina Gărdescu, școlărița cu codițe din La patru pași de infinit, a devenit una dintre autenticele prezente actricești ale filmului nostru.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Prezentarea artistică:
Dan BÎRLĂDEANU

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12. Of. 33
Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Științei»

HOTĂRÎRILE CONGRESULUI X - programul activității noastre

un impuls optimizării construcțiilor

Interviu cu tov. ing. NICOLAIE POPA, directorul Institutului de proiectări pentru industria materialelor și prefabricatelor de construcții

— Printre metodele concrete de optimizare a construcțiilor, lucrările Congresului al X-lea al P.C.R. au subliniat și necesitatea degrevării întreprinderilor de prefabricate de sarcina producerii elementelor grele, de serie mică sau tehnicitate redusă. În ce constă eficiența fabricării acestor profiluri pe poligoane amenajate pe lângă șantier?

— Fiind vorba de produse de serie mică, menținerea lor printre sarcinile întreprinderilor de prefabricate împiedică folosirea optimă a utilajelor și a spațiului de fabricație, constituind în ultimă instanță o imobilizare a investițiilor. Pe de altă parte, cheltuielile de transport, manipulare, depozitare măresc mult prețul de cost, în special al elementelor grele. În multe cazuri transportarea unor asemenea elemente, care necesită și vehicule speciale, durează mai mult decât durează fabricarea. În schimb pregătirea turnării acestor prefabricate pe poligoane din cadrul sau din apropierea șantierei se poate face fără eforturi deosebite.

— Cele de mai sus par atât de convingătoare încât ne întrebăm de ce mai constituie o problemă?

— Pentru că producerea tuturor profilurilor de prefabricate în întreprinderile centralizate a reprezentat orientarea industriei construcțiilor în primii ei ani.

— Ca o aplicare a concepției de puternică centralizare?

— Nu numai, sau nu în mod special. Mai curând a fost efectul lipsei de experiență, din punct de vedere tehnic, care a determinat concentrarea acestei noi activități — producerea prefabricatelor — în unități specializate.

— Concentrarea investițiilor în zone industriale ar favoriza, se pare, acest proces de descentralizare a producerii prefabricatelor.

— Bineînțeles. Practica ne-a și dovedit-o. În general, rezultatele obținute sînt foarte convingătoare. Dau un singur exemplu: turnarea pe șantier a tuturor stîlpilor halei de la Fabrica de geamuri din Buzău.

— Ce probleme ridică, din punctul de vedere al institutului dv., sarcina trasată de partid a apropierii proiectantului de constructor?

— Problema se încadrează într-un context mai larg, avînd legătură chiar cu politica economică de descentralizare a industriei, cu autonomia funcțională preconizată pentru centralele industriale. Aș rezuma-o la avantajele constituirii unităților de proiectare afectate celor de execuție. Intrăți «în mîna»

antreprenorului general, proiectantul și executantul vor avea interese comune, ceea ce, în situația unităților de proiectare independente, nu se întîmplă totdeauna. Pentru institutul nostru este de mare actualitate și specializarea activității de proiectare.

— Observ că pledați cu convingere pentru aceste noi orientări și metode.

— Adeziunea mea are ca fundament realismul, caracterul convingător al hotărîrilor Congresului.

A. SERGIU

un nou tip de motor

Ca o adeziune practică la hotărîrile istoricului Congres al partidului, la uzina de motoare și compresoare «Timpuri noi» din Capitală se află în stadiu de încheiere pregătirea fabricației noului motor tip D-12, destinat antrenării de pompe, generatoare și diverse utilaje de construcție. Noul motor are trei regimuri de funcționare: la 1 200 rotații pe minut, 1 500 și 1 800 rotații, lărgindu-se în felul acesta domeniul de utilizare. Față de vechiul motor, tipul D-6, scos din fabricație, care avea 380 kg, produsul nou are o greutate de 280 kg.

Pe lângă economiile de metal realizate în felul acesta, greutatea scăzută a motorului D-12 face posibilă montarea sa cu ușurință pe diverse agregate și utilaje de construcție.

Piese de mare uzură ale motorului fiind comune cu cele ale motorului de tractor U-650 — ne-a informat tov. ing. Valentin Coșoroabă, inginerul șef al uzinei — oferă mai multe avantaje: în primul rînd, sînt utilizate piese de mare uzură (segmente, pistoane, supape) fabricate în uzine specializate, ceea ce le asigură o tehnicitate ridicată și o funcționalitate îndelungată, dar și o ușurință în aprovizionare. În plus, mecanicii, cunoscînd motorul de tractor, îl pot deservii cu multă ușurință, operațiile de întreținere fiind de asemenea mai puțin pretențioase. Noul produs poate fi folosit cu eficiență și în puncte izolate: grupuri de pompare, grupuri de iluminat etc.

Aceste caracteristici ale motorului D-12 îl fac competitiv peste hotare, fiind la nivelul celor mai bune produse de acest gen.

Un amănunt semnificativ: proiectarea produsului și pregătirea fabricației sînt în întregime rodul cercetărilor și muncii din uzina «Timpuri noi».

e timpul să se aplice legea consiliilor populare

Tratînd problemele perfecționării aparatului de stat și activității lui, lucrările Congresului al X-lea al P.C.R. au analizat și situația exercitării autonomiei funcționale a consiliilor populare. Acest principiu este expus și dezvoltat de Legea nr. 57/1968, constituind, aș zice, axul principal al spiritului nou adus de această lege. Însă trebuie spus că încă nu a fost găsită modalitatea de exercitare a principiului menționat, traducerea lui în viață se face greoi, fără destulă convingere.

Dificultatea cea mai importantă derivă din lipsa unui regulament de funcționare a consiliilor populare. Drept principală consecință se mențin structuri organizatorice vechi în condițiile unor atribuții lărgite. Mă refer nu la umflarea ci, dimpotrivă, la simplificarea aparatului administrativ.

În concret, aplicarea autonomiei funcționale este limitată de persistența unor structuri ierarhice, care, existînd, îngreună în fapt atribuțiile acordate de lege consiliului popular local.

Problema are aspecte specifice în condițiile Capitalei. Spre exemplu, activitatea de gospodărire comunală intră în competența consiliilor populare de sector. Dar ea este realizată prin întreprinderi economice de nivel orășenesc, îndrumate și controlate de organisme ale Comitetului executiv al consiliului popular al municipiului. S-ar putea invoca acordul ce trebuie să existe între cele două sfere de competență. Ei bine, nu mi se pare obligatorie această consonanță. Coordonarea activității pe întregul oraș poate foarte bine să fie realizată de întreprinderea de specialitate, iar controlul, îndrumarea, legătura deci cu nevoile de gospodărire să fie realizată de consiliul popular competent după lege.

O situație mai nefirească este aceea a unor unități, fie economice (I.A.L., I.C.R.), fie de învățămînt sau culturale situate pe teritoriul sectorului, cu raza de activitate corespunzătoare acestuia, dar subordonate în mod exclusiv organismelor comitetului executiv municipal.

Suprapunerea competențelor, limitarea autonomiei funcționale diminuează capacitatea de acțiune a organelor locale la nivelul sectorului, avînd implicații și asupra populației, prin întîrzierea rezolvării cererilor sau a aplicării măsurilor urgente ș.a.m.d.

Rezolvarea acestor neconcordanțe este atît o problemă de îmbunătățire a muncii aparatului administrativ, cît și de legalitate socialistă în sensul cel mai propriu al noțiunii. E vorba doar de aplicarea legii de organizare și funcționare a consiliilor populare.

Constantin DOLDUR
secretarul Comitetului executiv al
Consiliului popular
al sectorului I—București

la început de drum

Deși în prag de toamnă, ne întîmpină un eveniment primăvăratnic prin mulțimea florilor, a zîmbetelor, prin tinerețe și încredere. Se deschide noul an școlar. Așteptat după o vacanță cu adevărat mare, odihnitoare, petrecută de cei mai mulți în taberele de odihnă special amenajate, acest 15 septembrie aduce cu el bucuria revederii cu colegii și profesorii; întîlnirea cu manualele școlare — un început de drum al înaintării lente dar sigure spre creșterea și formarea totală.

Noul an școlar capătă însă valențe multiple. După ce, anul trecut, prin Legea învățămîntului și prin Directivele Comitetului Central, au fost asigurate orientarea și modernizarea învățămîntului, anul acesta hotărîtoare devine activitatea organizatorică. În acest sens inspectoratele școlare cu sprijinul organelor locale de partid și de stat au luat toate măsurile ca schimbările produse în structura procesului de învățămînt — ne referim la trecerea la școala generală de 10 ani — să-și găsească aplicativitatea optimă. S-au stabilit unitățile în care vor funcționa — pentru prima dată anul acesta — clasele a IX-a ale școlii generale de 10 ani. Vor lua ființă circa 1 200 asemenea clase cu peste 42 000 elevi. Au fost de asemenea desemnate cadrele didactice necesare. În prima decadă a lunii septembrie cadrele didactice care vor funcționa la aceste clase vor fi instruite prin grija Institutului de perfecționare a personalului didactic.

O măsură meritorie: au fost deja expediate școlilor planurile și programele de învățămînt, urmînd să fie trimise toate manualele școlare mai înainte de începerea cursurilor.

Anul acesta, atît în mediul rural cît și în cel orășenesc, vor funcționa, alături de cursurile fără frecvență, clase serale V-VIII pentru oamenii muncii care din diverse motive nu și-au terminat la timp școala elementară.

Se extinde în continuare rețeaua învățămîntului liceal prin înființarea de noi licee. Pentru elevii cu aptitudini speciale la educație fizică va lua ființă anul acesta un liceu cu program și condiții speciale în Orașul Gh. Gheorghiu-Dej, iar pentru cei care dovedesc vocație pentru artele plastice și muzică, licee speciale în orașele Satu Mare, Deva, Buzău și Arad.

Din cei circa 2 900 000 de elevi, cîți vor fi anul acesta în clasele I-VIII, încercăm gînduri emoționante pentru cei care nu știu să citească încă, pentru cei care acest prim 15 septembrie înseamnă pășirea în universul fermecător și fără capăt al cărții. Fie ca descifrarea primelor slove să-i conducă spre limanurile nebănuite ale științei, artei și culturii, întru slăvirea acestui pămînt.

Petre ANGHEL

Nostalgia ultimelor zile de vacanță e... temperată totuși de satisfacția reintîlnirii.

ajun de an nou, în teatre

După o vară sîrguincioasă, în care teatrele au continuat mai tot timpul să dea spectacole — acasă la ele sau în turnee prin țară — după o stagiune non-stop care a cunoscut momente fierbinți în zilele sărbătorești ale lui august, scenele pregătesc acum deschiderea noului an teatral cu cea știută febrilitate în care se îmbracă uneori graba. Avînd în față repertorii ce le-ar permite o activitate realmente interesantă — dacă nu ar fi, aceste repertorii, prea adesea nesigure și supuse diferitelor seisme — teatrele bucureștene fac din primul gest de artă al stagiunii un omagiu închinat dramaturgiei originale. La ora aceasta, absolut toate scenele noastre repetă cite una sau chiar mai multe piese românești, în așa fel încît la prima bătaie a gongului să asistăm la un fel de mare festival al dramaturgiei originale, ce va da măsura actualului moment și actualelor dimensiuni ale acestei specii artistice pe meridianul nostru. Naționalul bucureștean vine dintr-o dată cu un lot de patru spectacole, reluînd și refăcînd «Năpasta» lui Caragiale (în care vom putea, în sfîrșit, să-l vedem iar pe scenă pe Emil Botta), contopind Chirițele lui Alecsandri într-un text de Tudor Mușatescu și încredințînd-o pe Coana Chirița — după nenumăratele travestiri de la Matei Millo încoace — unei actrițe savuroase, Draga Olteanu, jucînd «Al patru-lea anotimp» de Horia Lovinescu și făcînd premiera pe țară a «Săptămîinii patimilor» de Paul Anghel, cu Gh. Cozorici în rolul lui Ștefan cel Mare. De altfel, Paul Anghel va fi, se pare, dramaturgul cel mai jucat al stagiunii; șapte

teatre din București și din alte orașe ale țării înscriindu-și în repertoriu atît «Viteazul» cît și «Săptămîna patimilor»: însăși opțiunea aceasta dovedește irezistibila atracție pe care o exercită la ora actuală teatrul politic, teatrul de idei, asupra oamenilor de teatru și asupra publicului. După o încercare, încă nedefinitivă, de montare a «Viteazului», Teatrul «Bulandra» readuce la rampa sa — prin «Transplantarea inimii necunoscută» — trio-ul Mirodan-Beligan-Ghelerter, propunîndu-și să monteze încă cel puțin alte trei piese românești în restul stagiunii. Pe scena Teatrului Mic, după recitalul Irinei Răchiteanu intitulat «De viață, de dragoste, de moarte», vom fi invitați la premiera piesei lui Ilie Păunescu, «Maria 714», în care rolul lui Constantin Brîncoveanu va fi interpretat de Constantin Codrescu. Două premiere românești ne anunță și Teatrul «Nottara», «Ce scurtă e vara» de Maria Földes și «Conu' Leonida față cu reacțiunea», aceasta din urmă încredințată spre înscenare unui student la regie, Petre Ionescu. Afișele Teatrului «Delavrancea» vestesc premiera «Manevrelor» lui Deak Tamas și a piesei «Căsnicia nu-i o joacă» de I.D. Șerban, în timp ce Teatrul evreiesc de stat prezintă «Camuflajul» lui Al. Mirodan, iar Teatrul «I. Creangă» anunță «Roata morții» de Gh. Scripcă și «Drumul e liber» de Ion Lucian și Virgil Puicea, cam atît deocamdată. În numerele viitoare vom relata mai pe larg despre diversele implicații ale deschiderii stagiunii teatrale '69-'70.

Un impresionant alai de basm pe arterele Capitalei. Parada portului popular, desfășurată duminică 31 august pe traseul cuprins între Piața Victoriei și Piața Republicii, a reunit mai bine de 3 000 de tineri și tinere, artiști amatori români, maghiari, germani și

de alte naționalități, precum și numeroși membri ai ansamblurilor folclorice și etnografice sosite de peste hotare. Cea de-a cincea zi a Festivalului și concursului internațional de folclor «România '69» a oferit publicului bucureștean un spectacol cu adevărat memorabil.

arheologie

unelte stră-strămoșilor noștri

O nouă descoperire arheologică. De data aceasta în Maramureș, unde specialiștii de la Muzeul de istorie din Baia Mare au scos la lumină, în satul Bușag (comuna Măgheruș), un depozit întreg de unelte de muncă din paleolitic. Zeci și zeci de cuțite, răzătoare de piei, lame etc. «fabricate» de niște oameni care au trăit prin partea locului cu cel puțin 20 000-30 000 de ani în urmă. Descoperirea a fost făcută grație unor informații furnizate de oameni din partea locului, care în timpul lucrărilor agricole au găsit printre brazde aceste urme de străvechi activitate omenească. Piese scoase la lumină sînt identice cu cele descoperite mai demult în Țara Oașului și — după cum apreciază tov. Aurel Socolan, directorul Muzeului de istorie din Baia Mare — ele constituie

cele mai vechi unelte de muncă descoperite pînă acum în Maramureș.

A NIMERIT DIRECT ÎN... CAVOU

Efectuînd niște lucrări de întreținere pe șoseaua Mangalia-Albești, un mecanic a căzut acum cîțva timp într-o groapă și de acolo, lunecînd mai departe, a nimerit direct într-o încăpere subterană. Încăperea nu era altceva decît un cavou foarte mare și foarte vechi, în care se găseau nu mai puțin de șapte schelete. Făcîndu-se cercetări de către tov. Elena Concan, arheolog la Muzeul de istorie din Mangalia, s-a stabilit că acest cavou se afla în perimetrul necropolei romano-bizantine (secolul IV) din preajma străvechiului Callatis. Alături de osemintele celor 7 defuncți s-au găsit monede, obiecte de cult, cataramă etc. În prezent investigațiile sînt continuuate de către arheologul Constantin Iconomu de la Muzeul din Constanța.

F. U.

sala pașilor pierduți...

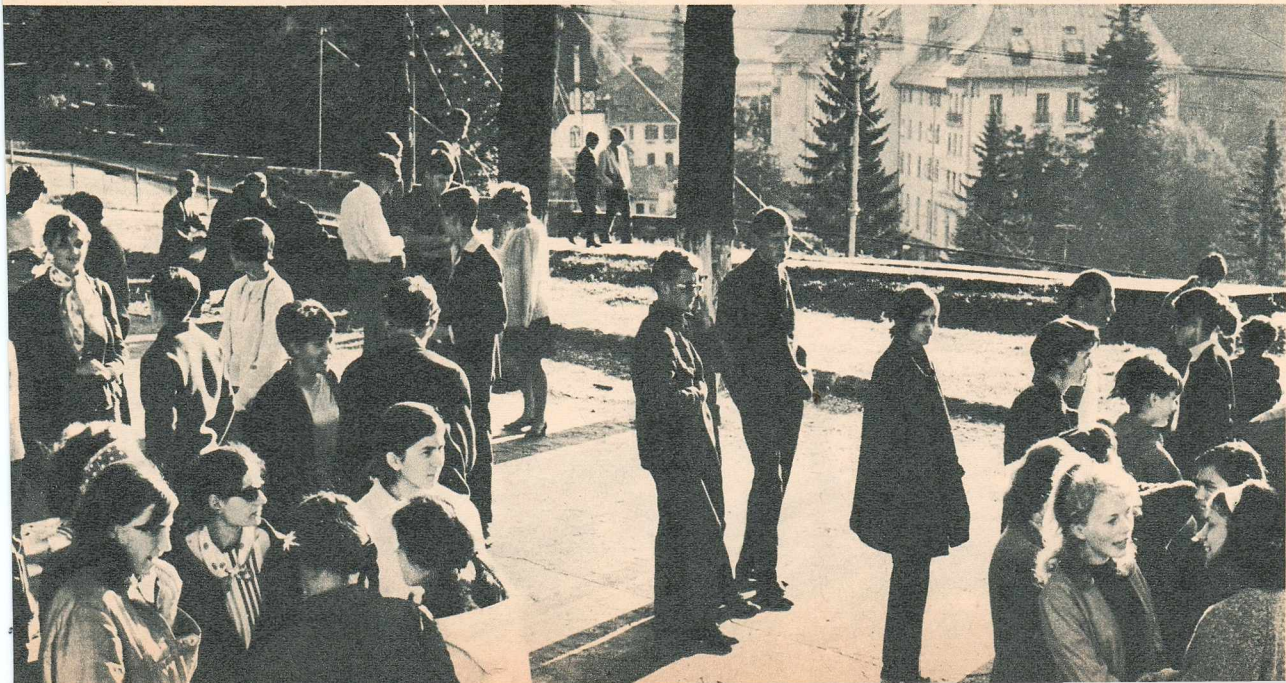
EXISTĂ DOUĂ CODURI penale? Rugăm Procuratura sectorului 7 București să ne informeze care este cel de-al doilea cod, cînd a fost votat și unde a fost tipărit? Ne referim la «legea» în baza căreia l-a exclus pe Dumitru Pleșca dintre vinovații dosarului 464/1969. Că Marin Brezoi și Gheorghe Mărculescu au fost trimiși în judecată pentru furturile unor bunuri de la Fabrica de confecții și tricotaže-București, în valoare de 14 692 lei, înțelegem: art. 208-224, al. 1, și art. 221-234 din Codul penal cunoscut de toți. Că s-a luat măsura

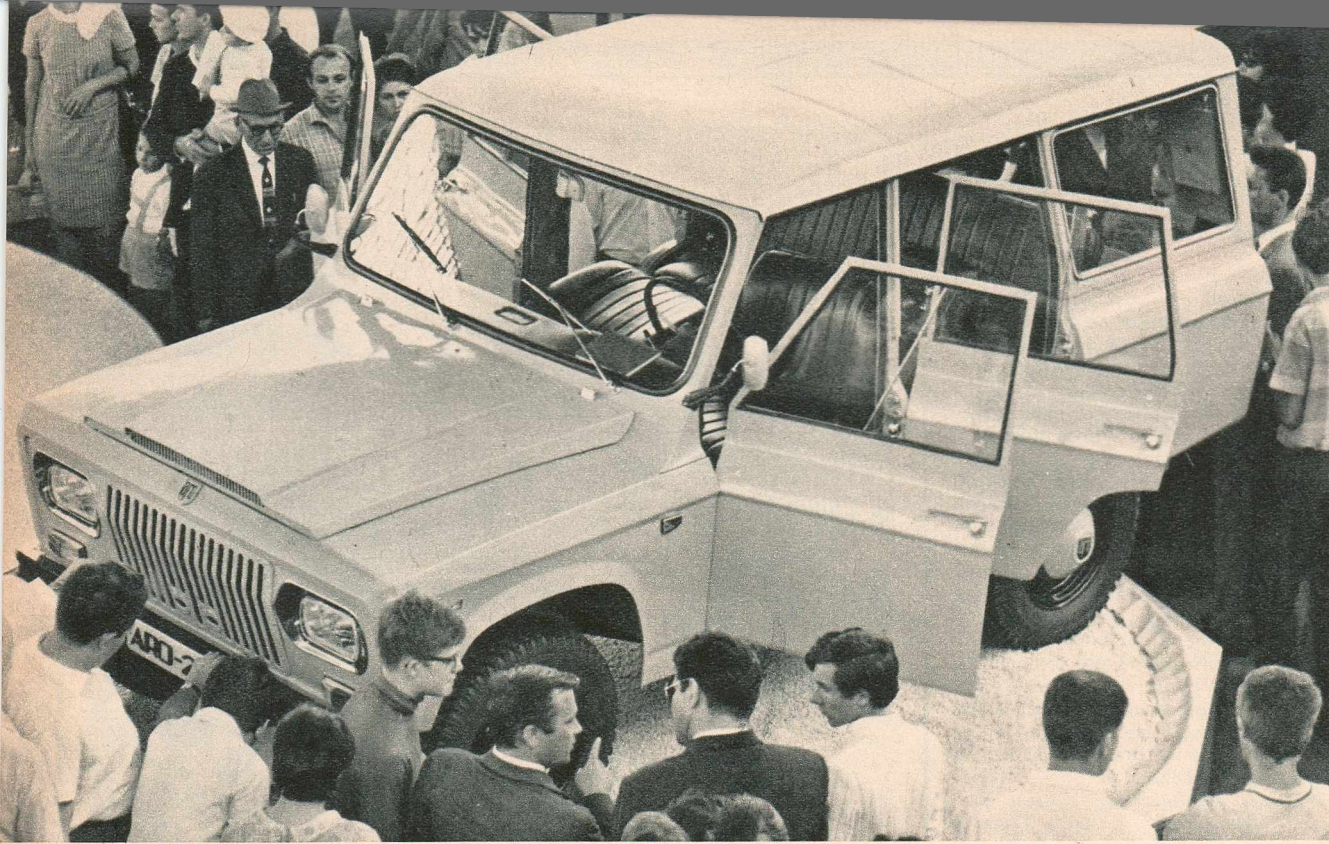
arestării preventive, de asemeni înțelegem. Dar de ce s-a trecut cu vederea participarea șoferului Pleșca, a cărui complicitate nu lasă nici un dubiu? Or, faptul de a accepta să ascunzi în mașină obiecte furate, să le transporti, pe unele să le vinzi iar pe altele să le folosești personal nu constituie suficiente temeiuri de vinovăție?

* *

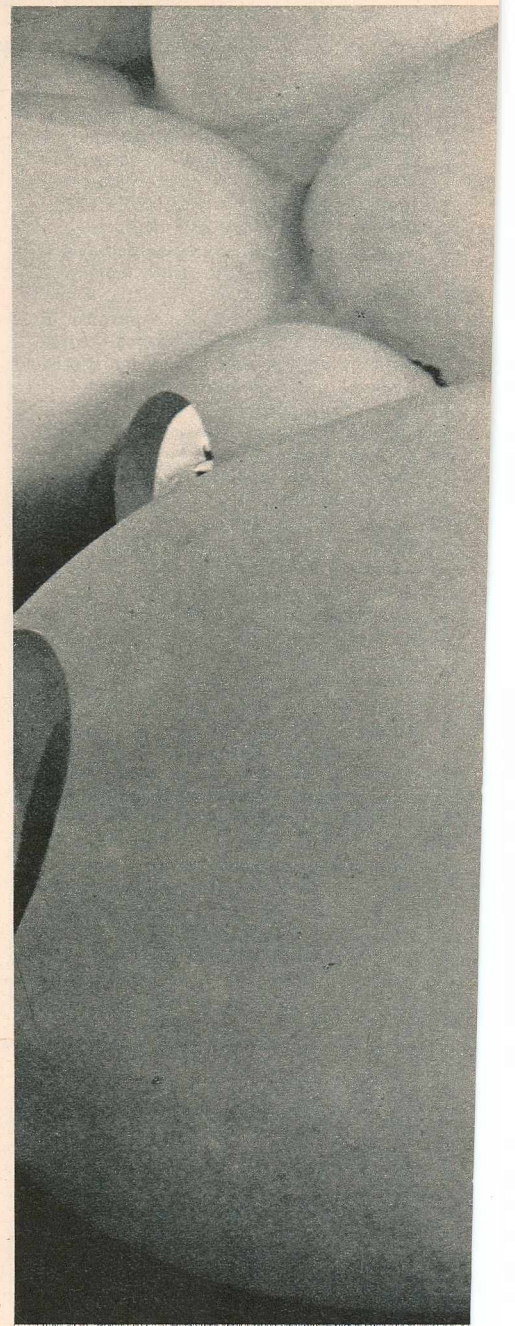
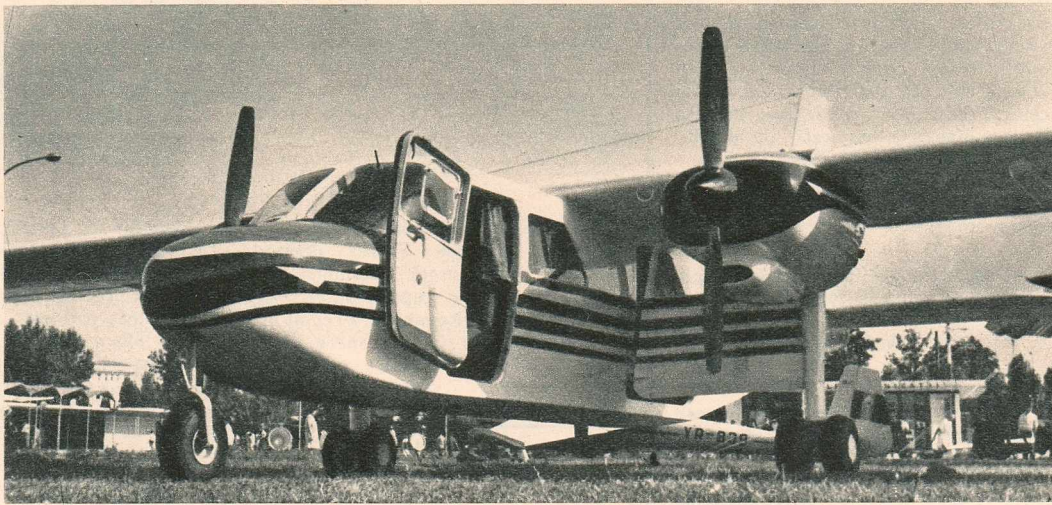
ÎN SCHIMB, Procuratura generală a soluționat dosarul vestitului caz de la Spitalul Pogoanele cu un nedorit exces de zel. Opinia publică și-a manifestat oprobriul — fie prin apariția unor articole în presă, fie prin nenumărate scrisori — față de indolența acelor «dezertori din postul de apărători ai vieții omenești», care a dus la moartea gravidei Alexandrina Mureșanu. După repetate tăgădnări, influențe locale, șovăieli, strămutări, ancheta a fost finalizată de biroul specializat al amintitei instituții. Cum? Cu lopata, trimițînd în judecată pe toți cei nimeriți în obiectiv, inclusiv medicul Iordan Georgescu. «Vina» lui este aceea de a fi dispus expedierea imediată a bolnavei acolo unde se putea interveni chirurgical și de a fi luat atitudine împotriva gravei nepăsări din spitalul în care activa. Să nu se mai facă la Procuratura generală distincția între cauza directă și condiții favorizante, să nu se mai cunoască tocmai acolo teoria cauzalității, proprie dreptului penal socialist, în opoziție cu cea a însurării condițiilor? Nu vrem să ne închinăm că s-a dat satisfacție tocmai acelor care s-au considerat sîcîți de combativitatea medicului amintit...

Sergiu ANDON

După efectuarea celui dintii zbor al său, avionul bimotor «Islander» a... aterizat pe pista expoziției, între alte mărturii elocvente ale dezvoltării transporturilor aeriene românești.

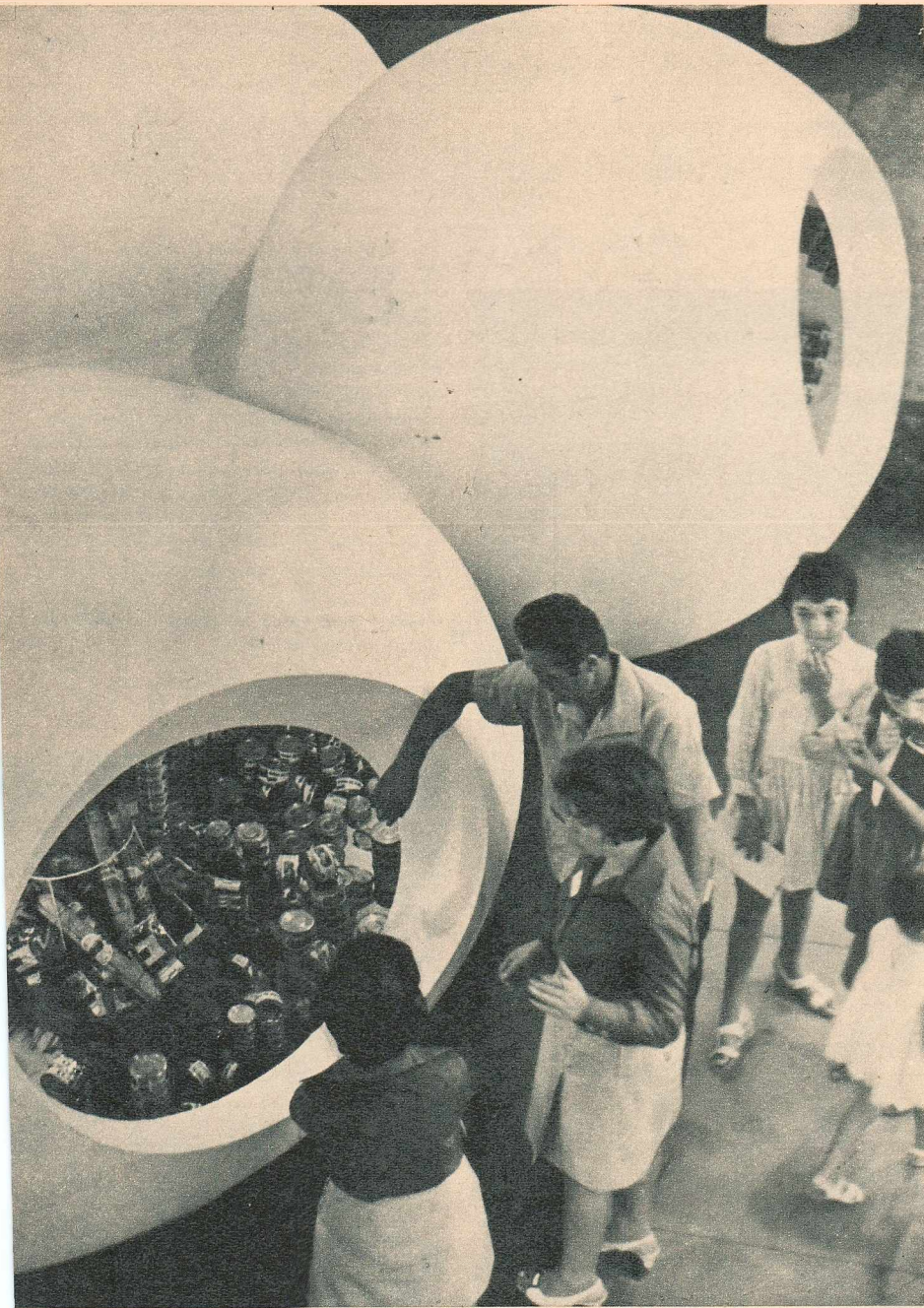

PORTRETE COMPETITIVE

de Viorica CIORBAGIU — Fotografii de Elena GHERA și Traian PROSAN

În uriașul balon colorat, susținut prin presiunea de aer interioară, se perindă prin fața privitorilor instalații noi sau perfecționate, destinate aplicațiilor practice ale tehnicilor nucleare și conexe acestora. Aici poate fi reînălțat aievea cazanul gamma distins cu medalia de aur și placheta de onoare la Salonul internațional de invenții de la Bruxelles. Demonstrația cu laserul, care se utilizează în industria sticlei și materialelor ceramice și pentru tăierea metalelor, stârnete o curiozitate explicabilă.

◀ Chiar dacă nu mai sîntem copii și chiar dacă oul nu-i făcut din ciocolată, sîntem tentați să privim cu luare aminte bunățile pe care ni le oferă (ca mostre) industria alimentară.

◀ După ce am văzut alergînd pe șosele și prin orașe autoturismele «Dacia-1100», apariția lui «ARO» — produs la Cimpulung — ne stîrnește un nou interes. Prototipul autoturismului «toteren» (pentru toate terenurile) a izbutit să aibă nu numai calități practice deosebite, ci și o înfățișare aplaudată unanim

Am îndrăzni să spunem că, indiferent de vîrstă și preocupări, toți vizitatorii EREN-ului sînt receptivi la bogăția și bunul gust al supermagazinului cu vitrine înalte din pavilioanele rezervate industriei ușoare.

Fabrica de mașini-unelte și agregate (F.M.U.A.) este strălucit reprezentată în expoziție. Printre produsele sale de mare prestigiu se impune, la propriu și la figurat, strungul carusel de 3 200 mm.

După o judecată — cel puțin de bunăsimț — valoarea autentică a unei inteligențe, a unui talent, se însoțește, invariabil, cu modestia. Împărtășind acest punct de vedere ca vizitatori ai Expoziției realizărilor economiei naționale, nu poate să ne scape și să nu ne emoționeze, deopotrivă, o anume aparență de amănunt: fie că e vorba despre copleșitoarea prezență a turlilor argintii sau de surisul diafan al păpușilor, tăblița lămuritoare de dinaintea exponatelor cuprinde numai cîteva date tehnice strict obligatorii. Fi-rește, nu doar pudoarea îi împiedică pe creatori să afișeze cheltuiala spiritului lor de creație; limbajul expozițional a consacrat o anumită sobrietate de stil și ținută. Dincolo de aceste rigori, dovada modestiei despre care aminteam se păstrează intactă. Fiindcă dacă ne-am uita la acele tăblițe explicative fie și cu o lupă superperfecționată, tot n-am descoperi acolo nici o slovă de autolăudare. Și nu din lipsă de temeuri. Nu. Pe vastele culoare ale expoziției — sinteză a urcușului României socialiste în ultimul sfert de veac — poposim adesea alături de minuni ale tehnicii despre care știu și pe care le prețuiesc multe neamuri ale lumii. La o mare paradă, campionii își atrîrnă la rever distincțiile cucerite. Este un obicei, un ritual dacă vreți. Dar oare Expoziția realizărilor economiei naționale — ediția 1969 — nu este ea însăși o grandioasă paradă a țării întregi, la care au fost trimiși cei mai străluciți reprezentanți ai săi? Și totuși nici o mașină sau agregat dintre cele

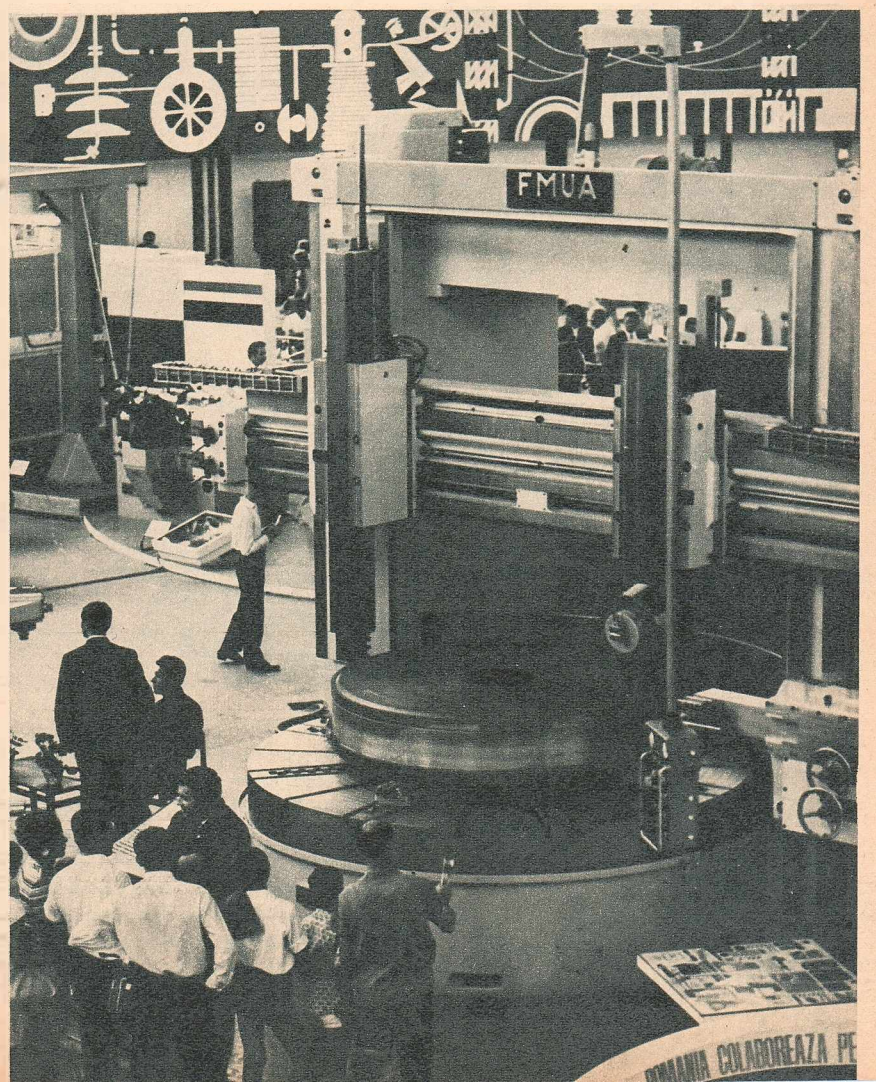
multe care au cîștigat «competiții» internaționale, care umblă cu fruntea sus prin lume, nu și-au trecut pe cartea de vizită, nici măcar laconic, precizări asupra numeroaselor confirmări ale superiorității lor, cîpătate în țară și pe multe alte meleaguri ale continentelor. Instalația de foraj F-200, medaliată la tîrgurile de la Leipzig și Brno, sau electromotoarele, care ne reprezintă prestigios în 30 de țări, sînt doar două dintre numeroasele dovezi ale discreției asupra succeselor — față de miile de vizitatori ai expoziției.

«Sînt sincer uimit văzînd la ce înalți parametri se prezintă exponatele și mărturisesc că mi-ar fi greu să spun care mi-au plăcut mai mult. Cred totuși că realizările industriei constructoare de mașini sînt cele mai spectaculoase. Dar n-aș vrea să omit o serie de exponate din sectorul chimic și sectorul industriei ușoare, care rezistă celor mai exigente pretenții. Oricum, o națiune care are asemenea realizări are tot dreptul de a se face mai binecunoscută în întreaga lume».

Aprecierile dr. Bruno Arcangeli din Milano sînt similare, ca esență, cu opiniile tuturor vizitatorilor expoziției. Ion David, șeful brigăzii de mineri de la Aninoasa, pe care l-am întîlnit în pavilionul central, ne-a împărtășit o parte dintre impresiile și sentimentele sale:

«Cu toate că în anii aceștia ai noștri ne-am obișnuit cu fapte neobișnuite, progresul României de care mi-am dat seama vizitînd expoziția mi se pare uluitor. Ni-

(Continuare în pag. 8)

PORTRETE COMPETITIVE

velul tehnic pe care l-a atins țara noastră ne dă dreptul să ne prezentăm, fără sfială, cu produsele românești pe piețele din lume. Și acest lucru îl datorăm geniului bun al poporului nostru — Partidul Comunist Român, care în zilele Congresului al X-lea ne-a arătat cu limpezime calea pe care o avem de urmat mai departe. Mă gândesc: oare cum o să arate viitoarea expoziție? Desigur că o să am motive să fiu și mai impresionat decât acum...»

Minerul din Valea Jiului a grăit adevărat: tehnicitatea înaltă a produselor noastre face din nenumărate uzine și fabrici românești mărci prestigioase — pe plan mondial. Și fiindcă în emoționanta frescă a Expoziției «România — 1969» lipsesc, din pudoare, din admirabilă modestie, acele notații despre palmaresul cucerit de exponate, în paginile de față vom adăuga imaginilor câteva concludente amănunte biografice.

Un turist... nevizat și-ar putea imagina că acele coturi ale kilometrilor de conducte industriale ce traversează incinta marilor combinate sau uzine sînt pur și simplu un element decorativ. Ei bine, nu! Întreruperea liniei drepte are drept scop să dea răgaz îmbinărilor pentru iminentele dilatări sau comprimări. Această dificultate tehnică s-a rezolvat prin construirea «burdufului de armonică» pe care-l vedeți în fotografie și care se numește de fapt, la plural, compensatori lenticulari. Ei vor prelua de acum încolo sarcinile de dilatare a conductelor. Ca amănunt biografic trebuie adăugat că burduful cu pliuri este o invenție românească în stare să participe la competiții internaționale.

Constructorii de la «Electroputere» dovedesc tot mai convingător că au de gând să anuleze metafora: «iute ca vântul». O să spunem curînd «iute ca trenul», subînțelegînd viteza locomotivei electrice. Dacă pînă în 1967 statisticienii trăgeau liniuță la capitolul acesta al transportului feroviar, iată că numai în ultimii doi ani cele 300 de locomotive diesel și electrice pornite pe drumurile de fier ale țării și dincolo de hotarele sale și-au tot sporit puterea și iuțea. Vizitatorii EREN-ului asaltează cele două locomotive expuse, imaginîndu-și că aleargă cu 160 km pe oră. Și în fond nu-i chiar o iluzie.

Poate că dinții roșu violent al caroseriilor atrage privirile către colțul rezervat mașinilor agricole. Dar dincolo de culoare sînt demne de reținut virtuțile semănătorii universale, cea a cărei precizie de «bob cu bob» este apreciată în 25 de țări de pe glob, sau a tractoarelor U-650 și U-651 despre care știu de bine 54 de nații beneficiare ale uzinelor brașovene. Combina autopropulsată (poate fi folosită la 36 de culturi) este o apariție nouă, care reține atenția admirativă chiar și a unui profan. Părinții combinei de la «Semănătoarea» au botezat-o Gloria. Fie că s-au gândit ori nu, acest nume este un simbol pentru prezent ca și pentru anii ce vin.

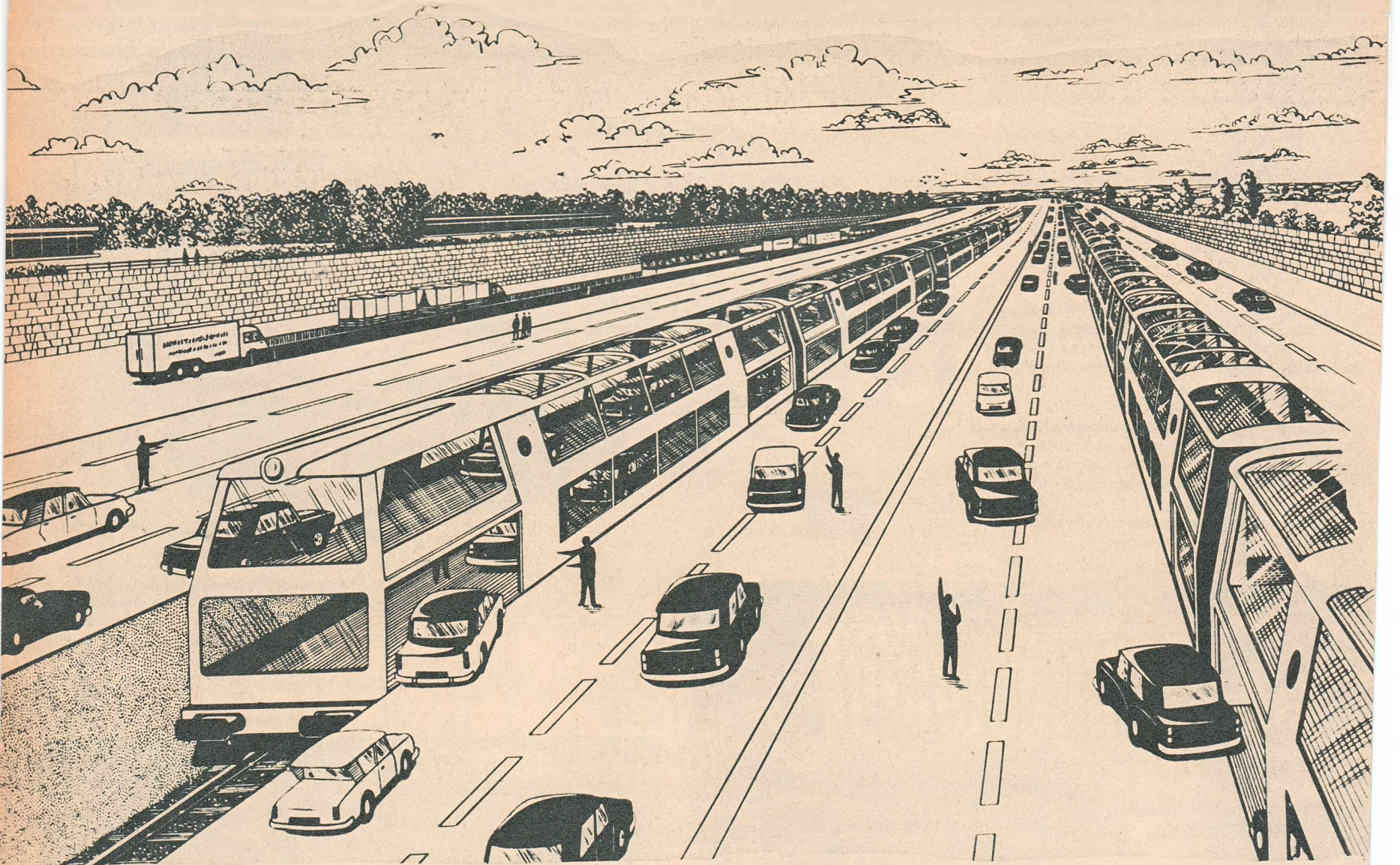

Dacă am decupa imaginea de față — în mărime naturală — ne-am afla într-un veritabil combinat petrochimic unde are acces oricine. Și, după cum se vede, nu-i nevoie de invitații speciale. Decorul, compus din turlele viguroase și suple, a dus departe faima utilajelor chimice românești.

România anilor noștri a devenit, fără posibilitate de replică, o țară de constructori, deci implicit o țară unde absența utilajelor de construcții este de neconceput. Năzdrăvanele excavatoare familiare peisajului șantierelor noastre nu-și dez-mint reputația nici pe pămînt străin — în Liban, Iran, Belgia, Danemarca — adică în aproape 20 de țări. În vecinătatea pavilionului central noile excavatoare cu parametri tehnici superiori vă pot demonstra cum se încarcă și se descarcă prin telecomandă o cupă (cu conținut măsurat în tone) în 13 secunde.

Proiectul asupra căruia se pare că s-au oprit specialiștii este cel al unui tunel alcătuit din două conducte prin care, în afară de vagoanele de pasageri și de marfă, vor putea fi transportate, pe platforme feroviare special amenajate, cite 7 000 autovehicule pe oră.

I. CIOARĂ

CHUNNEL: a fi sau a nu fi?

...«Cum va intra Anglia în Piața comună? Prin tunel...».

Butada, răspindită prin cercurile politice și de presă britanice, nu lipsită de malițiozitate, reflectă totodată o stare de fapt. Este cea la care se referă comentarii politici atunci când consideră «graba guvernului britanic de a vedea începute lucrările tunelului pe sub Canalul Minciei» drept «un element al politicii sale privind intrarea în Piața comună» («Sunday Express»). Ceea ce nu înseamnă însă că proiectele privind crearea unui «cordon ombilical» între «marea insulă» și bătrânul continent s-au născut o dată cu năzuința Angliei de a se alipi Comunității economice vest-europene. Channel Tunnel — sau «Chunnel», cum este adevărat prescurtat, în capitala britanică, proiectul unui tunel sub Canalul Minciei — are o istorie veche de mai bine de două veacuri, timp în care interesul pentru acesta a fost mai mare când într-o parte, când în alta a celor două țări despărțite prin Canal.

PROIECTE, PROIECTE

Mai precis, istoria tunelului începe în 1751, când Academia din Amiens premiază proiectul temerar al unui geolog francez pe nume Desmont, privind învingerea obstacolului ce separa continentul de Anglia. Dar proiectul a rămas doar... cu premiul și peste el s-a așternut colbul uitării timp de jumătate de secol. Până în 1802, când lui Napoleon Bonaparte i se prezintă proiectul unei lu-

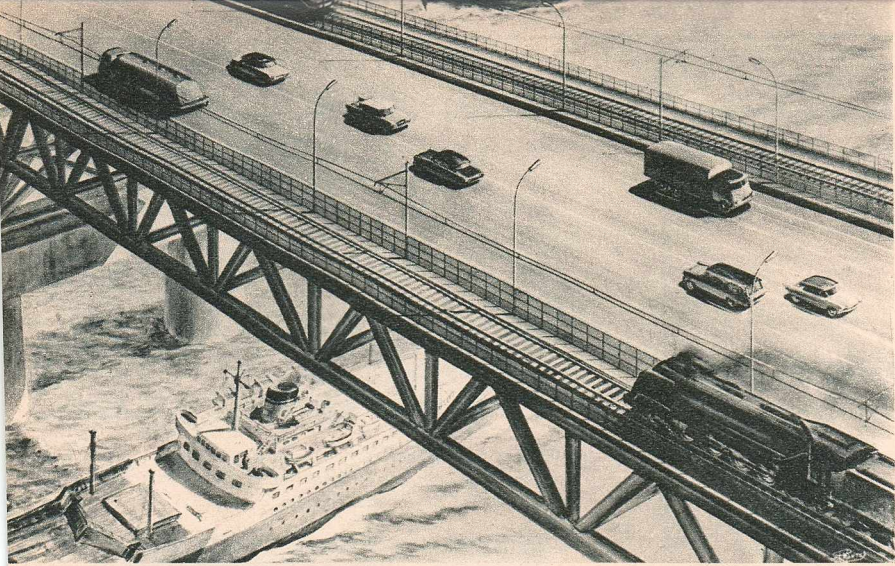
crări imaginate de inginerul Albert Mathieu și destinate mijloacelor de locomotie ale timpului — poștalioanelor — respectiv de a se construi sub Canalul Minciei «un tunel între Anglia și Franța, cu o insulă artificială în mijloc, unde vor fi schimbați caii». Împăratul găsi ideea excelentă, dar era prea preocupat de cu totul alte proiecte ca să treacă la transpunerea ei în fapt. Adepții unei trăsături de unire între cele două maluri scâldate de apele furtunoase ale Canalului Minciei nu depuseră armele. De altfel, un an mai târziu avea să fie prezentat în Anglia un nou proiect, ce prevedea montarea unui urias tub sub apă. Iar în Franța un alt inginer, Thomé de Gamond, și-a închinat patru decenii din viață găsirii celei mai bune modalități de a-i aduce pe englezi în Franța și pe francezi în Anglia fără a se recurge la ajutorul vaselor. El imaginează fel de fel de metode, între care proiectul unui tub scufundat, prezentat în 1834. Mai târziu el avansă ideea construirii pe fundul Canalului a unui drum de beton acoperit de arcadă, și apoi a unei platforme de transport care să poată duce cite patru trenuri cu mult deasupra celor mai înalte valuri — platformă care să fie acționată de inșeși mașinile trenurilor și să alunece pe șine fixe fixate pe fundul Canalului. În 1856 preconiză forarea unui tunel cu 13 insule artificiale în Canal, care să ajute la asigurarea controlului asupra acestuia. Nouă ani mai târziu acest proiect al lui Gamond fu îmbrățișat în Anglia de un inginer de mine, William Low, care, sub-

linia că lungimea tunelului propus depășea doar cu puțin pe cea a celei mai lungi galerii existente atunci în minele din Țara Galilor. El își prezintă în 1867 proiectul prevăzând construirea a două tunele paralele, unite din loc în loc prin galerii de legătură, proiect căruiua firma «South Eastern Railway Co» i-a pus la dispoziție suma de 20 000 lire sterline, începând chiar lucrările prin montarea unei instalații de foraj la Shakespeare Cliffs. Dar primul pas important îl constituie crearea în 1872, în Anglia, a lui «The Channel Tunnel Company» și, trei ani mai târziu, a echivalentului său francez «L'Association du Chemin de Fer sous-marin entre la France et l'Angleterre». După obținerea de concesiuni de la guvernele respective, compania franceză începe lucrările în 1878, la Sangatte, lângă Calais, iar cea engleză în 1881, la Shakespeare și Abbotts Cliffs, două localități de lângă Dover. În 1883 se forase cite o milă din fiecare parte — și modul în care s-au păstrat pînă astăzi cele două capete ale tunelului arată că lucrarea avea sorți de izbîndă — dar izolaționiștii insulari, și mai ales lobby-ul militar britanic, reușiră să impună sistarea lucrărilor sub un pretext de ordin strategic, și anume că Chunnel-ul ar fi facilitat o invazie armată de pe continent. Încercări de a se reîncepe lucrările au fost făcute succesiv în 1890, 1906, 1913, dar aceleași argumente au prevalat. După primul război mondial ideea a fost din nou pusă pe tapet, dar în 1924, după o ședință de numai 40 minute, guvernul Ram-

sey MacDonald a respins-o, fapt despre care Winston Churchill avea să declare: «Promptitudinea cu care s-a luat hotărîrea nu poate fi contestată. Problema este însă dacă hotărîrea a fost bună sau nu. Nu ezit să afirm că aceasta a fost greșită». Cinci ani mai târziu, numai 7 voturi au lipsit în Camera Comunelor (179 contra 172) pentru aprobarea recomandărilor făcute de o comisie guvernamentală de a se continua lucrările. În 1936 au fost inaugurate serviciile regulate de ferry-boat-uri pentru vehicule și trenuri. După trei ani a fost declanșată cea de-a doua conflagrație mondială. De nici o parte a Canalului nimeni nu mai avea timp să se gîndească la tunel și proiectul acestuia părăsea abandonat pentru totdeauna.

CÎND DOAMNA DAVIDSON ARE RĂU DE MARE

Și totuși lucrurile n-au rămas astfel. Dar oricît ar putea părea de curios, reanimarea proiectului în perioada postbelică nu se datorează nici unui englez, nici unui francez, ci unui... american. De fapt, în ultimă instanță, soției acestuia. Întreprinzătorul new-yorkez Frank N. Davidson, fiind nevoit să traverseze în 1957 Canalul Minciei cu vaporul, împreună cu soția sa, aceasta — suferind de rău de mare — l-a întrebat dacă nu s-ar putea găsi o altă modalitate, mai confortabilă, de a se ajunge de pe un mal pe altul al Canalului. Reîntors acasă, respecti-

vul om de afaceri și-a adus aminte de vechile proiecte și, în același an, a și înființat firma «Channel Tunnel Study Group» ce-și propunea transpunerea în fapt a transformării insulei britanice într-o peninsulă a Europei. Ceea ce se pare că a impulsionat și guvernele de la Londra și Paris, care în 1964 au luat hotărârea «de principiu» de a construi în comun un tunel care să lege malurile celor două țări, acordul definitiv fiind încheiat în 1966. Și, întrucât cele două guverne au hotărât să invite și capitaluri internaționale la realizarea proiectului, firma «Channel Tunnel Study Group» — care este una dintre principalele trei care concurează la finanțarea acestuia — are, pare-se, cele mai multe

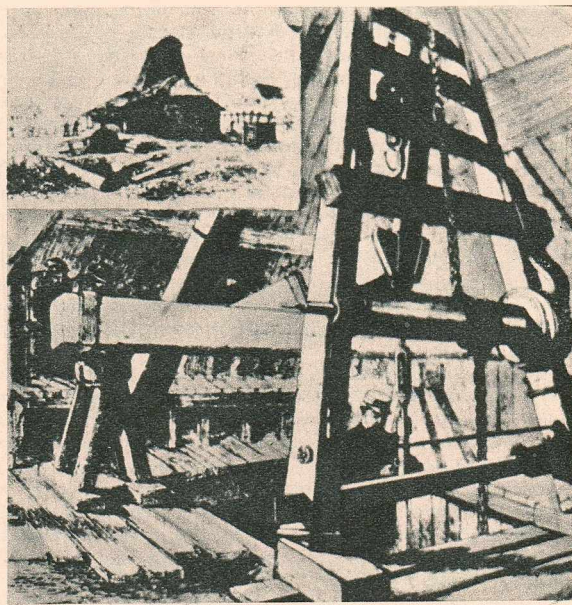
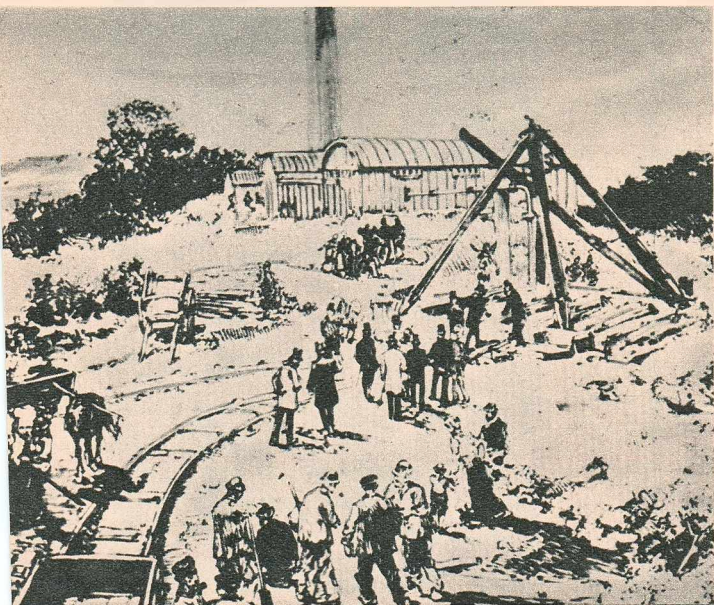
vor despărți punctul terminus de pe malul englez — situat între Ashford și Folkestone — și cel de pe malul francez de la Sangatte, lângă Calais, se vor afla la 112 m sub apa mării (40 m sub fundul mării). Tunelul va permite scurta călătoria între capitalele celor două țări de la 12 ore, cât durează în prezent, la 4 ore. Potrivit calculelor preliminare ale experților, lucrările ar urma să se cifreze la aproximativ 250 milioane lire sterline — de mai bine de 10 ori costul stabilit în urmă cu un veac.

Începerea propriu-zisă a lucrărilor a fost fixată inițial pentru 1968, apoi pentru 1969. acum — pentru 1971, dacă pînă la sfîrșitul acestui an se va putea adopta o poziție comună definitivă a Londrei și Parisului. Căci la mijloc stau chestiuni de natură financiară. Dar nu numai...

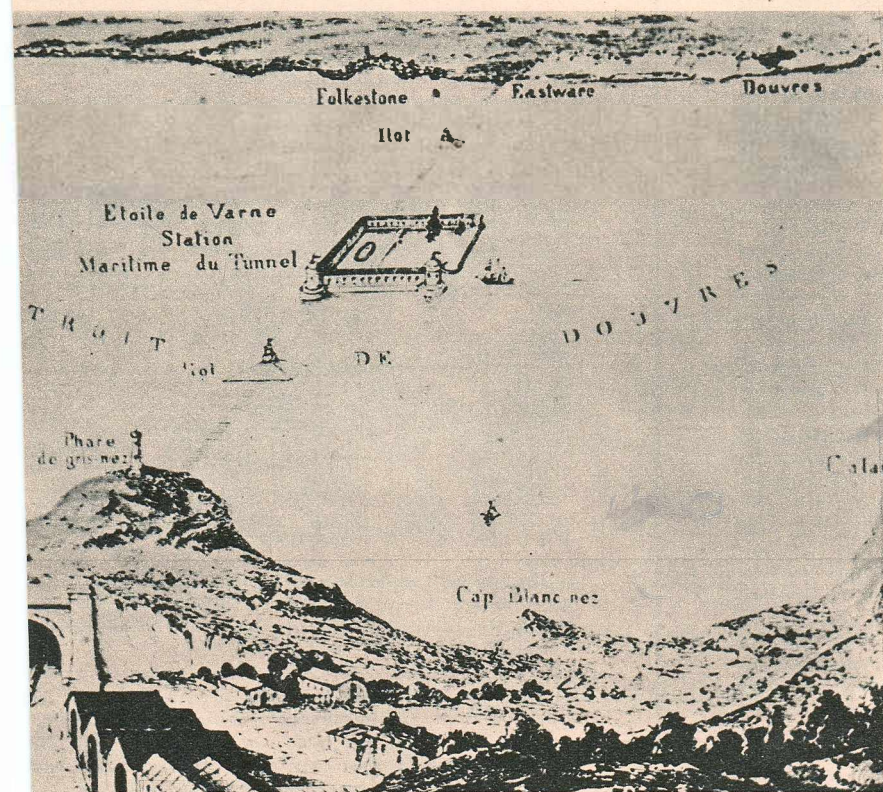
O RECLAMĂ PREMATURĂ?

Relansarea ideii construcției tunelului a avut loc oarecum în aceeași vreme cînd a început să se vorbească de proiectul «Concorde». Și iată că „în timp ce avionul supersonic de pasageri «Concorde» zboară deja deasupra Parisului — cum remarcă recent ziarul parizian «Les Echos» — cel de-al doilea stîlp al cooperării tehnologice franco-britanice, tunelul sub Canalul Mîneicii, n-a atins încă nici măcar stadiul lucrărilor preliminare». Care să fie cauzele? În ce privește Anglia, e drept, astăzi, în epoca avioanelor supersonice și a rachetelor, argumentele de ordin militar invocate cu decenii în urmă nu mai pot sta în picioare. Desigur, rămîn partizanii izolacionismului britanic care, într-un fel sau altul, sînt de părere exprimată de feldmareșalul Montgomery, în 1957, la reluarea campaniei pentru construirea tunelului, și anume că «un tunel sub Canal va distruge caracteristicile esențial insulare ale teritoriului nostru». Dar aceste voci sînt totuși minoritare în ansamblul opiniei publice britanice contemporane. Cerculile engleze care își păstrează circumspecția față de proiectatul tunel susțin că cea care va beneficia mai mult de pe urma acestuia va fi Franța, întrucît un număr mai mare de turiști se vor îndrepta într-acolo, și mai departe, în alte țări vest-europene, decît în sens invers. În trecut fie spus, aceste afirmații au o bază, reflectată de altfel și de faptul că în planurile franceze privind tunelul intră amenajarea unei autostrăzi care să lege orașul Calais, pe de o parte, cu restul Franței, și apoi, cu orașele Băle (Elveția) și Köln (R.F.G.) și, pe de altă parte, cu o doua autostradă pe direcția Lille, Anvers (Belgia), Amsterdam (Olanda). În Anglia — ca și în Franța — se mai avertizează totodată asupra concurenței pe care o reprezintă traficul maritim din Canal, și mai ales vehiculele cu perne de aer, dar susținătorii proiectului argumentează că cheltuielile de transport, reduse prin tunel, nu numai că îi vor asigura rentabilitatea dar vor determina micșorarea costului exporturilor britanice în direcția țărilor Pieței comune. Ceea ce explică în ultimă instanță interesele față de Chunnel manifestat în prezent cu mai multă vigoare decît în trecut de guvernul de la Londra, dornic să pătrundă în Piața comună, și stimulat de poziția mai maleabilă din ultima vreme a Parisului în această privință. Cît privește atitudinea părții franceze, aceasta este în linii mari favorabilă, pornind îndeosebi de la considerentul că tunelul sub Canalul Mîneicii va duce atît la intensificarea schimburilor cît și la dezvoltarea regiunilor limitrofe punctelor terminus de pe teritoriul francez, ca de altfel și de pe cel britanic. În cadrul unui recent simpozion organizat la Lille au fost analizate de către aproximativ o sută de personalități din Anglia, R.F.G., Olanda, Belgia, Franța «consecințele realizării tunelului sub Canalul Mîneicii pentru regiunile din nord-vestul Europei». Tot aici s-a ajuns la concluzia că el va fi rentabil încă din primul an de exploatare. Poate inspirat de asemenea viziuni optimiste, un important ziar britanic — «Daily Express» — insera anunțul publicitar: «Înscrieți-vă pentru prima călătorie prin tunelul de sub Canalul Mîneicii». Prematur? Deoarece în acest an trebuie adoptată hotărîrea definitivă, urmează să se ia curînd din hamletiana dilemă cu privire la soarta Chunnel-ului. Nu de alta, dar — cum apreciază partizanii unei mai strînse colaborări anglo-franceze — eșecurile mult discutatelor proiecte ale «Airbus»-ului și rachetei comune în cadrul ELDO apasă și așa prea greu asupra bunelor relații dintre cele două țări riverane Canalului Mîneicii.

Unul din proiectele abandonate, care preconiza construirea unui sistem pod-tunel-pod cu două insule artificiale.

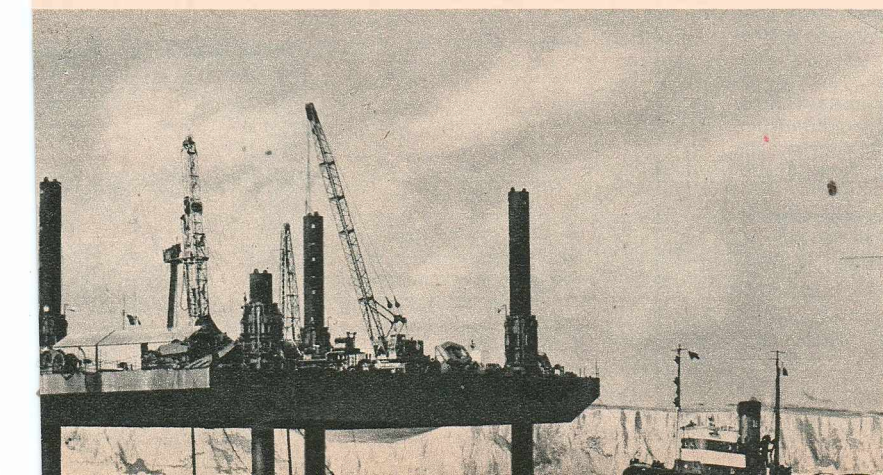

Desene ilustrînd lucrările începute în 1875 pe porțiunea de coastă britanică la St. Margaret's Bay (stînga) și pe cea franceză la Sangatte (dreapta).

șanse de reușită. Cît privește soluția tehnică avută în vedere, ea nu diferă prea mult de aceea propusă în 1867 lui Napoleon al III-lea și reginei Victoria. Este astfel prevăzută construcția unui tunel feroviar alcătuit în fapt din două tunele paralele — prin care să treacă liniile de cale ferată — și un tunel mai mic între ele, în care se vor afla instalațiile de întreținere — toate trei legate, din loc în loc, prin niște galerii. Au fost astfel abandonate celelalte două proiecte inițiale — primul prevăzînd construcția unui pod peste mare, care prezenta inconveniente nu numai din punctul de vedere al costului foarte ridicat, dar și din cauza perturbațiilor pe care le-ar produce în traficul maritim, și al doilea, preconizînd construcția unui tunel-auto ce ar fi ridicat probleme deosebite de aerisire. 38 din cei 53 de kilometri care:

Unul din proiectele celui care a închinat patru decenii legăturii terestre a Angliei cu continentul — Thomé de Gamond.

După acordul de principiu franco-britanic din 1964 au început lucrările de punere la punct a proiectelor. Iată o platformă de foraj a lui Channel Tunnel Study Group, în fața localității engleze Dover.

de Teodor MAZILU

IUBIRE ȘI RESEMNARE

W a ajuns într-o bună dimineață la concluzia că este un om rău, acrit și meschin. Această concluzie l-a îndurerat. W nu vrea să fie nici rău, nici acrit, nici meschin. «De ce să fiu meschin, când pot foarte bine să fiu generos?... Cu alte cuvinte, tot banii ăia îi dau...»

Și fără să se întrebe de unde-i vine acreea și meschinăria, W s-a hotărât să fie generos. Mai bine spus și-a băgat în cap să fie generos. Și-a făcut chiar și un fel de plan de muncă în această privință, s-a silit să fie generos. De câte ori cineva avea o nenorocire, W se trezea compătîmîndu-l. Dacă cumva întârzie să-și manifeste compasiunea intra în alarmă. «Idiotule, fii generos, du-te la om și strînge-i mîna».

W se chinuia săracul de el să fie cît mai cumsecade, mereu își fixa această idee pe care se străduia s-o ducă la capăt. În fiecare zi își dădea dispoziții dintre cele mai severe. «Astăzi trebuie să-i privești pe oameni fără urmă de invidie și răutate. Astăzi o să te duci să-i faci o vizită prietenului tău bolnav. Astăzi o să-ți strălucească ochii de bucurie».

Dar W se chinuia, bietul de el, degeaba. Degeaba își propunea el să fie cumsecade, nu prea reușea. El ducea în adîncul sufletului dorul acelei meschinării în care se recunoștea și în care se simțea ca în sînul lui Avram. Dar călăuzindu-se de ideea că trebuie să fie generos se comporta ca atare, răspîndea, scrișnind din dinți, bunătate în jurul lui. Asta pînă cînd i-a ajuns cuțitul la os. De atîta bunătate forțată, lui W i s-a acrit. Și-a dat seama că nu poate să se mai siluiască atîta vreme. De altfel după fiecare faptă mai rezonabilă pe care o făcea, W stătea la pat de oboseală. Îi părea rău de fapta bună pe care o făcuse într-o clipă de necugetare. De atîta cumsecădenie se simțea obosit și terorizat. Propria lui bunătate ajunsese să-l terorizeze. W se simțea închis parcă în carcera acestei iubiri fătarnice. Nu mai știa cum să scape din această închisoare a generozității în care intrase de bunăvoie.

Dar pînă la urmă tot el și-a spus că dacă a jucat pe cartea iubirii, trebuie să joace pe ea pînă la urmă. N-are rost să mai schimbe. N-are rost să se mai apuce acum, cu slaba lui pregătire profesională, să urască oamenii. Orice schimbare implică anumite riscuri. Dacă m-am hotărît să iubesc oamenii, hai să-i iubesc, ce-o fi o fi. Și așa nu mai aștept prea multe de la viață...

...Și așa din oboseală și din frică W s-a resemnat, sărăcuțul de el, cu ideea iubirii de oameni.

de G. DIMISIANU

Nicolae ȚIC: DURERILE ALTORA

Lectura acestui roman de Nicolae Țic mi-a întărit sentimentul, pe care de mai mult timp îl împărtășesc, că scara valorilor literare de astăzi, cu ierarhizările consfințite, va fi peste scurtă vreme în situația să suporte o sumă de revizui, spre a folosi un termen lovinescian de curînd reactualizat în unele discuții. Pe de o parte e presiunea noilor serii care își cer înscrierea pe orbită; pe de alta sînt fenomenele de reactivizare a unor talente pe care cursul evoluției actuale părăuse să le fi abandonat cu totul în zone nefertile și care astăzi țin să facă dovada că au depășit impasul. Asupra lor s-a creat însă o anumită optică defavorabilă greu de înlăturat, după cum asupra altora, dimpotrivă, întîrzie un con de lumină binevoitoare chiar și după ce produc semnele unei stări de stagnare sau chiar de regres. Astfel se face că multe valori autentice, multe scrieri de interes artistic real se mențin într-o margine de penumbra, în timp ce altele, de virtuți estetice nu mai mari, iar cîteodată sensibil mai debile, ocupă cu obstinție prim-planul. Desigur că pînă la urmă dreptele raporturi se vor înscăuna revenindu-i fiecăruia exact ce i se cuvine, dar procesul de redimensionare poate să întîrzie, iar primul păgubit este publicul care se îndrumă, în genere, către ceea ce îi selectează opinia critică.

N. Țic este un exemplu, din multe, al unui autor asupra activității căruia apasă nefaste prejudecăți ale criticii prea puțin dispuse să-și revizuiască verdictele o dată rostite. Fixat de către aceasta la granița incertă dintre reportaj și povestire, scriitorul e astăzi aproape ignorat, deși el tipărește cam în fiecare an o carte nouă, fiind unul dintre prozatorii cei mai activi ai generației sale. De ar fi fost receptate de critică, aceste scrieri din ultimii ani ar fi relevat o salutară evoluție scriitoricească, un caz de clară regenerare estetică după o fază ce părăuse stagnantă.

Cartea care face obiectul rîndurilor de față exemplifică foarte convingător procesul acesta, dar ea este interesantă chiar dacă o judecăm și în afara evoluției generale a prozatorului. Ne captivează imediat prin problematica sa desprinsă din lumea întîmplărilor și a situațiilor trăite în mod curent, zilnic, curioși de a vedea cum se reflectă ambianța cotidiană în oglinda întinsă de prozator. Nu e totuși un reportaj ci o scriere epică în care materia a fost retopită, imaginile s-au suprapus în reprezentări cu valoare exponențială, iar eroii întrușiepează destine. E un concentrat roman realist care deși respinge tentația noilor tehnici (pulverizarea epicului, transcrierea nediferențiată a fluxului interior și a divagărilor memoriei etc.) e scris totuși cu o anume febrilitate ce dă sentimentul ieșirii din tiparele strict tradiționale. Dar mai interesante decît formula, fără îndoială că sînt problematica și simptomele sociale înregistrate, curba existențială a personajului principal. Acesta e un individ ajuns la vîrsta matură, la zenitul existenței («în noaptea de șase spre șapte aprilie 1967 George Baldovin împlinea vîrsta de patruzeci de ani»), drama lui fiind că tocmai în acest moment de încununare își dă seama de adevărul incontestabil al nerealizării sale pe toate planurile. Activist social la diverse niveluri, îndeplinind munci de oarecare suprafață, adîndu-i din cînd în cînd perspectiva puterii dar neatîngînd-o niciodată în chip deplin, el se trezește brusc pe o pantă declinantă și asta în momentul cînd vîrsta tinereții este deja lăsată în urmă. Neavînd o profesiune anume, îndeplinește îndeletniciri lipsite de perspective, nevoit să întreprindă lungi deplasări în provincie, care îi dau tot timpul un sentiment de măcinare și incertitudine. O întîmplare (intervenția unui fost coleg de școală aflat într-un post înalt) îi redă pentru un timp speranța reascensiunii sociale, dar noua poziție nu se consolidează și pînă la urmă el pierde și ceea ce obținuse, redus la condiția ratării fără speranță, atît în planul social cît și în acela al vieții de familie. Personajul ilustrează categoria indivizilor avizi de ajungere dar trași înapoi de insuficiențe structurale. Neavînd tenacitatea de a-și construi o carieră prin merite profesionale, nu sînt nici într-atîta de lipsiți de scrupule pentru a-și tăia drum cu orice preț. Baldovin ezită mereu între a se decide pentru o cale sau alta, îl încearcă remușcări pentru eventualul rău făcut cuiva și ar vrea să îl repare. Oscilează tot timpul între generozitate și invidie, între sinceritate și prefăcătorie, între demnitate și umilință — rezultatul fiind o măcinare surdă care îl trage în zone joase. Se va consuma în invidii și manipulații mărunte, în crize depresive alternate cu agresivități de mic satrap în cerul familiei sale — totul sub semnul neputinței și al înfrîngerii.

Nicolae Țic e un prozator înclinat spre observația morală, scormonitor și sarcastic, subtil nu o dată. Micul roman e o consistentă scriere realistă de felul căreia ar trebui să avem cît mai multe.

● De-a v-ați ascunselea, fragment din baletul Poezia sentimentelor, montat de către Ansamblul coregrafic și de concert de stat al U.R.S.S. «Baletul tînăr».

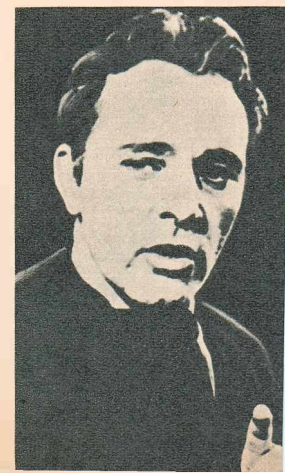

● Jiri Mentzel, prestigiosul tînăr cineast ceh (Vară capricioasă, Crimă la cabaret), vrea să împace filmul cu teatrul. Împreună cu actorii de la Cinoherly Club a pus în scenă piesa lui Machiavelli, Mandragola, într-un stil apreciat de critici ca fiind cu totul personal, «mai degrabă cinematografic decît teatral». Mentzel nu-și uită marile iubiri.

● După ce s-a bucurat de o bună primire la Festivalul de la Spoleto din această vară, spectacolul lui Luca Roncani cu Orlando furioso și-a continuat plimbarea triumfală la Milano, Ferrara și Reggio Emilia.

Conceput pentru reprezentații în aer liber, pe mari desfășurări de spațiu (la Milano, bunăoară, piața Domului a ținut loc de scenă), Orlando furioso stîrnește senzație prin insolitul său: actorii își dau replica fiind cocoțați pe imenși cai de lemn. Nu s-ar putea spune că eroul, cunoscut ca unul care ținea după Lună, nu se simte — în noua viziune regizorală — mai aproape de ea.

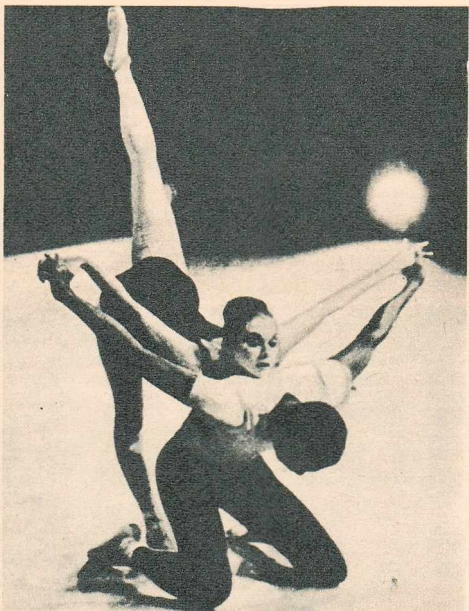
● Lui Richard Burton i s-a făcut dor de teatru. În spectacolul Sunet și lumină montat nu demult la Blenheim Place, cunoscutul actor a fost «auzit» în două roluri, ambele semnificînd personaje din istorie: Winston Churchill și ducele de Marlborough.

● După Bombay, Madras, Colombo ... și multe alte capitale asiatice, Teheranul va fi punctul terminus al turneului întreprins de către decana baletului francez, Tessa Beaumont. Repertoriul pe care îl prezintă cuprinde: Frumoasa din pădurea adormită de Ceikovski, Moartea lebedei de Saint Saens etc. În capitala Iranului, Tessa Beaumont își va încheia seria de recitale printr-un spectacol la care vor participa șahul și împărăteasa Farah.

● Teatrul realist din Praga a prezentat piesa dramaturgului Mila Jariš, Iubire. Un spectacol evocator al orarilor lagărelor fasciste de concentrare.

● În această vară, cunoscutul «New York City Ballet» de sub conducerea lui George Balanchine a susținut o serie de recitaluri la Monte Carlo. Practicând un balet abstract în care dansul nu trebuie să reprezinte decât armonia plastică și sonoră, «New York City Ballet» a cules elogi pentru virtuozitatea sa.

● Opera din Varșovia a pus în scenă de curind Tristan și Isolda de Richard Wagner. După patruzeci și doi de ani de la prima montare în Polonia, regizorul Robert Satanovski și-a asumat sarcina dificilă a prezentării unui nou spectacol, modern și totuși fidel libretului și partiturii.

de Emanuel VALERIU

DE CE TOCMAI FOTBALUL?

Este știut că literații (și nu numai ei) au căutat sporturilor preferate nume noi, mai bine-zis au încercat să le definească deplin, recurând în metaforă și adjective, în sfârșit, la imaginație. Așa, de pildă, tenisului i se mai spune «sportul alb» — de ce anume apare foarte clar, deoarece costumul clasic de joc este în întregime (inclusiv încălțăminte și mingile) alb; atletismului i s-a conferit calitatea de «sport pur», pentru că el pune în acțiune, pe lângă calitățile native ale omului — alergarea, săritura, aruncarea — însăși spiritul întrecerii directe, nu numai între parteneri, dar și între individ, ca atare, și propriile sale posibilități, mereu înălțate; rugbiul este apreciat drept «sportul-rege» (denumire aparținând unor publiciști francezi, desigur convingși republicani, dar adoptată și de către englezi, părinții legali ai jocului cu balonul oval), aici noblețea fiind asociată cu blazonul, cu toate că disciplina aceasta virilă prin excelență își are cele mai credincioase gazde în marile centre muncitorești mai peste tot în lume; boxul este «nobilă artă», surprinzând poate nu numai particularitatea expresă a acestei «arte» față de altele, dar, mai cu seamă, asocierea dintre un sport de mare duritate și sfera atât de gingașă a muzelor și creației; în fine, celei mai populare dintre disciplinele fizice, fotbalului, i s-a zis «sport de lume», vrînd să se definească astfel largă sa accesibilitate, dar mă tem că și altceva încă, și anume plafonul minor al virtuților sale, ceva de genul «la îndemîna oricui», sau — poate și mai grav — «pentru vulg».

Pledoaria pentru fotbal poate avea milioane de avocați, tot atîția cîți spectatori animă magicul joc al picioarelor cu mingea de piele. Și totuși, atunci cînd vrem să-i definim specificul începem să resimțim unele dificultăți. Dar nu în planul frumuseții celui mai popular joc din lume, și nici în cel al calităților fizice pe care le favorizează el, ci în planul, mai delicat, al moralei. În primul rînd, nu ne putem însuși ideea de sport văduvită de valențele sale morale. Dar în același timp nu putem trece cu vederea că fotbalul, la noi și aiurea, produce cele mai numeroase ciocniri cu regulile conviețuirii sociale, cu etica, interferîndu-se prea adeseori cu elementele ordinii publice, cu justiția. Recent, am asistat la pronunțarea a trei condamnări ale unor fotbaliști cu valoarea sportivă ridicată, din trei orașe diferite ale țării. Așa ceva nu s-a întîmplat în nici un alt sport pînă acum și dorim sincer nici să nu se mai petreacă în viitor. Trebuie oare acceptată concluzia că fotbalul reprezintă de fapt o disciplină imorală? Ar fi cea mai grosolană eroare! Un astfel de joc, pe care cei mai mulți îl încep din fragedă copilărie, chiar dacă nu vor deveni nicicînd consacrați, repet: acest joc, pe care orice copil în lume l-a întîlnit cel puțin o dată în viața sa, are în el nobile virtuți. Pedagogii englezi spun că «fotbalul este un sport de gentlemen», adăugînd însă, spre regretul unanim, «practicat de huligani», în timp ce rugbiul «este un sport de huligani, practicat de gentlemen». Desigur, jocul acesta al vorbelor este tentant și nu numai atît: el conține și mult adevăr, în sensul că prin regulamentele lor cele două discipline se deosebesc fundamental. La fotbal, mingea se joacă cu piciorul, adversarii luptă arareori corp la corp, fără a se ajuta de brațe, fazele sînt, în general, foarte aerisite, contactele primejdioase, rare. Și totuși... accidente mai numeroase se petrec la fotbal (simulări și scene de teatru penibile, procese sportive și penale dintre cele mai regretabile). De ce oare la fotbal? Este de spus că prin largă sa difuzare el angrenează un număr incomparabil mai mare de practicanți și că totul se cere raportat la aceasta, în primul rînd. Dar mai important mi se pare altceva: atmosfera din jurul fotbalului. Pentru a avea un jucător bun (sau considerat ca atare), la nivelul cluburilor, al forurilor oficiale locale — inclusiv cele bucureștene — la cel al unor instituții centrale (și ministere printre acestea, evident) se întreprind acțiuni nepermise, atît în planul etic cît și în cel financiar. De aceea jucătorul se consideră un caz special, cu totul aparte de restul muritorilor, cineva pentru care ceilalți — dacă vor ca el să joace — trebuie să obțină orice. Îmi povestea, aceeași persoană, cum un tovarăș ministru adjunct, sincer interesat să-i influențeze în bine pe fotbaliștii clubului respectivei instituții, îi ducea cu sine la concertele simfonice sau spectacole, ca nu cumva tinerii în cauză să-și petreacă alt fel finalul zilelor, dar că — desigur, fără știrea cumsecadelui om — aceștia se plictiseau de moarte și regretau teribil strip-tease-ul văzut prin barurile străinătăților umblate. De aceea cînd lăncu, Mureșan, Boc sau alt fotbalist violează legile societății noastre, cînd ei îi calcă pe oameni în picioare (la propriu și la figurat) să ne gîndim nu numai la greșelile lor sau la carențele fotbalului. Nu fotbalul este marelui vinovat, ci felul în care îl înțeleg unii dintre noi. Cînd n-o să mai auzim că «sau Y sînt «bunuri naționale» (!?) și că — prin urmare — faptele lor se cer alt fel apreciate decît ale altor cetățeni, atunci de-abia vom putea vedea frumusețea integrală a celui mai iubit sport din lume.

de H. DONA

Nu o singură dată am avut priieji în această rubrică să ne ocupăm de problemele publicității. Deși am încercat să dăm unele explicații, totuși continuăm să mai primim scrisori în care sîntem criticați pentru marea număr de pagini acordat reclamelor. Nu vom mai repeta explicațiile privind necesitatea vitală din punct de vedere financiar a publicării reclamelor pentru orice publicație cu preț de cost ridicat (și în primul rînd pentru revistele ilustrate). În condițiile tehnicii și economiei moderne, publicitatea este tot atît de importantă pentru presa ilustrată pe cît este aerul pentru redactorii și cititorii ei. Din acest punct de vedere, considerăm că numărul paginilor de publicitate ar trebui nu să scadă, ci să mai crească.

Și totuși o anumită nemulțumire există. Ea nu poate fi explicată numai prin nefamiliarizarea publicului cu acest aspect al presei moderne ci trebuie căutată și în calitatea încă scăzută a majorității reclamelor, în aspectul lor neatrăgător, în caracterul lor întîmplător, îndepărtat de liniile principale ale interesului public. Pentru această situație, o parte din vină o poartă, desigur, și redacția, insuficient de exigentă. Dar cauza principală trebuie căutată, credem noi, în insuficiența dezvoltare a sectorului publicitar, în lipsa aproape generală de preocupare a întreprinderilor și organismelor noastre economice pentru acest modern instrument economic. Nu există, practic, organisme specializate dispunînd de cadre calificate, mai persistă teoria vetustă după care trebuie făcută reclamă numai produselor greu vandabile, beneficiarii își impun concepțiile nu numai în ce privește textele (de obicei prea lungi, mai întotdeauna neconcrete și deseori agramate) ci și în ce privește realizarea grafică. Bineînțeles, mai sînt și excepții, dar în general în ce privește publicitatea mai trăim în preistorie. Sîntem convingși însă că în cadrul acțiunii generale de modernizare a activității economice, o cotitură se va face curînd și în această direcție.

Se va pune atunci capăt și faptelor semnalate, printre alții, de cititorii Emilia Stoian din Timișoara și Valentin Silaghi din Șimleul Silvaniei, jud. Sălaj: reclame pentru produse care nu se găsesc pe piață (ne este semnalată, astfel, o reclamă a întreprinderii «1 Septembrie» din Satu Mare). Acestea fiind spuse, mulțumim celor care nu ne iartă și ne critică mereu pe această temă și, în special tov. prof. Al. Gh. Haiduc din Ghelar, jud. Hunedoara, pentru spirituala sa scrisoare.

Și acum, de pe Pămînt pe Lună. Un pensionar din Giurgiu după ce amintește cîteva considerațiuni ale lui Vasile Conta din «Teoria undulațiunii universale» cu privire la originea corpurilor cerești ne comunică și propria dumisale teorie: Luna e mai bătrînă ca Pămîntul, pentru că «n-are apă și atmosferă». Deoarece această teorie e numai enunțată și nu demonstrată (în paranteză fie spus, cititorul nostru ar putea încerca să-și răspundă la cîteva întrebări: 1) de unde știe că au existat cîndva apă și atmosferă pe Lună?, 2) oare toate planetele au apă?, 3) de ce constituie atmosfera un indice de «tinerete» etc., etc.), noi rămînem deocamdată sceptici. Cercetarea directă a Lunii abia a început. Să așteptăm rezultatele.

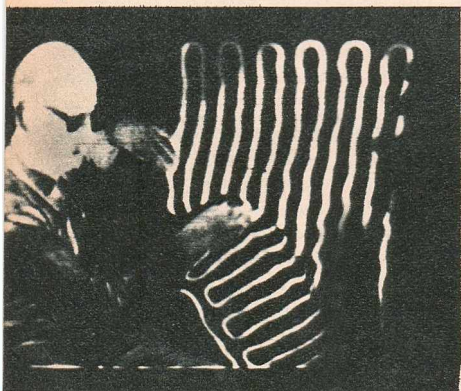
Și, din nou pe Pămînt. Și anume la Mamaia. Sau mai precis la București, de unde cititoarea Dana Munteanu ne scrie că nu i-au plăcut fotografiile color ale unor participanți la Festivalul de muzică ușoară de la Mamaia. După cîte știm, artiștilor în cauză fotografiile le-au plăcut. Dar cititoarea noastră, ca orice admirator ce se respectă, îi vrea și mai ști, mai tineri, mai seducători, mai strălucitori. Ce să facem? Ne vom strădui și noi mai mult. Tovarășa Munteanu greșește cînd condamnă în bloc fotografiile «mişcate». Tocmai asemenea fotografiile sînt astăzi apreciate în lumea întreagă, ele reflectînd mai bine dinamismul realității. Dimpotrivă, nu «se mai poartă» fotografiile statice în care personajele și obiectele au întepenit așteptînd să... iasă păsărica.

Fiindcă veni vorba de muzică ușoară, trebuie să mărturisim celui care semnează «Anonimul din Bistrița» că n-am înțeles argumentele dumisale. Se pare că există o contradicție între ceea ce am răspuns noi unui cititor cu privire la «hit-parade» și o emisiune de la radio; ne întrebăm însă: 1) ce răspundere avem noi pentru ce se emite la radio?, 2) ce legătură există între emisiunea respectivă și «hit-parade»? Așteptăm lămuriri (semnate, bineînțeles!).

În încheiere, mulțumim cititorului Constantin Ștefănescu din Suceava care ne-a trimis un text al lui George Coșbuc despre batalionul românesc care a luptat pe podul de la Arcole împotriva lui Napoleon. Relatarea apărută în revista noastră acum două luni nu ținea să-i facă concurentă lui Coșbuc. Dacă materialul v-a interesat, înseamnă că și-a atins scopul.

STAFIA - TEHNICIAN

S-ar părea o stafie cîntînd la un instrument extrapămîntean. Realitatea este însă mult mai prozaică. Este vorba de un tehnician de la laboratoarele Felthan din Middlesex, Anglia, care lucrează la o «plapumă electrică» (încălzită cu electricitate) folosită în spitale. Imaginea stranie are o explicație simplă: fotografia a fost realizată de un aparat sensibil la radiații calorice, infraroșii. Ochelarii operatorului ne apar negri deoarece ei se află la o temperatură mai scăzută decît fața propriu-zisă, și deci nu au impresionat pelicula.

RISC ȘI CÎȘTIG

Simpatic e, politicos e, îndemînic e, limbi străine știe, cu un cuvînt, meseria de chelner o vede. Ce-i mai lipsea tînărului din fotografie ca să fie angajat la restaurantul «Werthersee» din Carintia austriacă? O nimica toată: să se deprindă să-și poarte tava cu paharele de coniac... zburînd cu schiurile pe apă.

METEOROLOGIA ȘI BOLILE DE PIELE

Influența factorilor meteorologici asupra bolilor interne (infarct miocardic, embolii pulmonare, reumatism, ulcer etc.) este astăzi admisă de toți specialiștii. Mai puțin cunoscut este faptul că într-o serie de boli de piele există anumite relații cu factorii meteorologici, afecțiunile dermatologice apărînd în funcție de schimbarea parametrilor atmosferici.

La clinica de dermatovenerologie din Tirgu Mureș, doctorii E. Adam și I. Mezei au studiat frecvența unor boli de piele în funcție de anumite condiții meteorologice: temperatură, precipitații, umezeală, presiune atmosferică etc. Cercetările au arătat că pe teritoriul orașului Tirgu Mureș există un «sezon al ciupercilor», care se manifestă și la nivelul pielii prin îmbolnăviri micotice (datorită

ciupercilor microscopice), între lunile martie și septembrie. Alte boli de piele, ca psoriazisul, care apar în funcție de umiditatea atmosferei, sînt mai puțin frecvente în perioada mai — iunie, incidența lor mărîndu-se o dată cu scăderea temperaturii și creșterea umezelii. Eczelemele se produc și se agravează cel mai mult în lunile calde, maximum de morbiditate fiind înregistrat în iulie, după care se observă o scădere treptată pînă în luna septembrie.

Autorii acestui studiu sînt de părere că prin coordonarea și completarea datelor obținute cu cele climatologice și prin măsurători ale reactivității organismului s-ar putea crea premisele pentru aplicarea unor mai eficiente «tratamente climaterice» și, în general, a balneoterapiei în dermatologie.

„BRONZOL“ 1969

O nouă metodă de protecție a pielii împotriva arsurilor provocate de radiațiile solare constă în pulverizarea la suprafața pielii a unui amestec de dihidroxiacetona și naftochinonă. Aceste produse se fixează pe stratul superior cornos printr-o legătură chimică, care permite menținerea lor pe suprafața pielii și după spălare. Ele dispar o dată cu regenerarea stratului superficial al pielii, astfel încît, în cazul expunerii continue a pielii la soare, amestecul celor două substanțe trebuie aplicat doar o dată la câteva zile.

... CA UN CUȚIT FIERBÎNTE ÎN CEARĂ

Dr. B.W. Schumacher, de la Westinghouse Electric Corporation, susține că o nouă mașină pentru tăierea rocilor cu fascicul electronic, care «pătrunde prin topire în diferite roci întocmai ca un cuțit fierbinte în ceară», va putea deveni un dispozitiv pentru săparea tunelurilor prin munți.

Aparatul emite un fascicul de electroni avînd aspectul unui ac încălzit la alb. Fasciculul are un diametru de numai 1,6 mm și o lungime de cîteva centimetri.

Dr. Schumacher afirmă că după ce dispozitivul va fi perfecționat, va putea folosi și la săparea șanțurilor pentru conducte, în carierele de piatră sau pentru forarea galeriilor de mine. Dispozitivul va lucra probabil mai rapid decît mijloacele convenționale și va putea funcționa în bune condițiuni chiar sub apă.

O METODĂ ROMĂNEASCĂ DE TRANSPLANTARE A FICATULUI

Ficatul, acest «mare laborator al organismului», este, din cauza complexității funcțiilor sale, un organ greu de abordat pentru a fi transplănat. Încercările de a înlocui multiplele funcții ale ficatului bolnav prin alte metode nu au dat de asemenea rezultate.

Preocupați de mai mulți ani de problema transplătării ficatului, acad. I. Făgărășanu, dr. Al. Grigorescu și dr. Al. Grom au pus la punct o metodă originală de grefă hepatică, în care se folosește doar un fragment de ficat. Operația este destinată bolnavilor de ciroză avansată, care pot astfel — printr-o înlocuire hepatică parțială — căpăta un «ficat nou». Această operație nu prezintă nici un inconvenient major pentru donator (în chirurgie se extirpă frecvent o bucată de ficat) și poate fi salutară bolnavului.

Plecînd de la ideea că viitorul greful hepatic la om nu poate implica transplătări totale ci doar parțiale, recoltate de la donatori în viață, problema spinoasă care mai rămîne de rezolvat este găsirea unor surse adecvate.

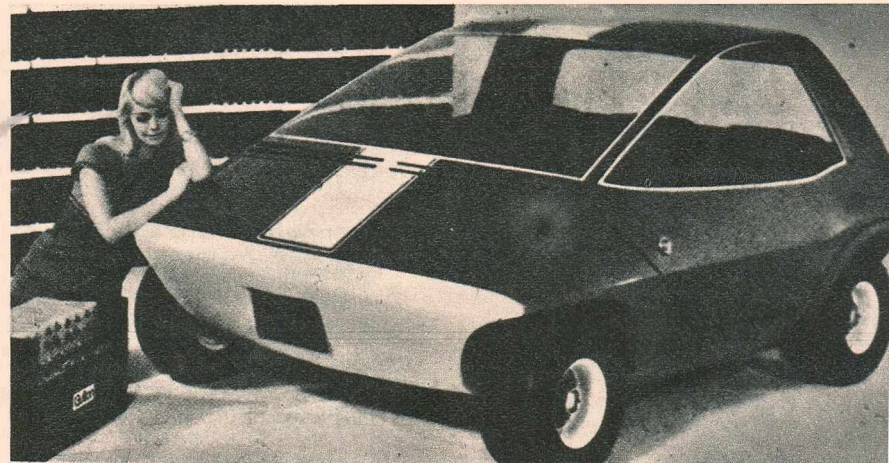
HÎRTIE... PETROCHIMICĂ

Un nou tip de hîrtie din polimeri sintetici a fost recent realizată de un grup de cercetători japonezi. Această hîrtie, care în perspectivă va concura, poate, cu succes hîrtia actuală preparată din celuloză, este realizată din produse petrochimice, respectiv din filme de polistiren, polietilenă, clorură de polivinil sau alte produse petrochimice. În prezent se cercetează obținerea unei hîrtii din polistiren cu o grosime de doar 25 micrometri, careia i s-ar găsi o largă utilizare la tipărirea dicționarelor, enciclopediilor și a altor lucrări voluminoase.

„SABOȚI“ DIN MATERIAL PLASTIC

Specialiștii bazei din Timișoara a Academiei au înscris în bilanțul succeselor înregistrate în domeniul cercetărilor aplicative o serie de lucrări originale. Una dintre acestea aduce o rezolvare interesantă problemei fabricării unor saboți și segmenti cu rezistență mare la frecare, pentru frînele vagoanelor de cale ferată, tramvaielor și autovehiculelor — problemă luată în studiu în numeroase țări ale lumii. Construiți dintr-un material plastic special, saboții realizați la Timișoara s-au arătat, în timpul experimentării, a fi de trei ori mai rezistenți decît cei turnați din fontă, depășind prin această caracteristică încercările făcute în alte țări.

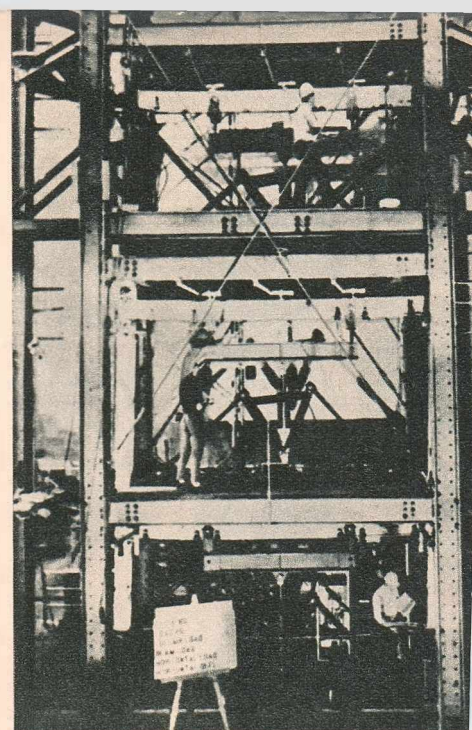
Cea de-a doua lucrare are la bază studiile multilaterale pe care cercetătorii timișoreni le fac de mai mult timp pentru crearea unor aparate superioare de tăiere cu flacără a oțelurilor aliate. Este vorba de o instalație de tăiere cu jet de plasmă, care se impune, în comparație cu produsele similare importate, prin calități constructive și funcționale superioare, precum și printr-un cost considerabil mai mic.

UN NOU AUTOMOBIL ELECTRIC

La Detroit a fost prezentat prototipul unui automobil electric ce este în curs de perfecționare în Statele Unite. Se speră ca un prim exemplar să fie gata pentru a fi supus unor probe de drum încă în cursul acestui an.

Veiculul poartă denumirea de Amitron. Este înzestrat cu două acumulateoare cu litiu, recent perfecționate, care sînt mult mai mici și mai ușoare decît cele folosite pînă în prezent la alte automobile electrice și pot fi utilizate pe o distanță de 240 km fără

CUTREMURE ÎN LABORATOR

În cadrul unor încercări menite să determine în ce măsură cutremurele afectează construcțiile din cadre metalice, un grup de ingineri constructori din Statele Unite a produs cutremure în laborator.

Aceste cutremure, cu mișcări supraîncetate, create de om, au fost realizate cu ajutorul unor instalații hidraulice. Se speră că în cele din urmă cercetările vor duce la proiectarea și realizarea unor construcții rezistente la cutremure.

Printre caracteristicile sistemului de simulare a cutremurelor se numără și un grup automat de mare viteză care măsoară sarcinile aplicate și tensiunile, comprimările și deformările cauzate, precum și o instalație de televiziune în circuit închis pentru observarea rapidă a diferitelor porțiuni ale structurii.

În fotografie: se studiază efectele «cutremurelor artificiale» asupra construcțiilor, la Universitatea Leigh.

a fi reîncărcate. Majoritatea celorlalte automobile electrice în curs de experimentare pot parcurge numai jumătate din această distanță. Automobilul Amitron este proiectat pentru o viteză medie de 80 km/oră.

Una din caracteristicile originale ale acestui vehicul este sistemul de frînare recuperativă — energia ce se pierde în mod obișnuit prin încetinirea sau oprirea vehiculului, servind la reîncărcarea sistemului de acumulateoare. În acest fel distanța ce poate fi parcursă de către vehicul crește cu aproximativ 25%. Firește, conducătorul are aceeași senzație de frînare ca cea dintr-un autovehicul obișnuit.

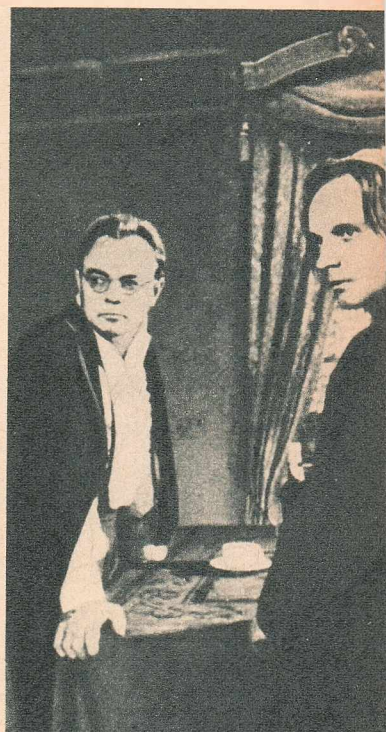
Datorită faptului că vehiculul este acționat de un motor electric, el funcționează aproape fără zgomot și fără eșapament, avantaje importante pentru zonele urbane aglomerate, pentru care de fapt a fost proiectat.

film

FRĂȚII
KARAMAZOV

PE ECRANE

Dostoievski își deschide romanul scriind, din capul locului, numele lui Alexei Feodorovici Karamazov, pe care-l declară eroul cărții și care va rămâne — se pare — cea mai îndrăgită dintre toate plăsmuirile sale. Ultima pagină se va lăsa tot peste Alioșa. Ivan Piriev își deschide filmul cu Dmitri Karamazov și îl va încheia cu el. Se înțelege că opțiunea cineastului, departe de a semnifica doar o simplă înclinare subiectivă către un erou sau altul, o comunicare simpatetică diferită de cea a scriitorului, va direcționa întregul film, îl va structura, în primul rând, în funcție de destinul lui Mitea. Dar dacă prima cărămidă din edificiul dostoievskian este scoasă cu grijă și pusă deoparte, nu se va prăbuși pe parcurs toată construcția? Dacă se trece peste vrerea maestrului, se mai poate vorbi de o sfințită respectare? S-ar putea foarte bine ca toate aceste interogații — care ar trebui poate să fie făcute în gând sau mai pe șoptite — să pară drept o învăluire a acelei întrebări fundamentale pe care, de obicei, o înfruntăm pieptși, și încă cu voluptate: «filmul este sau nu este pătruns de spiritul cărții?» De-a lungul anilor am învățat să ne reducem tot mai mult rația de pretenții în fața ecranizărilor după opere literare celebre, le-am alungat pe cele imposibile de lângă cele oarecum posibile și, mai ales, ne-a intrat în cap că în chestiunea cu «parfumul», cu «aerul» cărții, pelicula n-o să poată face în vecii vecilor mai nimic. Tot ce-i rămâne este să se țină drept pe un drum paralel cu al cuvintelor. Cum știm ca undeva, la infinit, paralelele se întîlnesc...

Așa stînd lucrurile, să nu căutăm în recenta adaptare a «Fraților Karamazov» respirația fierbinte, uneori înăbușitoare, a romanului și nici zbaterea tragică a scriitorului, răstignit el însuși între un ideal etic reprezentat de Alioșa și unul filozofic purtat de Ivan, a scriitorului pătimaș și nedrept din cînd în cînd cu eroii săi. Să nu cerem monumentalitatea unică a personajelor, forța lor derutantă, născute dintr-o permanentă confruntare a unora cu celelalte, din ceea ce numea un exeget «epuizarea tuturor raporturilor posibile între ele». Piriev a trebuit să renunțe la unii eroi, să-i subțieze pe alții (Smerdiakov, starețul Zosima apar doar ca argumente) de dragul unei construcții cinematografice limpezi. Se înțelege că a lăsat la o parte episoade care în carte își au tîlcul lor, dar nu a omis aproape nici unul din cele care ne conduc ferm către ființa personajelor. Nu s-a atins de marea și iluzoria credință a lui Dostoievski în izbăvirea răului prin suferință și jertfă (filmul păstrează, printre altele, marea scenă a «închinării» lui Zosima în fața chinurilor ce-l așteaptă pe Dmitri), dar a împrăștiat stratul gros de pioșenie creștinească pentru a da o mai durabilă valabilitate umană căutătorilor Karamazovilor, pentru a croi cale liberă ideii de seamă pe care cineastul a desprins-o din paginile cărții: încercarea tragică de smulgere dintr-un mediu imund și ostil, dintr-o condiție fatal nedemnă, în ultimă instanță din blestemul karamazovismului căruia frații îi aparțin cu toate fibrele. Cum spuneam, simpatia cineastului se îndreaptă clar către fratele cel mare, vijeliosul, teluricul Dmitri; nu numai pentru că el plătește

cu un preț cumplit o vină ce nu-i aparține, dar și pentru că soarta sa antrenează și răscolește alte vieți, declanșează evenimente, pentru că destinul său se împlinește aici, pe pămînt, iar cinematografului îi este mult mai la îndemînă să-și găsească rostul lîngă astfel de vieți. Personajul Dmitri Karamazov devine acaparator, copleșește ecranul, ridicările și prăbușirile sale, lupta cu propriii săi demoni constituie centrul de foc al filmului. În comparație cu furtunile din sufletul său, cu dureroasele strădanii de a rămîne om, aspirațiile spre spiritualitate și integritate morală, chinurile metafizice ale lui Ivan ori refugiul în religie — cu multiple implicații în carte — al lui Alioșa par lipsite de substanțialitate. Cu toată strălucita interpretare a actorilor Kirill Lavrov (Ivan) și Andrei Miagkov (Alioșa), ei rămîn mereu în umbră, de unde nu răsar parcă decît pentru a da replica lui Dmitri și a spori patosul pledoariei pentru înțelegerea omului. Căci, dacă am vrea să rezumăm, acesta ar fi filmul: o pledoarie și — pe un alt plan — un magistral recital de virtuozitate actoricească susținut în primul rînd de Mihail Ulianov (Dmitri).

Dați-i cinematografului o carte mare și cițiva actori tot mari, dacă vreți să-i vedeți — ca la un Roentgen — toată cuterea și toate slăbiciunile.

Magda MIHĂILESCU

Mihail Ulianov (Dmitri Karamazov), adevărat stîlp al filmului (stînga).

Frații Karamazov ne prilejuiește reintîlnirea cu încă un mare actor, Kirill Lavrov (Ivan), și, în același timp, cunoașterea unui tînăr și înzestrat interpret: Andrei Miagkov (Alioșa).

După ce au turnat la Moscova, Vittorio de Sica și echipa filmului Floarea-soarelui s-au mutat în regiunea Poltavei. Locuitorii au întîmpinat-o pe Sophia Loren — interpreta principală — potrivit datinilor: cu piine, sare și un frumos ștergar împodobit cu cusături în stil popular.

UNCHIUL MEU BENJAMIN

PE PLATOURILE LUMII

O singură pereche fericită este prea puțin pentru un film. Drept care să-i cunoaștem și pe ceilalți doi îndrăgostiți, întruchipați de Bernard Alanne și Lyne Chardonnet.

Unchiul meu Benjamin, așa cum l-a văzut Molinaro, nu putea fi altul decât Jacques Brel. Parteneră - Claude Jade (mijloc sus).

Claude Jade, una dintre noile ingenue ale ecranului francez. Actrița se mindrește deja cu un film semnat de Truffaut și altul de Hitchcock (mijloc jos).

Puțini sînt cineștii care lucrează cu credința că filmul lor va avea nu un succes oarecare, ci unul răsunător. Și mai puțini sînt aceia care își mărturisesc din plin optimismul. Edouard Molinaro nu se dă în lături să declare că noul său film, **Unchiul meu Benjamin**, «trebuie să aibă un mare succes». Așa să fie, dar pînă una alta să ne întrebăm, măcar din curiozitate, ce se află dincolo de speranțe? În primul rînd — un scenariu ce pornește de la cartea omonimă a lui Claude Tillier, cunoscut pamfletar din secolul trecut, un fel de contestatar al timpului său. «Autorul lui **Unchiul meu Benjamin** i-a pus pe gînduri pe contemporanii săi — spune Molinaro — prin dragostea sa de viață, printr-o anumită înțelegere a libertății. De fapt, acestea sînt și motivele opțiunii mele; am rămas credincios spiritului romanului fiind obligat însă, în același timp, să reconstruiesc foarte precis subiectul, în forma lui inițială prezentîndu-se ca o cronică, o operă de polemist și de filozof. Am încercat să dau viață, sevă, umanitate personajelor. Am adăugat romanului lui Claude Tillier acțiunea și ritmul. E puțin. Esențialul se găsea în carte. Nu m-am atins de el».

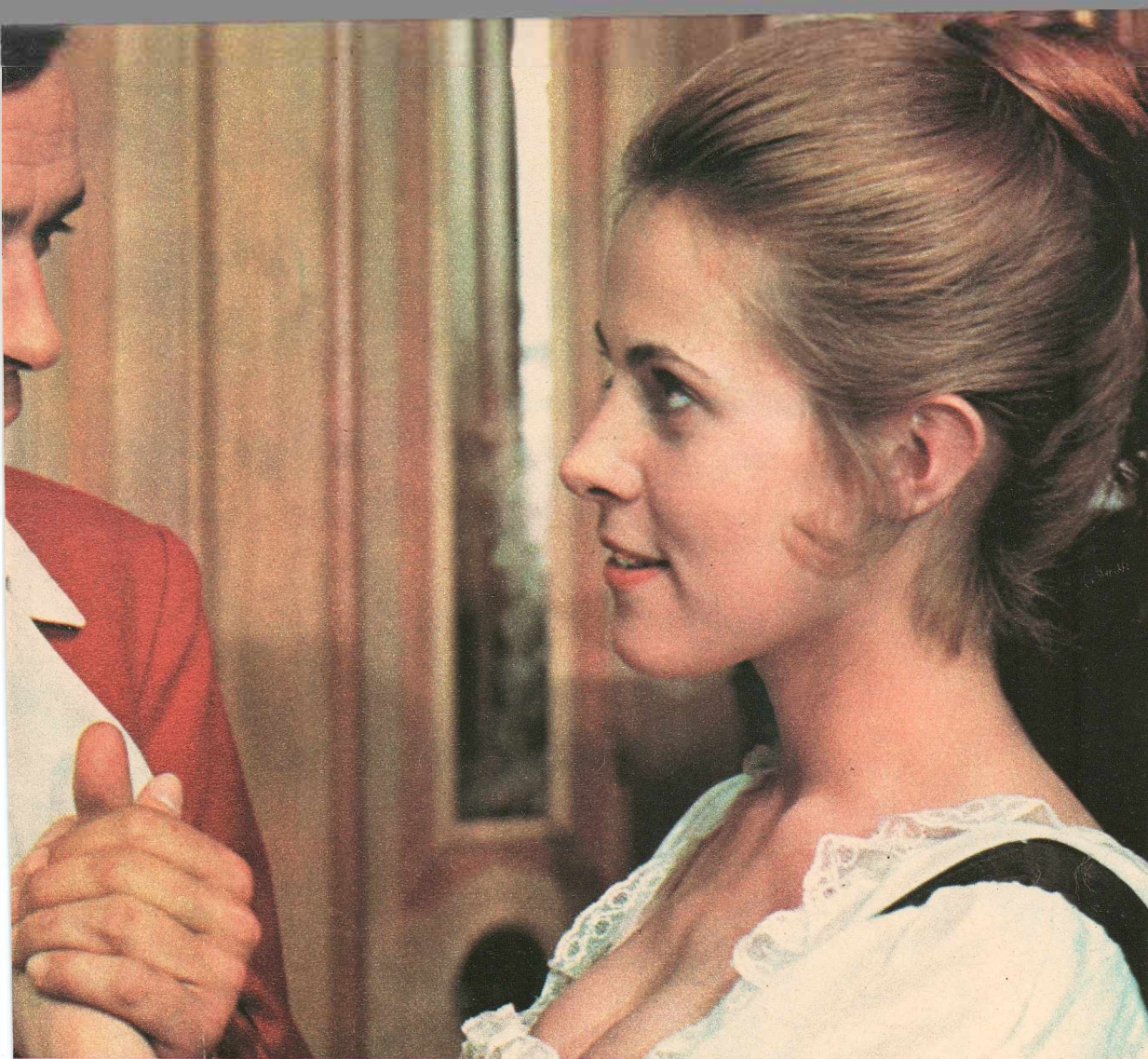
«Acțiunea» filmului merge pe urmele aventurilor pica-rești ale medicului de țară Benjamin care-și face meseria între două cuceriri amoroase și un duel.

O altă mare nădejde a cineastului este protagonistul ales, și anume — cîntărețul Jacques Brel, se pare din ce în ce mai ros de demonul cinematografului. Numai un «molipsit» poate să facă declarații de acest fel: «Aș fi primit să joc chiar și dacă mi s-ar fi dat un rol de cal». Regizorul îl găsește pe Brel «o personalitate fascinantă, expansiv și în același timp aplecat către tumultuoasa lui lume interioară. Cred că spectatorii vor fi surprinși să-l vadă în ipostaza de «westernist» strălucit, într-unul dintre acele roluri pentru care îi învidiem noi pe confrății noștri americani și englezi». Pe generic mai figurează numele actorilor Claude Jade, Rosy Vaite, Lyne Chardonnet, Bernard Blier, Robert Dalban, Paul Frankeur, Bernard Alanne. Locul filmărilor este pitoreasca regiune Vézelay, aceeași unde se desfășoară și acțiunea cărții lui Tillier. După cum se vede, fidelitatea este dusă pînă în pinzele albe.

Foto: GAUMONT INTERNATIONAL

tv

de Felicia ANTIP

PE URMELE UNOR EMISIUNI DISPĂRUTE

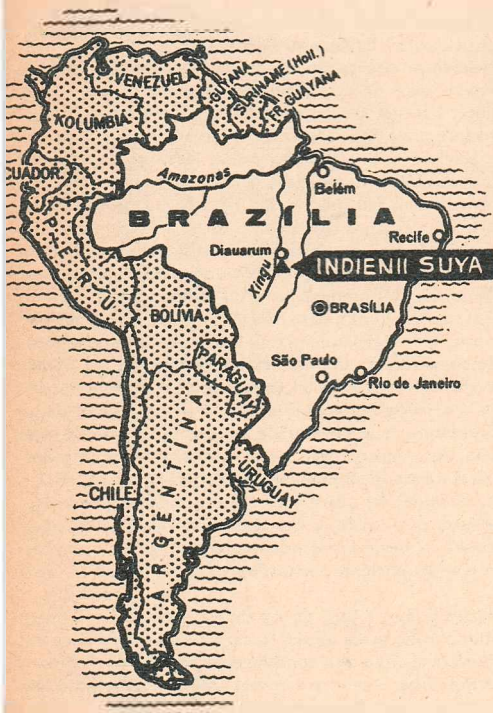
Ce s-a întâmplat, aşadar, cu rubricile «Față-n față» și «Transfocator»? Excelentă, la prima, era ideea: confruntarea deschisă, discuția pe față, dintre furnizori și beneficiari, indiferent dacă obiectul comerțului dintre ei se numea locuințe, băuturi răcoritoare sau transporturi în comun. Realizarea a fost însă submediocră și rezultatele practice — nule. Invitații nu schimbau opinii despre o problemă dată, nu dialogau, nu ajungeau la concluzii comune. Fiecare își recita micul sau marele său monolog, rezultatul fiind un enervant dialog al surzilor. În loc să încredințeze delicata misiune de a organiza și conduce discuții adevărate unui om în măsură s-o facă, televiziunea a ales linia minimei rezistențe și a abandonat cu totul ideea. «Față-n față» ar fi putut să devină una dintre cele mai atractive și mai eficiente rubrici ale televiziunii. Să ne închipuim un prezentator cu personalitate și aplomb, care sesizează pe loc părțile slabe ale unei argumentări, care știe să stimuleze participarea la discuție a unui timid, să întrerupă la timp pe un «responsabil» ce se lansează în generalități pentru a ocoli slăbiciunile concrete, care are și umor și căldură omenească... Și să ne mai închipuim, pentru fiecare emisiune «Față-n față», un epilog de genul celor cu care ne-a obișnuit «Reflectorul»: o revenire la «locul crimei» pentru a constata împreună — fie printr-o nouă confruntare, fie altminteri — care a fost eficiența sesizărilor, ce s-a schimbat în urma lor...

«Față-n față» nu este un tip de emisiune care se poate abandona în favoarea altuia, la care se poate renunța din comoditate sau din alte considerente subiective. O televiziune militantă, o televiziune care înțelege să fie deschizătoare de drumuri, să participe la progresul social și cultural, nu se poate lipsi de această modalitate de lucru. Ce altceva era punerea «față-n față» a lui Jules Roy și a generalilor șocați de cartea lui despre Dien Bien Phu, pe care Tudor Vornicu ne-a citat-o, pe bună dreptate, drept o emisiune-model?

Exemplul ne amintește despre carențele confruntărilor pe teme de cultură la televiziunea noastră. «Convorbirile literare» și-au propus să discute despre rolul criticii. Perfect. Au fost solicitate părerile unor reprezentanți ai vieții literare cu opinii diferite, chiar opuse, în această privință. Perfect. Dar în loc să fie puși «față-n față» au fost interogați separat, iar părerile lor ne-au fost comunicate într-o neconcludentă juxtapunere. Din nou deci, dar de data aceasta intenționat, programatic, o suită de monologuri, un fel de teatru ionician, în care fiecare vorbește de ale lui, fără să-i pese de ce spun ceilalți și fără măcar să-i audă. Evident, în actuala lor formă «convorbirile literare» nu-și pot permite luxul de a organiza o confruntare deschisă între exponanții unor puncte de vedere diferite. Titlul emisiunii sugerează voit un cenaclu celebru, dar cenaclu fără un mare animator nu s-a văzut. Cine este gazda tuturor întâlnirilor și discuțiilor despre literatură? Cărui critic, cărui scriitor unanim admirat și respectat i-a încredințat televiziunea delicata răspundere de a stimula și direcționa schimbul de idei? Știm cu toții că nu e ușor să găsești în actuala configurație a vieții noastre literare o figură olimpică, pe care nimeni să n-o conteste și care să poată prezida cu superioară nepărtinire dezbateră. «Convorbirile literare» au urgent nevoie de un mentor, care să facă din ele o tribună liberă, unde se respectă atît principiile cît și oamenii, așa cum a făcut Geo Dumitrescu din «România literară».

Ceea ce ne duce cu gîndul la cea mai slabă dintre rubricile culturale ale televiziunii, «Carnetul cinematografic». Realizat la nivelul unui program de sală, acest «carnet» nici nu are măcar pretenția de a constitui un cadru de dezbateri. Filmele noi sînt prezentate publicitar, necritic, prin genere. Scurtele monografii despre cineaști sînt suprema formă publicistică pînă la care se ridică noua rubrică. Am salutat apariția ei după o lungă perioadă de tăcere în ceea ce privește cinematografia. Întrebarea este însă dacă orice e totdeauna mai bun decît nimic.

Cu «Transfocator», emisiune orientată inițial spre depistarea unor fenomene sociale contrastînd, prin înapoierea lor, cu tabloul general al vieții noastre, lucrurile s-au petrecut alt fel decît cu «Față-n față». Totul a debutat sub cele mai fericite auspicii, realizatorii erau la înălțimea cerințelor: subiectele — bine alese și bine tratate, eficiența — maximă. Se pare însă că realizatorii au dezertat pe rînd, izbindu-se de dificultățile ce decurg din inexistența unei legislații a presei de natură să-l apere pe ziaristul onest împotriva loviturilor sub centură ale procesomanilor recrutați dintre eroii negativi ai foiletoanelor lor. Ascușul emisiunii s-a tocit, subiectele au devenit tot mai indiferente, pînă cînd «Transfocatorul» a dispărut aproape cu totul. Am dori să-l vedem reinviind cu verva și cu adresa lui inițială și înconjurat de o serie de alte emisiuni care să vădească aderența tot mai strînsă a televiziunii la multipla problematică a zilelor noastre.

Fată suya.

SUYA

Am desprins paginile de față din scrierile lui Harald Schultz (1909—1966), antropolog brazilian de origine germană. Interesat de triburile indiene din Brazilia, și în special de indienii suya, waura, tukuna, așa-numiții vânători de capete, el a consacrat ani îndelungați studiului vieții și obiceiurilor lor, despre care a scris numeroase volume și articole. Tot Harald Schultz este cel care a pus temeliele Muzeului indian din Rio de Janeiro

Bărbat neînsurat. Farfurioara de lemn e un atribut al bărbatului matur, șef de familie.

Avionul aterizează în mijlocul unor colibe acoperite cu pai. Dinspre Rio Xingu un șir de palmieri verzi marchează hotarul ultimului avanpost al civilizației: localitatea Diauarum. Ne întâmpină doi bărbați bărboși. Sînt frații Vilas-Boas, care studiază de aproape două decenii viața indienilor din regiunea superioară a râului Xingu.

— Aș vrea să vizitez tribul suya — îi spun lui Claudio Vilas-Boas.

— Imposibil. Nimeni nu știe unde sînt. Și-au părăsit satul și au plecat în susul râului. S-ar putea să se întoarcă peste cîteva săptămîni, cînd se coace fructul pequi.

CINE SÎNT INDIENII SUYA?

Pînă relativ recent erau socotiți unul dintre triburile cele mai periculoase din toată regiunea cursului superior al râului Xingu. Cercetătorul german Karl von den Steinen, cel dintîi care, în 1897, a coborît pe Xingu pînă la confluența acestuia cu Amazonul, a relatat despre ciocnirile sîngeroase dintre triburile suya și alte triburi din bazinul fluviului. De atunci s-au schimbat multe pe cursul superior al râului Xingu. Populațiile indiene sînt pe cale de dispariție. În ultimele două decenii în regiunea fluviului Rio das Mortes și Colisei s-au construit aeroporturi folosite cu regularitate de aviația braziliană. Deși păstrează încă multe din obiceiurile străvechi, indienii suya — cîți au mai rămas — s-au schimbat și ei datorită multiplicării contactelor cu lumea înconjurătoare.

SOSESC INDIENII SUYA!

Trec săptămîni de așteptare. În sfîrșit cineva aduce vestea mult dorită:

— Vin indienii suya!

Pe fluviu își fac într-adevăr apariția cinci bărci. Trei dintre ele sînt construite din coajă de copaci, celelalte, din trunchiuri scobite. Poți traversa cu ele în deplină siguranță cursurile vijelioase și pline de cascade ale râului — care sute de ani au constituit principala piedică în calea pătrunderii pe aceste teritorii a triburilor vrăjmașe și a străinilor.

— *Suya betkoomeneene!* — le spunem îndată ce debarcă.

Și imediat vine răspunsul:

— *Karai betkoomeneene.* (Adică: «Suya sînt frumoși și buni», «Și albi sînt frumoși și buni!»).

Mulți dintre indienii suya poartă ca podoabă o coroană multicoloră de pene. Detaliu frapant: bărbații maturi au o farfurioară de lemn fixată între gingia și buza inferioară și cîte o plăcuță albă prinsă în lobul urechii. Poartă pantalonii sau numai o cămașă mai lungă, femeile, un șorțuleț roșu, copiii sînt complet goi. De altfel chiar și adulții se îmbracă numai atunci cînd îi vizitează pe *karai* — oamenii civilizați. Indienii ne invită «oficial» în satul lor. A doua zi sîntem așteptați de trei bărci.

Pornim la drum și după trei ore acostăm. Ne întâmpină niște copii care se zbuguesc în apă... Am ajuns.

ÎN PĂDURE, ÎN MIJLOCUL TRIBULUI

De pe țărm nici nu observi că în apropiere se află un sat. Jungla, ca o draperie grea, ascunde orice urmă de așezare omenească. Poteci strîmte ne conduc prin desiș. După un timp ajungem într-un lăniș unde, pe o întindere cu un diametru de circa 20 metri, copacii seculari au fost tăiați. Niște prăjini lungi sînt legate orizontal de trunchiuri, pe ele sînt așternute, în straturi groase, frunze. Sub acest acoperiș simplu au fost instalate hamace. Nu departe ard focuri. Se pregătește masa, și pești grași sînt puși la fript pe niște grătare cu patru picioare. Peste tot — vase de lut și de lemn, sulițe, arcuri și coșuri din pai. E satul indienilor suya. Aici trăiește întregul trib, circa 60 de oameni, singurul grup de indieni suya de pe tot globul.

LA PESCUIT CU OTRAVĂ

Plantațiile din jurul satului produc puțin, populația nu-și prea poate face provizii. De aceea oamenii trăiesc mai ales din ce le oferă pădurea și riul. E o treabă grea să găsești zi de zi alimente pentru tot satul: se strîng nuci de cocos, pe care femeile le sparg cu pietre, se adună rădăcini, ciuperci, tot felul de fructe, printre care și renumitul pequi, galben și aromat. Tinerii, înarmați cu arcuri și săgeți, pleacă la vînătoare cutreierînd cu bărcile lor brațele râului. După numai două-trei ore, pescarii se întorc — de fiecare dată — cu o recoltă bogată.

Cum izbutesc?

Strînși în jurul sнопilor de liane otrăvitoare, indienii suya așteaptă semnalul de începere a pescuitului.

— *Agatima gonya* — îmi răspunde Pentoti, unul dintre conducătorii tribului — «pescuit cu otravă».

Indienii taie mai întâi în bucăți lungi lianele groase ale plantei otrăvitoare timbo. Se construiesc adevărate baraje, pentru a împiedica peștii să se refugieze spre apele mai adânci. Apoi, în timp ce tinerii rămași pe mal produc zgomote stridente, câțiva indieni sar în apă și o agită cu liane timbo. Sucul albăstrui al plantei acoperă o mare suprafață a apei, răspîndindu-se apoi pe toată întinderea ei. Peștii încep să sară agitați și speriați. De pe baraj bătrînii îi vinează cu arcuri, apoi îi înșiră pe liane ca un șirag de mărgele. La suprafață încep să apară peștii morți. E rîndul femeilor. Cu cuțite lungi îi străpung și îi aruncă în coșurile dinainte pregătite. Lacul pare acoperit cu fulgi de zăpadă... Sînt leșurile peștilor. Pe țărîm prada este sortată după mărimi și specii, apoi se împarte între familiile indienilor, conform nevoilor fiecăreia. Nici o grabă, nici o ceartă, căci pește e din belșug.

SARE — DIN PLANTE

Mulți indieni brazilieni nu cunosc sarea sub nici o formă. Indienii din regiunea superioară a râului Xingu practică o metodă originală de extragere a sării din plantele acvatice.

...Șeful tribului cu cele trei neveste ale sale, urmat de câțiva membri ai altor familii, se imbarcă și pornesc în susul apei. După o oră de drum, micul echipaj își continuă drumul pe o potecă pînă la un lac acoperit cu un covor de flori albastre. Adună stive întregi din această plantă. Întorcîndu-se în sat, aștern plantele la soare, pînă ce se usucă nițel devenind cafenii. Se aprind apoi focuri și deasupra plantelor se aruncă jar. Totul fumează de parcă ar fi un cuptor de ars cărbune. Pînă dimineață nu rămîne decît un morman de cenușă.

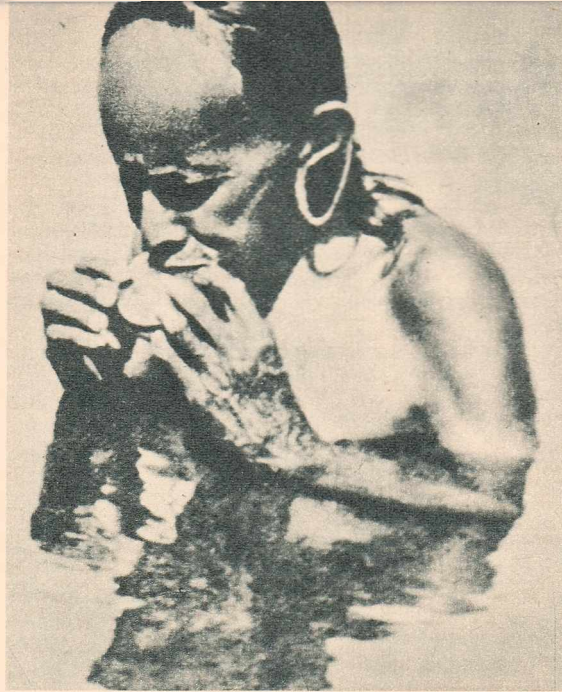
Bărbații pregătesc un fel de pîlnii împletite din crengi elastice. Femeile căptușesc aceste pîlnii cu frunze de bananier și le agață de copaci. Pe fundul pîlنيilor pun o sită, iar dedesubt așază un vas de lut. Pîlnia se umple cu cenușă plantelor și apoi se toarnă deasupra apă care, după ce spală cenușa, se scurge în vas. Apa din vas e lăsată să fiarbă pînă cînd se evaporă, rămînînd câțiva pumni de praf gălbui-cafeniu... E *katuyani*, sarea. O comoară neprețuită. E însă amară și iute. În fond nici nu e sare adevărată, conține mai mult leșie de cenușă.

FARFURIILE DE LEMN

Indienilor care poartă asemenea podoabe le vine foarte greu să fumeze. Numai în colțul gurii, unde buzele sînt mai apropiate, pot ține pipe subțiri sau țigări mici. Chiar cînd mănîncă sau cînd beau procedează alt fel decît ceilalți oameni. Ei împing în gură bucățele mici de pește, de carne, sau cocloașe de pîine; cînd beau, așază buza superioară pe marginea vasului, ca și noi, însă în locul buzei inferioare folosesc limba.

Deseori cînd intră în apă scot farfurioara din buze. Dar se pare că le este rușine ca un străin să-i vadă fără podoabă, așa că, în asemenea ocazii, se întorc cu spatele spre mal.

Se întîmplă să poți vedea cîte un indian confecționîndu-și farfuria. În apa râului sau a lacului se află totdeauna un trunchi rotund, lung de un braț. E complet îmbibat cu apă. Cine are nevoie de o nouă podoabă își taie cîteva discuri. Cu o daltă, confecționată dintr-un dinte de animal marin, cioplește discul pînă cînd acesta dobîndește forma dorită. Din cînd în cînd îl probează, luînd drept tipar farfuria fixată în buze. Cînd e gata, farfurioara este curățată cu

◀ Trebuie să-i fii bun prieten ca să-ți permită să asști la operația zilnică a spălării farfurioarei sau la cea de confecționare a unei podoabe noi.

grijă, lustruită, ca nu cumva să-l jeneze, să-i roadă buza.

Folosirea acestor farfurii influențează și vorbirea bărbatilor. Pronunția cuvintelor este alta la ei decît la femei sau la tineri. Cu timpul prezența acestei podoabe se repercutază și asupra poziției danturii de pe maxilarul inferior, care se deformează, se apleacă. Farfuriile sînt purtate chiar și în timpul nopții. Fiecare bărbat are «în rezervă» mai multe asemenea farfurii, pe care le ține, legate perechi-perechi, într-un coșuleț de pai. Acolo se află și celelalte obiecte personale ale indianului: daltă, o bucată de lemn dur pentru ascuțirea vîrfurilor săgeților, oase de maimuță și de pește pentru confecționarea vîrfurilor de săgeți, ață de bambac, rășină roșie sau neagră, ceară de albine, maxilarul inferior al peștelui pirajă, cu care se taie diferite fire și se prelucrează penele săgeților, cîteva scoici... și eventual un briceag vechi...

Asta e toată averea lor.

OALELE DE LUT ȘI RĂPIREA FEMEILOR

Numai Pentoti, șeful tribului, are trei soții. Cea mai bătrînă dintre ele, Caisogra, îl însoțește întotdeauna. A doua țese, împletește, iar cea mai tînără gătește.

Caisogra este singura care se pricepe la confecționarea vaselor de lut. Dar ea nu este indiană suya, ci waura. Acest trib, care trăiește pe cursul superior al râului Xingu, lîngă Culune, face vase de lut pentru triburile de indieni din întreaga regiune. Sînt obiecte deosebit de frumoase, vopsite în negru și maro, redînd în forme artistice, stilizate, întreaga faună a regiunii Xingu. Vasele confecționate de tribul waura ajung prin schimb la alte triburi, specializate la rîndul lor în producerea altor mărfuri. Toate femeile de origine waura din tribul suya se pricep la olărit, în timp ce femeile suya nu învață niciodată acest meșteșug. Se spune că în trecut membrii tribului suya au atacat tribul waura, au răpit femeile și au luat cu ei și toate vasele de lut pe care le-au găsit. Azi nici una dintre femeile waura nu mai vrea să se întorcă la tribul ei de baștină.

«SUYA BETKOOMEENE»

A sosit anotimpul ploios. Apele râului cresc, soarele abia apare de după nori. Pentru noi a venit timpul plecării.

— Apa se ridică acum — ne spune un bătrîn băștinăș — și va acoperi tot țărîmul râului. Dar cînd se va vedea iarăși malul apei, cînd soarele va dogori, vă vom aștepta din nou tot aici.

Bărbații, femeile, copiii ne conduc pînă la rîu. Ne luăm rîmas bun.

— *Suya betkoomeneene!*

— *Karai betkoomeneene!*

◀ Dimensiunile farfuriei cresc o dată cu numărul anilor purtătorului ei. Acesta este, după cum se vede, un bărbat în «floarea vîrstei».

suya, waura, tukuna, vînători de capete

Mîlul trebuie scormonit pentru a găsi peștii care caută să se salveze ascunzîndu-se în fundul lacului.

Original

EXA
EXAKTA

Dresden

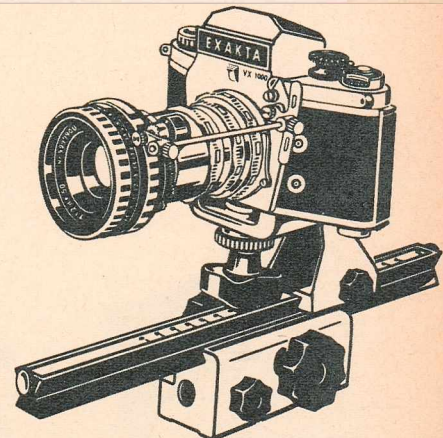
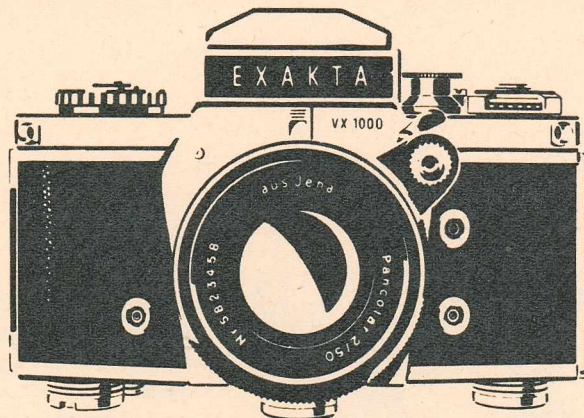
DE CE SÎNT APARATELE DE FOTOGRAFIAȚI EXAKTA ȘI EXA ATÎT DE ÎNDRĂGITE?

Pentru că, pe baza a mai bine de 30 de ani de practică, ele își dovedesc siguranța și vă garantează în orice domeniu fotografiile dorite.

Reglarea prin reflex permite obținerea unor fotografii de o claritate și calitate remarcabile;

varietatea de accesorii și numeroasele obiective speciale satisfac toate exigențele dv. fotografice.

Indiferent dacă vă decideți pentru un EXAKTA VX 1000, EXA 500 sau EXA 1-a, alegerea dv. va fi totdeauna bună.

Pentru toți și în orice împrejurare

Fiecare nou rol, un nou adversar.

Fac teatru, fără întrerupere, de la vîrsta de 13 ani.

Cred că fotografiez mai bine decît joc teatru.

Filmul s-a întîlnit tîrziu cu mine, nu eu cu filmul.

S-ar putea să întrerup pentru o vreme colaborarea la TV.

Da, nu-mi place comedia!

RECITAL MARINESCU

de Sanda FAUR

Poate ar merita ca, într-o zi, noi, gazetarii, ce hărțuim cu întrebări pe bieții oameni, îi scormonim, îi descoasem cu acea inocentă și lacomă curiozitate a paginii albe de ziar (treabă care se cheamă, cu un dulce eufemism profesional, a intervieva), poate ar merita să scriem o dată istoria acestor interviuri. Cititorul ar afla atunci că George Constantin, de pildă, este un interlocutor zgîrcit la vorbă și nu cine știe ce prietenos, care-ți răspunde cu un ușor plictis, privind distrat în cu totul altă direcție decît cea în care te afli, care se încălzește greu în discuție și te face să-ți cam blestemi meseria. Ei, cu un Florin Piersic se schimbă situația: intră ca o vijelie pe ușa redacției, îți frînge jovial falangele mîinii drepte, se instalează comod pe primul birou ce-i iese în cale și, după ce ai schițat jumătate dintr-o întrebare, ai scăpat de griji: Piersic rotunjește el singur tot interviul, îl spune fără pauze, strecurînd la momentul și locul potrivit o anecdotă proaspătă și un moment duios al cărui personaj e iubitoarea lui mamă. Pe Ileana Predescu o întrebă ceva, și ea îți răspunde cu un hohot surd de rîș și cu același rîs se eschivează de la o întrebare ce nu-i place, și tot rîzînd cuceritor îți comunică antipatia ei pentru interviuri, și pleci de la ea condusă cu un zîmbet la ușă, prietenă pe toată viața cu ea, dar fără interviul solicitat. Octavian Cotescu zîmbește și el — puțin ironic, puțin șiret — prin cele două liniuțe ale ochilor lui inteligenți, îți făgăduiește amical, în molcom și liniștitor grai moldovenesc, întîlnirea profesională, și-o amină apoi, și... dar mai mult nu știi — voi afla cu prilejul proximalului interviu.

Cum se putea însă stabili o comunicare cu Ion Marinescu, încă nu știam. Marinescu e — pentru cei dinafară — un grav, un rezervat, poate chiar un taeiturn ori un dur, popularitatea nu-l interesează, îți mărturisește — calm, amabil, sincer — că nu citește cronicile, nici chiar acelea pe care le-ai scris tu, afli că l-ai prins exact în cele 48 de ore pe care le-a rupt din vacanță pentru a juca în București două spectacole estivale, că zilele fierbinți ori ploioase ale acestei veri le-a petrecut într-un cort așezat chiar pe malul mării, la 3 km de orice suflare omenească, numai el cu soția lui, Anda Caropol, cu Bardot, superb de urîtul și expresivul lui cîine boxer, și cu cei doi ulii pe care i-a îmblînzit, că nu-i o problemă cu mîncarea în pustietatea aceea — marea te hrănește singură cînd ai învățat să vinezi pești cu harponul sub apă, că s-a întors de acolo cu Eva — broasca testoasă găsită pe «Evanghelia», nava grecească eșuată lîngă Costinești, cu niște splendide schelete de vechi vase turcești de aramă, pescuite tot de pe fundul mării, cu un șarpe pe care l-a umplut cu sare într-o formulă sui-generis de tăbăcărie, că... Dar să mă opresc pentru că risc să-l falsific pe Marinescu: el nu e decît în ultimul rînd — dacă e! — un tip pitoresc, iar în primul rînd e, așa cum spuneam, un grav, un rezervat, cu care poți totuși înfiripa o convorbire foarte sinceră, foarte directă și — puteți să mă credeți — foarte agreabilă. Dar pentru asta trebuie să lași la o parte hîrtia cu întrebările pregătite acasă și să permiți convorbirii să curgă în voie, cît mai în voie...

*

— Jucați astă-seară, la parc, «Ofițerul recruta», domnule Marinescu? Comedie, și încă groasă... Vă iubiți rolul?

— Nu. În general, nu-mi iubesc rolurile. Relațiile afectuoase cu personajele nu mi se par cele adevărate. Pentru mine, un rol e din capul locului un adversar cu care începi o luptă, pe care îl iei în mîină și-l răsucesți, îl cauți, te învîrți în jurul lui neliniștit, te bați cu el, pînă reușești să-l iei tu pe el de coarne. Nu, nu pot să-mi iubesc rolurile...

— Atunci, de ce v-ați făcut actor, dacă-mi permiteți?

— Din întîmplare. Și pentru că sînt leneș și mi s-a părut o meserie comodă. Firește, m-am înșelat: am muncit imens. Dacă ar fi fost după mine, aș fi vrut să fiu vreun explorator, vreun călător solitar pe apă...

— Romantic, romantic, dragă Ion Marinescu. Solitarii aceștia cam eșuează, din păcate.

— Dar au o meserie de mare demnitate, nu credeți? Noi, actorii, rămînem totuși urmașii histrionilor.

— Și vacanța aceasta stranie și spectaculoasă, izolată între apă și cer, e cumva

FĂRĂ PUBLIC

ecoul visurilor dv. adolescente?

— Nu, doamnă, aici e vorba despre altceva. Eu fac teatru de la 13 ani, de la 13 ani fără întrerupere. Trebuie să știți că înainte de a fi fost angajat la Teatrul Național din Craiova — și asta s-a întâmplat la vârsta de 17 ani fără o lună — am spus cuplete prin pauzele de la cinema, am cîntat prin restaurante, am mers cu un fel de trupă nomadă din sat în sat, am dat, cînd am apucat, examenele școlare și tot pe apucate am făcut și un Conservator popular. Tot timpul am muncit imens, intens, epuizant. De cînd mă știu, dimineața repetam, seara jucam: acum vreo 19 ani făceam 15 premiere pe stagiune, acolo, în provincie. Trei săptămîni repetam, alte trei ținea spectacolul la public și gata, altă piesă la rînd... Nu știu dacă știți, dar eu fac teatru de 24 de ani, am trecut de mult suta de roluri — fără să le număr pe cele de la radio și televiziune — și dintotdeauna am muncit într-un ritm infernal. Mai ales de cînd sînt în București: timpul m-a presat, m-a gonit mereu din urmă, mereu a trebuit să alerg dintr-un loc în altul, să nu întîrzii, să nu-i încurc pe ceilalți. Urăsc lipsa de punctualitate. Și atunci vă dați seama ce înseamnă pentru mine timpul acesta fără contururi, petrecut la mare, timpul care se scurge liniștit, la vale, fără să dea socoteală de mersul lui, ca într-un roman de Thomas Mann, timpul și orele cărora nu le mai țin contul, zilele cărora nu le mai știu numele, marea aceasta care te odihnește, dîndu-ți tot felul de ocupații?

— Ați început prin a vă lăuda lenevia și iată, aflu că în aproape un sfert de secol ați înghesuit numai și numai muncă. De ce?

— Pentru că nu-mi place să fac lucrurile de mîntuială. De altfel, fac atît de puține lucruri în afară de teatru...

— De pildă?

— Fotografii. Cred chiar că le fac mai bine decît joc teatru. Mi-am cumpărat acum un excelent aparat de mărît. Să vi-l arăt...

— Și ce anume fotografiați de preferință?

— Nuduri. Și foarte des pe Bardot.

— Spuneți-mi, vă considerați o structură — artistic vorbind — dramatică?

— Da de unde! Am jucat o cantitate uriașă de comedii, o sumedenie de roluri comice, de la Agamiță Dandanache și Rică Venturiano pînă la Truffaldino din «Slugă la doi stăpîni». Eu sînt, cea mai mare parte a timpului, un om bine dispus. Dar dacă stau să mă gîndesc, cred că ați intuit un adevăr; da, nu-mi place comedia. Mă simt mult mai atras de teatrul grav, de observație psihologică, teatrul de problemă — cum i se zice; și mi se pare firesc, pentru că trăim o epocă a marilor înfruntări dramatice, pe toate planurile — ale științei, artei, ale vieții sociale. Chiar dacă ieșim biruitori din aceste înfruntări, doza de gravitate nu dispăre. Comedia mi se pare mai puțin sinceră într-o asemenea epocă. Dar acesta e un punct de vedere foarte personal, cred de altfel că, pe undeva, eu nici nu am prea multă îndemînare pentru comedie. Dar îmi place să aud oamenii rîzînd. Oamenii trebuie să rîdă.

— Spuneți mai sus, foarte categoric și spectaculos, că nu vă iubiți rolurile. Dar ați început totuși să vorbiți de preferințe, de înclinații pentru un gen dramatic sau altul...

— Fără îndoială că preferințele nu pot fi excluse. Nu iubesc personajele, dar ele pot să-mi placă, și aceasta se întîmplă adesea. Îmi plac mult eroii lui Miller, îi înțeleg, îi simt, le înțeleg convingerile, simțămintele, spaimile, înțeleg ce afirmă și ce neagă, și mă văd în stare să-i întrușipez. Miller nu se grăbește să-și dezvăluie personajele, le lasă în pace, îi urmărește încet, cu răbdare, cu discreție; foarte mult îmi place și Cehov, și poate cam pentru aceleași considerente. Investigațiile psihologice mă interesează întotdeauna...

— Într-un fel, dv. aveți o poziție singulară printre cei cîțiva mari actori bucureșteni ai genului așezat pe scenă. Cotescu, de pildă, sau Ileana Predescu, sau George Constantinescu s-au născut și au crescut pe aceeași scenă, au avut aceiași părinți artistici și cam aceiași parteneri. Dar dv. sînteți un om cu un trecut teatral foarte mișcat, sînteți un mare călător al scenei. V-a ajutat cu ceva peregrinarea aceasta prin teatrele țării?

— Da, m-a ajutat. Dacă fac bine socoteala, iese că am jucat la Craiova vreo 8 ani în

total, 1 an la Ploiești, altul la Reșița, 3 ani la Oradea, apoi am venit în București, dar tot în provincie m-am simțit jucînd în cei trei ani de tristă amintire de la Teatrul regional, pînă cînd am ajuns la Teatrul Mic. Peregrinarea aceasta m-a ajutat pentru că, din cînd în cînd, am avut norocul să întîlnesc autentici oameni de teatru, mari personalități artistice — dați-mi voie să evit termenul de animator teatral, nu-mi place — și întîlnirile acestea au fost esențiale, hotărîtoare pentru mine. Așa i-am cunoscut și am lucrat cu Vlad Mugur, cu Valeriu Moisescu, cu Penculescu.

— Și care rămîne regizorul preferat?

— Îi prețuiesc și îi prefer, dacă se poate spune așa, pe toți trei. Pe Vlad, pentru universul lui poetic, pentru viziunea sa poetică despre teatru; pe Moisescu, pentru imaginația lui de o anumită factură năstrușnică, subtilă, tăioasă; pe Penculescu, pentru rigoarea lui, pentru grija obsedantă de a nu lăsa lipsită de mesaj nici o fărîmă din piesă, pentru metoda lui pedagogică, pentru felul în care știe să ceară și să obțină de la un actor tot ce poate el da, pentru economia de nervi cu care lucrează.

— Penculescu, un calm?

— Nu, cu el se lucrează totdeauna la înaltă tensiune, dar totul este eficient și orice descărcare de energie e utilă. Refuză permanent să se supună facilului, modei, gusturilor mediocre.

— Și cum vedeți viitorul Teatrului Mic fără Penculescu la conducerea lui?

— Cred că nu trebuie acceptate nici un fel de idei preconcepute. Plecarea lui Penculescu nu a lăsat indiferent pe nimeni, foarte mulți l-au iubit, dar absolut toți l-au respectat, chiar și cei ce s-au considerat nedreptățiți. Dar Teatrul Mic rămîne un teatru care-și poate continua activitatea la fel de bine, mai prost sau poate chiar mai bine. Totul e o pagină albă pe care o va semna, jos, noul director.

— Cum se anunță actuala stagiune a Teatrului Mic?

— Nu știu și nu-mi place să fac pronosticuri. Important e să faci destinul unui teatru, nu să îl anunți ca pe timpul probabil.

— Dar ce veți juca dv.?

— Intenția mea e să joc puțin. Știu ce voi juca, dar nu țin să comunic de pe acum. Cui i-ar folosi?

— Radu Beligan îmi spunea, într-o convorbire recentă pe care am avut-o cu domnia-sa, că v-ar dori, pe dv. și alți cîțiva, printre actorii Naționalului. Ideea v-ar surîde?

— Nu. Mă simt deocamdată foarte bine la Teatrul Mic.

— Colaborați mult și cu plăcere la televiziune?!

— Mult, da, cu plăcere, nu. Am intenția, cel puțin pentru o perioadă, să întrerup această colaborare. În primul rînd, pentru că am nevoie de un respiro: prea multe roluri chiar dacă, să zicem, nu strică, în orice caz obosesc, și cred că pe scenele teatrelor, pe micul ecran sau la radio am ajuns să fi jucat pe toți domnitorii, de la Gelu Incoa, și să obțin toate tronurile... Apoi, am poate unele obiecții și cu privire la stilul de muncă al televiziunii: timpul, și așa scurt, afectat pregătirii unei piese, este practic înjumătățit de tot soiul de greutăți tehnice, datorate unei insuficiente organizări pe sectoare, unei lipse de disciplină, de pricepere chiar, de ingeniozitate. Consider apoi că și retribuția nu este cel mai judicios calculată.

— Pe care dintre dramaturgii români contemporani îl preferați?

— Îmi place mult Marin Sorescu.

— V-ar fi plăcut să jucați «Iona»?

— Nu, dar mi-a făcut plăcere să citesc piesa (subliniați vă rog cuvîntul citesc) într-un grup de prieteni. Cred că formula unui spectacol-lectură, a unui spectacol în care textul să fie recitat ca un poem, ar fi meritat atenție. Asta nu implică, să știți, nici o critică la adresa scenografiei, pe care o găsesc inspirată.

— Să înțeleg că nu v-a satisfăcut regia?

— Nu pot să spun asta, nu știu, nu sînt cronicar dramatic.

— De ce v-ați întîlnit atît de tîrziu cu filmul?

— Pentru că el s-a întîlnit tîrziu cu mine. Pînă la «Gioconda fără suris» nu am fost solicitat pentru vreun rol care să mă intereseze.

— E una din absurditățile cinematografiei noastre. Dar considerați contactul acesta cu filmul drept o experiență artistică interesantă?

— Interesantă, da, acesta e cuvîntul, și în parte plăcută, pentru că am lucrat cu o echipă capabilă și pasionată. Dar și aici, ca și în alte părți, m-a indispus nespus lipsa de profesionalism, de organizare, de competență. Este deprimant să vezi muncind într-o treabă oameni care s-ar potrivi poate mai bine într-o altă treabă.

— Ați dori să vă reintîlniți cu filmul?

— Da, dar nu în orice condiții.

— Considerați, după cît văd, că disciplina este absolut hotărîtoare în împlinirea actului de creație...

— Vă răspund cu un foarte mare DA. Cu atît mai mult cu cît acesta este domeniul în care sîntem deficițari: talent avem, în teatru, cu carul, și dacă am adăuga harului mai multă seriozitate, ar fi perfect.

— Am uitat să vă întreb, cînd am vorbit despre peregrinările dv. teatrale prin țară, ce părere aveți despre condiția actorului de provincie?

— Cred că în ce privește colectivele de actori, nu e vreo diferență de pasiune, dăruire și poate chiar nici de har. Dar — se știe, problema e veche — acolo unde lipsește pedagogul de teatru, spiritul elevat, catalizator, acolo harul actoricesc se canalizează prost și uneori se poate și pierde.

— Cu ce ați vrea să încheiem interviul de față?

— Stau și mă gîndesc acum dacă măcar o parte din ce am spus aici are vreo utilitate. M-a uluit totdeauna, citind presa de specialitate, faptul că toată lumea știe ce și cum trebuie făcut ca să meargă treaba mai bine — în film și teatru. Mă tot frămînt și întreb: dacă atîția știu, de ce nu se face mai repede treaba aceasta mai bună? Întrebarea mi se pare tonică și cred că poate încheia cu succes și cu inima sus convorbirea pe care dv. vă veți osteni să o așterneți pe hirtie.

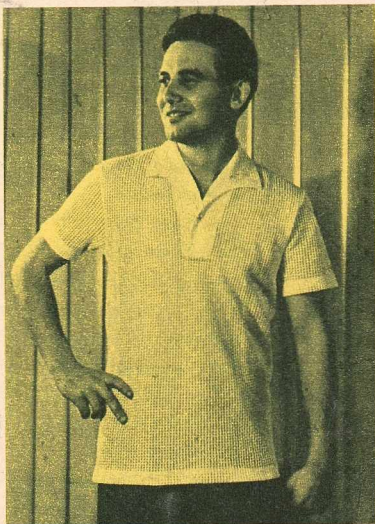
FABRICA DE TRICOTAJE

„tricotul roșu” ARAD

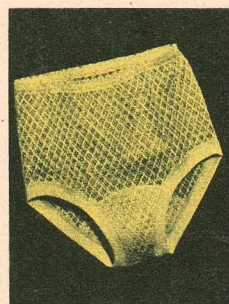
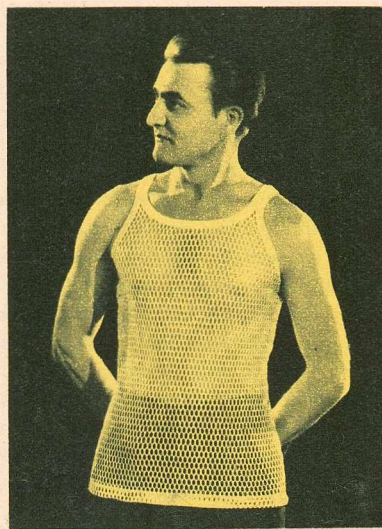
VĂ OFERĂ TRICOTAJE DE CALITATE

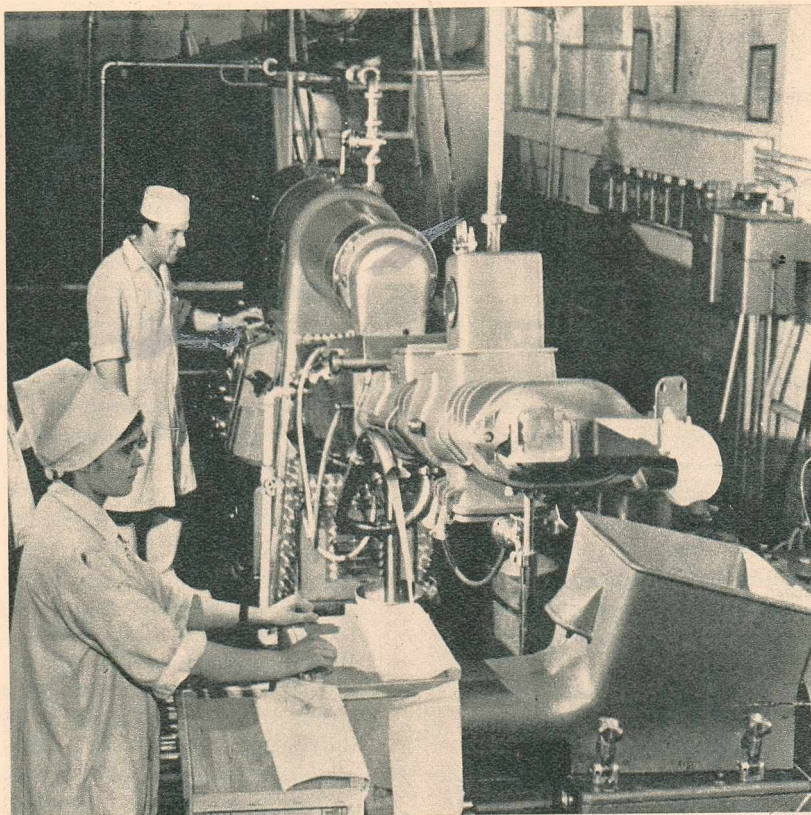
elegante

rezistente

practice

*fabrica albă
din Cluj*

Pe Bd. Lenin din Cluj, la nr. 95—97, o întreprindere de industrie alimentară, una dintre acele numeroase unități moderne sau modernizate, apărute în ultimii ani pe întreg cuprinsul țării, își desfășoară activitatea, contribuind la dezvoltarea unei ramuri economice cu importante sarcini în aprovizionarea populației și în schimburile noastre comerciale cu alte țări. Este vorba de INDUSTRIA LAPTELUI—Cluj, a cărei rază de activitate (baze de aprovizionare, unități de producție și baze de desfacere) se întinde pe întreg teritoriul județului Cluj. Dezvoltarea ascendentă a acestei întreprinderi este marcată de două momente esențiale: intrarea în funcțiune a actualei fabrici clujene, în 1951, și darea în exploatare a unei anexe importante — Fabrica de produse lactate din Turda (1961) cu secție de înghețată, congelator, depozit frigorific.

Dinamica dezvoltării activității tehnice și economice a întreprinderii cunoaște cifre impresionante. Iată câteva: în 1951 se colectau 23 de mii de hl materie primă (lapte) iar în 1969 cifra se ridică la 605,2 mii hl, adică de 26 de ori mai mult. Pe aceeași

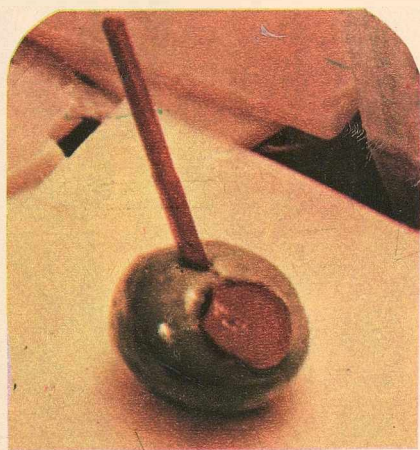
perioadă, producția globală industrială a crescut de 18,5 ori iar numărul sortimentelor produse — de 6,6 ori (de la 6 la 40). Creșterea continuă a indicilor calitativi ai produselor a făcut ca, începând din 1960, produse ale fabricii clujene să fie admise la export. Față de 1960, cantitatea de unt exportată în 1969 de INDUSTRIA LAPTELUI din Cluj a crescut de trei ori. Untul clujean se consumă și în Anglia, Belgia, Italia, Franța, Iran, Liban, Olanda, Cuba, Japonia, Iugoslavia etc.

Importante rezultate au fost obținute în ce privește creșterea eficienței economice, oglindită în creșterea substanțială a beneficiilor în ultimii doi ani, ca urmare a aplicării măsurilor de organizare științifică a producției.

Cu modestie dar cu seriozitate și spirit de răspundere, inginerii, tehnicienii și muncitorii întreprinderii clujene își propun să ducă mai departe aceste succese, menținând neconținut fabrica lor în rîndul frunțașilor acestei ramuri importante a industriei de bunuri de larg consum.

FLACĂRA PUBLICITATE

**FĂRĂ MĂSLINE VERZI DANEX
APERITIVELE N-AU GUST**

- La aperitiv — măslina verzi DANEX
- La hors d'oeuvre — măslina verzi DANEX
- La cocteiluri — măslina verzi DANEX
- La garnituri de bun-gust — măslina verzi DANEX

Danex

SOCIETATE ANONIMĂ COMERCIALĂ DE IMPORT-EXPORT
ATENA — GRECIA

**Măslina verzi DANEX, fructe oleaginoase
gustoase, digestibile, nutritive.**

MARCHIZA ÎNGERILOR E VĂDUVĂ...

Tot în film, firește. Frumoasa Michèle Mercier și-a întrerupt, deocamdată, activitatea de înger pentru a interpreta rolul principal din filmul «Văduva de aur», alături de Tony Curtis. Iată-o într-o rochie din fir metalic auriu sugerând titlul filmului.

varietăți

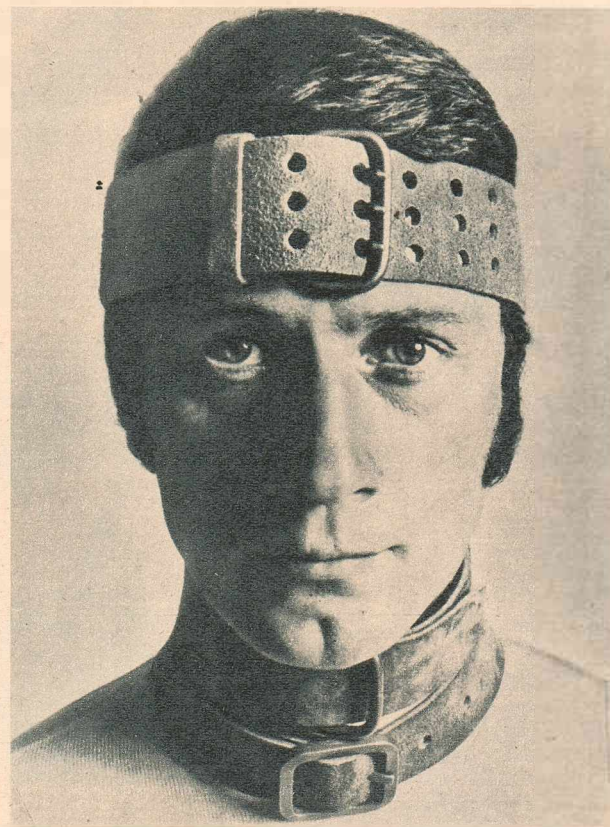

V-AR PLĂCEA ACEST INEL?

În centrul orașului Baia Mare au supraviețuit câteva clădiri construite în evul mediu. Printre ele, turnul Ștefan, înalt de 50 metri, constituie azi unul din cele mai importante monumente istorice ale orașului. Nu demult, arheologii de la Muzeul de istorie din Baia Mare au făcut săpături în jurul acestui turn, descoperind un cimetir foarte vechi. Într-unul din morminte, printre alte obiecte, a fost găsită o bijuterie deosebit de prețioasă: un inel pe care se află fixat un diamant șlefuit în formă de piramidă. Greu de aflat cui a aparținut diamantul, mai ales că cel care l-a purtat pe deget a decedat cu cel puțin patru secole în urmă. În schimb cei ce privesc inelul iau cunoștință de arta vechilor aurari și bijutieri băimăreni, despre care se pomenește în multe documente ale trecutului.

CASA ÎN ȘASE COLȚURI!...

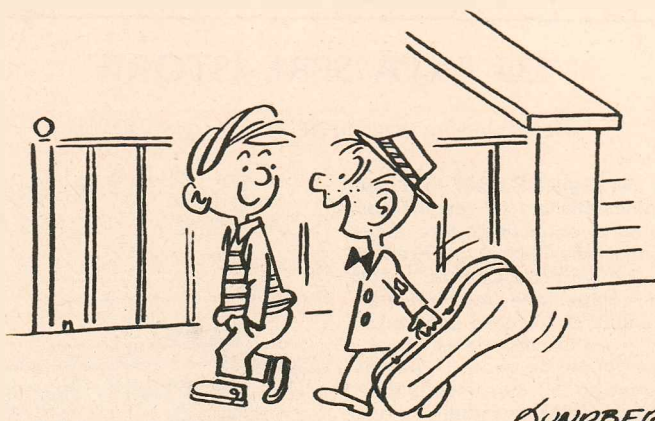
... este noul tip de locuință prezentată de o companie de construcții din Köln ca fiind ideală pentru petrecerea concediilor la munte sau la mare. Scheletul din duraluminiu este completat cu pereți prefabricați, în compoziția cărora, ca de altfel a marii majorități a utilajelor folosite, de la clanșă pînă la instalațiile sanitare, intră masele plastice cele mai diverse.

DE CE SĂ TE LEGI LA CAP DACĂ NU TE DOARE?

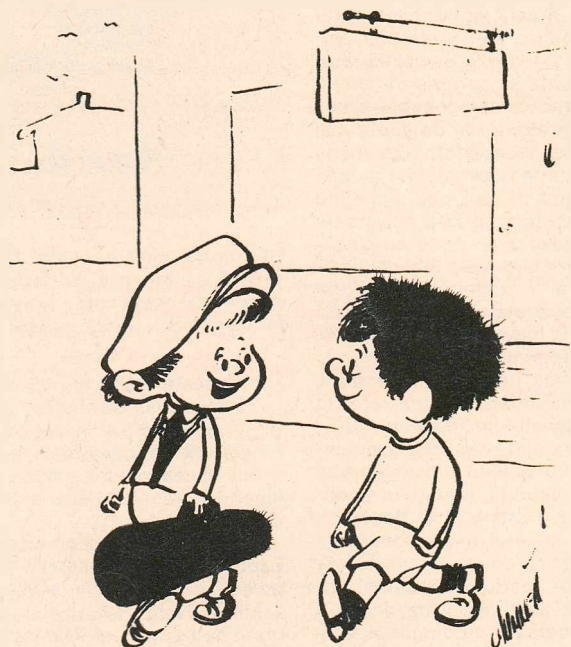
Cam asta am dori noi să-l întrebăm pe tânărul din fotografie. Ni-e teamă însă că el o să ne răspundă: așa e moda!...

UMOR AFON

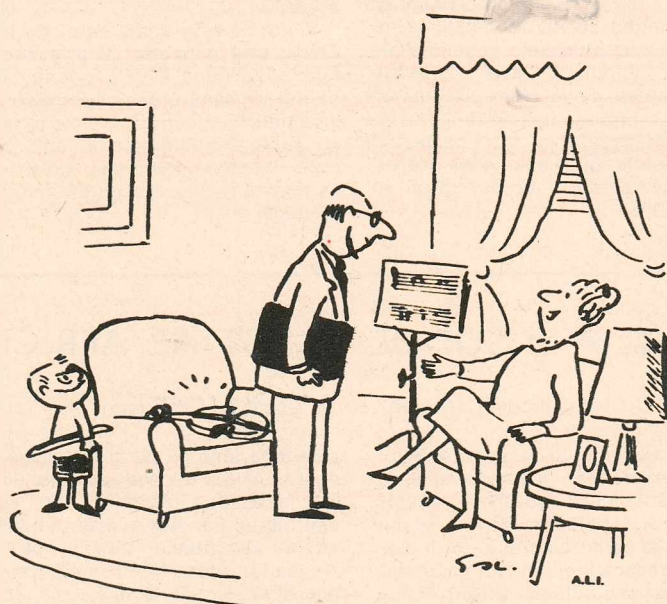
LUNDBERG

— Ți-o spun eu! E ciudat, dar vecinilor mei nu le place nici Brahms, nici Bach, nici Mozart...

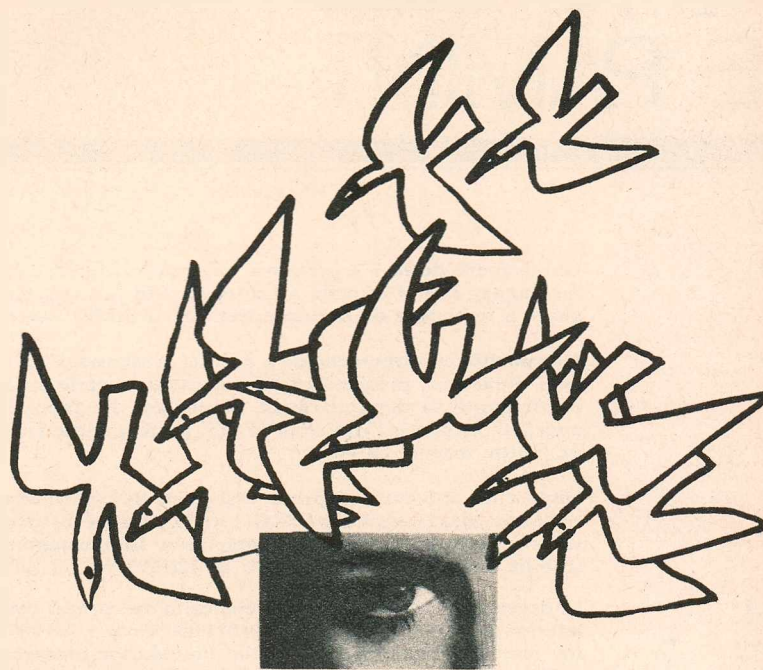
AMOS

— Zici că nu știi să cînt la vioară? Aiurea... Acum profesorul recunoaște imediat ce cîntec am cîntat...

S.L. A.L.

— Vă rog, domnule profesor, luați loc!

ÎN LUMEA PĂSĂRILOR

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

ORIZONTAL: 1) Pasăre de baltă cu pene negre — Numele științific al coțofenei. 2) Vulturi — Dînsa — În zbor! 3) Calapod — Păsări moțate, cu penele ruginii. 4) În cîntecul privighetorilor — Tip — Lucrare. 5) Altă pasăre de baltă, de mărimea unui porumbel — Papagal american. 6) Nota bene — Bobocul unui arbust spinos, folosit drept condiment (pl.). 7) Își dispută întietatea cu găina... — Coadă de nagîț... — Bolți. 8) Alergătoare africană, cu picioare lungi și puternice — Licărește pe firmament. 9) Pasăre de curte — Nicolae Păunescu. 10) Rudă apropiată — În coteț! — Baltă. 11) În misiune! — Mici păsări cîntătoare.

VERTICAL: 1) Pasăre mică, asemănă-

toare cu rîndunica — A ajunge undeva. 2) S-a avîntat spre soare, cu aripi de șindrilă (mit.) — Pasăre cîntătoare, cu ciocul foarte scurt. 3) Condiție bună de zbor — Felicitări. 4) Alifie — Apă stătătoare — Club sportiv arădean. 5) Sediul pupezei din copilăria lui Creangă — Rudă cu corbul. 6) Patria ibișilor — Perdea solară. 7) Pasăre răpitoare — Cerne făina (pl). 8) Simbol al mindriei... — Păsări înotătoare. 9) Ifoșe — Tip de pasăre... de oțel. 10) O pasăre migratoare... — ...și una cîntătoare, cu pene galbene. 11) Cu aripi (poet) — Uverturi... la temă.

Ion PASCAL

Dezlegarea careului TOTUL IEȘE LA IVEALĂ, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) STRICAT — ABIL. 2) ORAS — RAMUREA. 3) BAS — SARIT — SS. 4) APARITIE — MIT. 5) ARENA — IRITA. 6) P — IVIRE — AZUR. 7) RATE — INTRARI. 8) ORALE — ERE — A. 9) MA — AFARA — P — U. 10) OTET — EVITATI. 11) VAPOR — ATITAT. 12) ATIRNAT — RASA.

SAPTE ZILE PE PĂMÎNT

OTTAWA

Cu începere de la 7 septembrie engleza încetează să mai fie singura limbă oficială a Canadei, prin intrarea în vigoare a legii care dă aceleași drepturi și limbii franceze.

TOKYO

O expoziție cu circuit închis a poliției, organizată în scopuri didactice, prezintă căștile, scuturile, bețele cu care participanții la demonstrațiile de protest din Japonia se apără de mijloacele din ce în ce mai perfecționate folosite de poliție împotriva lor.

BONN

După cum informează presa vest-germană, beneficiarul celei mai mari pensii din R.F.G. este în prezent fostul președinte Heinrich Lübcke: o hotărâre a Bundestagului a stabilit cuantumul pensiei sale la 120 000 mărci pe an.

LONDRA

În deceniul 1958—1968 sumele cheltuite de englezi pentru băuturi alcoolice au crescut de la 911 000 000 la 1 585 000 000 lire sterline. Economic and Social Foundation încearcă să explice fenomenul prin tradiția potrivit căreia refuzul invitației «la un păhărel» e considerat un gest antisocial.

WASHINGTON

Calificând raportul Condon drept superficial, un grup de savanți americani au cerut ca documentele referitoare la obiectele zburătoare neidentificate, aflate în posesia Forțelor aeriene americane, să fie puse la dispoziția cercetătorilor.

ROMA

Potrivit unor date publicate de revista italiană «Ceres», în întreaga lume se pescuiesc azi circa 60 000 000 tone pește, de trei ori mai mult decât acum 20 de ani. Rezervele de pește sînt amenințate însă de poluarea continuă a apelor.

CIUDAD DE MEXICO

În cadrul celui de-al IX-lea Congres mondial de otorinolaringologie, desfășurat recent în capitala Mexicului, au fost prezentate statistici din care reiese că 99% din cazurile de cancer al laringelui se datorează tutunului.

MOSCOVA

Săptămînalul sovietic «Nouvelles de Moscow» informează că 10 mari companii comerciale japoneze au în prezent reprezentanțe permanente la Moscova, iar valoarea schimburilor comerciale sovieto-japoneze s-a ridicat anul trecut la 530 000 000 ruble.

ACCRA

În regiunea Tarkwe (Ghana occidentală) a fost descoperit un important zăcămint aurifer. Primele sondaje permit să indice că exploatarea va putea începe în 2—3 ani.

NEW YORK

Comisia financiară a Senatului din statul Ohio a autorizat cheltuirea a 500 000 dolari pentru înființarea unui muzeu astronomic dedicat lui Neil Armstrong. Muzeul va fi construit în orașul natal al acestuia, Wapakoneta.

S-au împlinit trei decenii de cînd atacul Germaniei naziste asupra Poloniei a declanșat cel de-al II-lea război mondial, cea mai mare conflagrație militară din istoria omenirii. Fotografia vă prezintă trupele hitleriste agresoare, forțînd frontiera poloneză.

PARIS

CU FAȚA SPRE ISTORIE

Corespondență specială de la Gheorghe DOLGU

La sfîrșit de august Parisul trăia «au ralenti». Contestația era în vacanță sau prezentă numai pe ecranele pe care rulează astăzi filmul «Z», distins cu Premiul unanimității juriului de la Cannes. În loc de inscripții contestatatoare pe ziduri erau lipite afișe anunțînd amenzile la care vor fi supuși cei ce vor mai încerca să recurgă la asemenea forme de protest. Cu tot aflul de turiști străini, atașamentul francezilor pentru tradiția vacanței în luna august se simțea pretutindeni: mașini mai puține, mult mai puține, numeroase magazine care la ora deschiderii rămîn cu obloanele trase. Era răcoare, aproape frig, ploua des, iar soarele punea rar în valoare strălucirea edificiilor și a monumentelor, regăsită grație inițiativei discutate a lui Malraux. Presa în care se oglindeau preocupările economice ale guvernului, publicitatea făcută de marile magazine arătau însă că vacanța se apropie de sfîrșit.

Dominanta atmosferei o constituia însă trecutul. Parisul retrăia zile de glorie mai apropiate sau mai îndepărtate. Un imens drapel tricolor atîrna maiestuos în arcada Arcului de Triumf de la Etoile, amintind festivitățile prilejuite de-a 25-a aniversare a eliberării capitalei. Flori decorau plăcuțele comemorative plasate în locurile unde au căzut eroii ai Rezistenței. La Porte d'Orléans, o nouă statuie a generalului Leclerc, căruia, la inaugurare, mii de parizieni au venit să-i aducă omagii.

La Grand Palais, la Arhivele Franței, la Biblioteca Națională, istoria are în aceste zile dimensiunile legendei. Aici, marele public poate trăi epopeea napoleoniană, evocată cu prilejul bicentenarului nașterii micului caporal, a marelui corsican. Între actul de naștere al lui Napoleon Bonaparte și mobilierul impresionant de modest din camera de pe insula Sfînta Elena, numeroase mărturii-document, tablouri, sculpturi, amintesc viața densă a celui care odihnește în sarcofagul de porfir roșu de la Domul Invalizilor. Printre ele, planurile care au asigurat recucerirea Toulon-ului, actul de numire în fruntea armatei care a purtat campania din Italia, un costum pentru o talie de adolescent firav, pe care la numai 30 de ani l-a îmbrăcat primul consul, arme, proclamații și obiecte amintind zecile de bătălii victorioase; apoi somptuoasele veșminte ale împăratului, tabloul lui David cu festivitatea încoronării de la Notre Dame, tabloul în care Ingres, zeificîndu-l pe Napoleon, îl înfățișează pe tron ca pe un basileu bizantin. Și, de asemenea, mărturiile vieții personale, subordonată și ea setei de mărire.

LONDRA

ANGLIA ȘI SUDUL RASIST AL AFRICII

Corespondență specială de la Gordon SCHAFFER

Regimul rasist Smith și suporterii lui își pun speranțele în viitoarele alegeri din Marea Britanie, în guvernul conservator pe care ei sînt convinși că-l vor aduce la cîrma țării și care—se crede—ar fi dispus să recunoască «republica» lui Smith. După cum se știe, actualul guvern laburist n-a îndrăznit să meargă pe acest drum, dar nu contestă că interesele sale financiare în Rhodesia ar fi subminate în cazul aplicării unor sancțiuni economice extreme. Pe de altă parte, guvernul este conștient că aceste sancțiuni nu pot fi efici-

În august, cînd aproape toți parizienii pleacă în vacanță, turiștii își pot imagina — ca acest tînar lungit în Place de la Concorde — că orașul este al lor.

În aceste săli, te afli într-adevăr în plîmă legendă. Dar ceea ce istoricii nu omit să dezvăluie în aceste zile este că dincolo de epopeea reală, cel care a contribuit în cea mai mare măsură la nașterea legendei napoleoniene a fost Napoleon însuși.

Așa cum observă comisarul general al Expoziției de la Biblioteca Națională, Napoleon s-a servit în acest scop de un vechi serviciu istoric al administrației creat de Ludovic al XIV-lea. Ajudat de un curtean abil, Vivant Denon, pe care îl numise ministru al artelor, Napoleon a impus teme succesive de propagandă, mergînd de la glorificarea ființei excepționale care era el, la imaginea marelui comandant înconjurat de întreprizii săi soldați.

Și tot el este acela care, de la Sfînta Elena, prin memorial și prin alte scrieri răspîndite după 1817 a orientat legenda sa într-un sens uman și popular. Ele sînt alcătuite cu atîta grijă, încît te întrebi dacă sensul lor nu este de a condiționa psihologic memoria societății, prea înclinată să repună în discuție anume valori fundamentale.

ente atîta timp cît nu sînt aplicate în mod egal și Africii de Sud, și teritoriilor aflate sub ocupație portugheză. Or, este evident faptul că, deși aceste țări sabotează intens sancțiunile stabilite de O.N.U., Anglia își intensifică comerțul și investițiile în Africa de Sud.

Cîteva zile înainte ca minoritatea albă să voteze constituția ilegală, lordul Fenner Brockway avertiza în cadrul unor dezbateri din Camera Lorzilor că, dacă va rămîne în vigoare constituția ilegală, «războiul rasial va deveni inevitabil în Rho-

Impasul Vietnamez

de Silviu BRUCAN

Realizarea păcii în Vietnam rămâne o condiție esențială a îmbunătățirii relațiilor internaționale. Cum însă căile spre pace sînt în zilele noastre mai întortocheate ca oricînd, evoluția conflictului vietnamez nu putea face excepție de la regulă.

După cum atunci cînd au început negocierile de la Paris observatorii politici nu s-au așteptat la rezultate imediate și spectaculare, nici atunci cînd președintele Nixon s-a angajat «să pună capăt războiului» sau atunci cînd a luat decizia să retragă la sfîrșitul acestei veri interminabile un prim lot de 25 000 de soldați din cei peste jumătate milion aflați în Vietnamul de Sud, oamenii avizați nu s-au lăsat cuprinși de un optimism facil și naiv. Doar este vorba de o mare putere, pentru care expansiunea peste mări și țări a devenit, cum se zice, a doua natură și care învață anevoie că folosirea forței în lumea de azi nu mai rentează și că popoarele nu mai pot fi conduse prin marionete minuite din exterior.

Factorii care au împins pe agresor să se așeze la masa tratativelor continuă însă să preseze. Inițiativa militară este ținută ferm în mîinile forțelor F.N.E. și singurul lucru cu care se mai laudă strategii americani este că citadelele în care sînt efectiv sechestrați nu pot fi cucerite. Balanța de plăți continuă să fie dezchilibrată de cheltuielile enorme ale războiului, iar convingerea că problemele interne grave ale Americii și în primul rînd explozia rasială nu pot fi atacate atîta timp cît războiul absoarbe energia și fondurile bugetare ale administrației a devenit axiomă și deci a început să se reflecte și în Congres. Votul la limită (51 pentru, 50 contra) din Senat cu privire la construirea unui sistem antirachetă contrastează vădit cu procedura cvasiautomată de aprobare a celor mai enorme cheltuieli militare pe care o urma Congresul cu ani în urmă. Iar declarația Senatului prin care se reafirmă prevederea constituțională că președintele nu poate angaja forțe armate în război fără consimțămîntul Congresului a fost legitimată de

scandalul recent izbucnit în legătură cu prezența în Thailanda a peste 40 000 de soldați americani. Aceasta a silit Administrația Nixon să treacă la discuții cu guvernul thailandez pentru reducerea efectivelor americane. Decizia președintelui Nixon de a amîna, în pofida presiunii populare și a curentului din Congres, retragerea unor noi efective de trupe din Vietnam constituie o nouă ilustrare a politicii în zigzag duse de administrația S.U.A.

De fapt, atît în Vietnam, cît și la negocierile de la Paris lucrurile s-au poticnit la problema-cheie: crearea unui guvern de coaliție la Saigon. Doar este limpede pentru toată lumea că dacă este să se ajungă la pace în Vietnam, atunci ea nu poate fi încheiată de regimul militar de la Saigon, legat trup și suflet de război și de ocupația străină fără de care ar înceta să existe. În această chestiune esențială, poziția administrației americane a oscilat de la declarația că «nu este logodită cu guvernul de la Saigon» la sprijinirea totală și exclusivă a clicii militare Thieu-Ky. În plus, mașinațiile dubioase ale acestei clici pentru a crea o fațadă mai respectabilă guvernării ei s-au trădat acum prin numirea ca premier a unui alt... general. Legea implacabilă a acestui soi de cîrdășie politică își spune cuvîntul: ocupanții străini nu pot găsi scule docile decît în persoana unor guvernanți lipsiți de scrupule iar aceștia din urmă, bizuindu-se în principal pe sprijin din afară, se rup în mod necesar de poporul lor.

Chestiunea este deci: va avea administrația americană hotărîrea și voința de a ieși din această cîrdășie compromițătoare care-i paralizază în prezent activitatea diplomatică? Deoarece, evident, nu se poate vorbi în mod serios de alegeri libere și democratice în Vietnamul de Sud efectuate în prezența a 500 000 de soldați americani de către niște guvernanți care nu se reazemă decît pe o armată de mercenari finanțată de Washington și care sînt gata de orice pentru a se menține la putere.

desia și în toată Africa de Sud». Aceasta privește nu numai Anglia, ci și întreaga omenire. Populația Africii nu poate rămîne jumătate sclavă, jumătate liberă. Dacă i se neagă drepturile umane elementare, care aparțin întregii omeniri, ea și le va lua cu forța. Cît despre modul în care sînt negate drepturile negrilor din Rhodesia, acesta a fost scos în evidență tot în discursul rostit la Camera Lorzilor de lordul Brockway. «Albii — arăta el — reprezintă 5 la sută din populație, dar dețin jumătate din pămînt, și cel mai bun. Un lucrător negru primește în medie a zecea parte din cît primește un lucrător alb și de cele mai multe ori este lipsit de posibilitatea de a dobîndi o calificare superioară. Numai servitorii negri pot locui în locuințele albilor». Și lordul Brockway, după ce comenta sprijinirea constituției lui Smith de către unii antevorbitori, a încheiat astfel: «Această constituție ar însemna o permanentă dictatură exercitată de minoritatea albă... Aceasta aplică apartheidul din multe puncte de vedere mai rău decît în Africa de Sud. Este singura constituție din lume care conține clauze de dictatură permanentă. Dacă

această constituție rezistă, eu anunț Camera că războiul rasist va deveni inevitabil în Rhodesia și în Africa de Sud».

Economia Rhodesiei este strîns legată de cea a Africii de Sud. Iar Africa de Sud este a doua principală sursă de venituri a Angliei după Statele Unite. Acesta este substratul atitudinii «moderate» a Angliei dar și a altor puteri apusene, care au de asemenea mari investiții în Africa de Sud.

Colonialistii se pare că n-au învățat încă lecția istoriei. Astăzi ei refuză să vadă realitățile din Rhodesia, Republica Sud-Africană, Africa de Sud-Vest. Dar aceste cercuri întîmpină o tot mai puternică opoziție. Conferința partidului laburist de anul trecut, de pildă, a cerut adoptarea de măsuri concrete împotriva regimului Smith, în ciuda opoziției reprezentanților guvernului față de rezoluția lor. Muncitorii din transporturi se pronunță pentru boicotarea cîrcourilor suspecte de a transporta mărfuri din Rhodesia. De asemenea, se așteaptă ca la viitoarea conferință, din octombrie, a partidului laburist, să se facă din nou auzite cereri în vederea adopării de măsuri eficiente împotriva regimului Smith.

asemenea sector de stat poate lua ființă atît pe calea unor construcții noi, cît și pe calea unor naționalizări totale sau parțiale sau prin introducerea unui control asupra exploatarei unor resurse importante ale țării.

În acest sens, Conferința de care aminteam a avut și un scop precis — sprijinirea măsurilor guvernului peruvian de naționalizare a bogățiilor petroliere. Dar, evident, în contextul amploarei măsurilor similare luate de guverne ale unor țări în curs de dezvoltare din alte părți ale lumii, — între cele mai recente exemple înscriindu-se naționalizarea principalilor bănci în India, preluarea de către

statul zambian a 51% din acțiunile firmelor care controlează producția de cupru a țării și reducerea la 25 de ani a termenului de concesiune a acestor exploatare pentru firmele străine — această acțiune de sprijinire are un caracter mult mai larg și capătă o valoare semnificativă.

Prin asemenea măsuri statele respective vor putea controla bogățiile lor naționale, vor putea obține mai multe resurse financiare necesare demarării unor noi obiective economice, vor putea face un nou pas înainte pe calea dezvoltării și cuceririi deplinei independențe naționale.

• Ilie ȘERBĂNESCU

LIMITELE DELIMITĂRII

Presă americană semnalează existența unei acute controverse, ajunsă de domeniul public, între Departamentul de Stat și Pentagon în legătură cu evoluția situației din Vietnam. Corespondentul la Washington al agenției France Presse, Claude Moisy, găsește originea acestor contradicții în pozițiile adoptate de cele două instituții ale aceleiași administrații în lupta dintre cei care se pronunță pentru dezangajare și cei ce doresc continuarea războiului. «În fapt, scrie Moisy, totul se petrece azi ca și cum Departamentul de Stat și civilii ar căuta toate argumentele pentru a convinge Casa Albă să accelereze dezangajarea Statelor Unite din Vietnam, în timp ce militarii utilizează toate argumentele pentru întîrzierea ei».

Dar nu rareori se observă militarii care vorbesc ca civilii și civilii care vorbesc ca militarii. Ca să nu mai vorbim de controversa dintre două grupuri de civili, consilieri economici ai Casei Albe. Unii afirmă că nu se va realiza «nici un beneficiu bugetar» de pe urma încetării ră-

boiului din Vietnam, întrucît tot ce va fi economisit va fi înghițit de «creșterea naturală» a capitolelor militare și civile ale bugetelor deja stabilite. Alții, dimpotrivă, contestă previziunile pesimiste, afirmînd că în mod cert «vor exista dividende pentru pace în urma încetării războiului». Pe asemenea fapte și pe altele ne putem baza în constatarea că nu e vorba aici de contradicții care despart pe civili de militari, ci de contradicțiile unei politici care nu vrea încă să iasă din impas prin renunțarea definitivă și hotărîtă la orice variantă care ar urmări încălcarea dreptului inalienabil al poporului vietnamez de a-și hotărî soarta așa cum vrea el. Numai în cazul cînd una din pozițiile în controversă s-ar baza pe această premisă în aprecierile și soluțiile propuse, numai atunci am putea găsi în controversele iscate la Washington o delimitare netă între cei ce vor dezangajarea și cei ce vor să continue războiul.

Nicolae LUPU

ÎN APĂRAREA RESURSELOR NAȚIONALE

Recent a avut loc în capitala Perului, Lima, Conferința latino-americană privind apărarea bogățiilor naționale ale țărilor Americii Latine împotriva monopolurilor străine. De natură să atragă atenția opiniei publice, un asemenea eveniment are, de fapt, o semnificație deosebită în contextul afirmării crescînde a luptei țărilor în curs de dezvoltare pentru independența economică — premisă de bază și componentă fundamentală a cuceririi deplinei independențe politice a acestora. Este un fapt că, în ciuda cuceririi independenței politice, o serie de

țări din așa-zisa «lume a treia» se află încă sub dependența economică a monopolurilor străine care, avînd concesiunile sau controlînd marile bogății ale acestor țări, reușesc să dirijeze, în propriile interese, producția și resursele țărilor respective. În aceste condiții unul din mijloacele imediate dintre cele mai eficiente pentru a scoate economia dintr-o astfel de înfeudare, de a folosi resursele, bogățiile țării în interesele națiunii, de a porni pe calea dezvoltării economice, este crearea unui sector de stat în măsură să reziste puternicelor monopoluri străine. Un

La închiderea ediției

ÎN IPOSTAZE INEDITE

ÎNCETAREA DIN VIAȚĂ A TOVARĂȘULUI HO ȘI MIN

Joi, 4 septembrie, la orele 4 dimineața (ora Bucureștiului), Agenția de informații a Republicii Democratice Vietnam — V.N.A. — a transmis un Comunicat oficial semnat de Comitetul Central al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, Comitetul Permanent al Adunării Naționale a R.D. Vietnam, Consiliul de Miniștri și Comitetul Central al Frontului Patriei din Vietnam prin care se anunță, cu profundă durere, încetarea din viață a tovarășului Ho Și Min, președintele Comitetului Central al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, președintele Republicii Democratice Vietnam.

(Agerpres)

Cînd amintești de Varna sau Burgas, cei mai mulți asociază aceste mari orase ale Bulgariei cu o odihnă la mare, în cunoscutele stațiuni «Nisipurile de aur» sau «Malul însoțit»; alții se gîndesc la Messembria, Martianopolis sau Apollonia, mult frămîntate și de mult uitate așezări grecești sau romane, ale căror vestigii strălucesc tăcute în revărsarea soarelui marin. O recentă vizită în țara vecină și prietenă, care sărbătorește în acest an, la 9 septembrie, jubileul unui pătrar de veac de viață liberă, ne-a dezvăluit o nouă dimensiune a litoralului bulgar al Mării Negre.

Nu sînt decît vreo 15 ani de cînd aici, pe malul mării, la Tulenovo, oamenii au scos din adîncuri alteva decît ruinele unei cetăți antice; atunci, ei au înscris pe harta industrială a țării locul primei exploatare petroliere. Cu vreo 70 kilometri mai la sud, Varna și se înfățișează azi nu numai dichisită, înprospătîndu-și mereu chipul, dar și cu o industrie în plină expansiune, cum stă bine unui oraș care se află pe locul trei (după numărul locuitorilor) între orașele bulgărești. E desigur dificil, într-un timp scurt, să vizitezi întreprinderile orașului, dar o expoziție retrospectivă a ceea ce au făurit locuitorii acestei regiuni în ultimul pătrar de veac mi-a oferit o imagine sintetică a acestor ani de creație. Înscriind sporuri impresionante în producția de energie electrică, în dezvoltarea chimiei, construcției de mașini, în producția bunurilor de larg consum, Varna își afirmă vocația ei industrială. E firesc, îți spui, ca orașul, cea mai mare poartă maritimă a Bulgariei, să fie în același timp și cea mai importantă constructoare de nave. Șantierile navale «Gh. Dimitrov» mi-au confirmat această presupunere. În ultimii 20 de ani, ele au lansat 520 de vapoare, care plutesc pe apele mărilor și oceanelor. În gama produselor acestor șantiere se numără nave comerciale, tancuri petroliere, nave de călători, vapoare pentru cercetări hidrologice, ciudate nave de beton, veritabile baze de reparații plutitoare... Anul acesta va fi terminată acțiunea de dezvoltare și de construcție a șantierelor. Colectivul lor numără zece mii de persoane, dar cum la realizarea unei singure nave colaborează alte 250 de uzine, este lesne de închipuit

cîtă muncă, cîtă energie și inteligență este încorporată în fiecare vapor, pînă-l faci să plutească. Cînd vizitam șantierul, muncitorii finisau vaporul «Vesila», de zece mii tone, care va spori flota comercială bulgară. Pînă în 1975 — îmi relata economistul Ivan Stepanov — șantierul își propun să atingă o producție anuală de 420 000 tone și să construiască în anii apropiați nave cu tonaje tot mai mari.

...Nu departe de Varna, pe malul altei ape, riul Devnia, se înalță un mare complex industrial, care va cunoaște și el, în timpul ce vine, febra caracteristică marilor construcții. Uzinei de sodă — prima care a venit pe lume — i-a urmat alta, de ciment, apoi una de mase plastice și apoi aici s-a produs și energie electrică, și zahăr, și clor... Opțiunea industrială a noului oraș rămîne însă chimia; noua uzină de sodă va depăși de trei ori capacitatea celei existente; tot de aici vor pleca spre ogoare cantități însemnate de îngrășăminte combinate și de superfosfați.

Tot pe litoralul mării, de astă dată și mai la sud, la Burgas, călătorul întilnește cel mai mare combinat petrochimic al țării. În 1960 aici a început construcția unei rafinării. Prima rafinărie a Bulgariei. Trei ani mai tîrziu, într-un septembrie sărbătoresc ca acum, țara primea de la Burgas prima cantitate de benzină bulgărească; azi rafinăria asigură cea mai mare parte a necesarului de combustibil lichid. Înțins pe o suprafață de 500 hectare, combinatul produce polietilenă și benzol, acetonă, fenol și etilenă, și la această oră a fost dată în exploatare și uzina de fibre sintetice; urmează să intre în producție și o uzină de cauciuc.

...Cîndva, așezările dezvoltate aveau dreptul de a-și bate propria lor monedă. Vechile cetăți de pe litoralul bulgar uzau și ele de acest drept. Așezările ridicate azi pe străvechile locuri își semnaleză prezența în lume în alt chip: oamenii, bronzăți de vînt și soarele mării, își întipăresc însemnele hărniciei lor pe o gamă largă de produse industriale și nu s-ar spune că această nouă ipostază, insolită oarecum, ce conferă valențe sporite litoralului, i-ar știrbi, prin aceasta, atracționalitatea.

Victor NĂMOLARU

HAMHÎN — VICTORIA VINALONULUI

Bătrîna cetate a Hamhînului ni se înfățișează panoramic ca o imensă fereastră deschisă spre Golful de Est. Poate că nu este cel mai frumos oraș de pe litoralul coreean, dar culorile lui sînt atît de vii și fascinante, încît călătorul este pur și simplu cucerit de pitorescul locului. Nici n-ai apucat să cobori pantele line ale munților Banren, cu păduri bogate dar și cu zone stîlcoase, cînd descoperi, dintr-o dată, că ai devenit prizonierul... apelor. În față — golful de o frumusețe inefabilă, punctat de conurile munților pitici răsăriți, nu se știe de cînd, din apă,

ca niște cerberi neclintîți. Jos, la cîteva zeci de metri — apele iuți ale riului Songiongon care alunecă spre mare. Pagoda Go Cion Gak de pe colina parcului central este locul cel mai potrivit pentru o privire panoramică. De aici Hamhînul poate fi văzut în dimensiunea lui reală. Colegul Pak, care ne însoțește, evocă în cuvinte puține, dar simțite, epopeea acestui oraș care, după ce a cunoscut din plin urgia războiului (3 000 de bombardamente), a găsit, ca și celelalte orașe nord-coreene, forța necesară pentru a renaște din ruine. Aproape întreaga ca-

pacitate industrială a orașului era lichidată, atunci cînd coreenii adăpostiți în grolele Banrenului au pornit să reclădească Hamhînul. Printre ei se afla și omul de știință Li Sun Ghi, cunoscut încă dinainte de război ca un cercetător de înaltă clasă, legat strîns de cauza nobilă a poporului său. Bombele mai cădeau încă la Hamhîn, cînd dr. Li Sun Ghi și colaboratorii săi puneau la punct proiectele de viitor, între care și documentația completă pentru producerea fibrelor de vinalon, menite să dea patriei, în lipsa bumbacului, țesături sintetice de calitate superioară. Era începutul care avea să deschidă drumul pentru saltul industriei chimice, bazat în primul rînd pe folosirea rațională a resurselor minerale ale R.P.D. Coreene. Carbid și cărbune, iată principalele materii prime necesare producerii vinalonului. Nici una, nici alta nu lipsesc în «țara dimineților pure», de unde și avîntul neasemuit al vinalonului. Deși orașul complet reconstruit numără azi, ca principală forță economică, peste 100 de întreprinderi industriale, cînd spui Hamhîn te gîndești totuși — în primul rînd — la vinalon, tot așa cum vinalonul nu poate fi conceput fără contextul economic al Hamhînului.

Inginerul Kim Song Cian, director adjunct al fabricii de vinalon, care a fost martorul nașterii și creșterii bumbacului sintetic coreean, povestește cu însuflețire despre etapele parcurse de fabrica fibrelor albe. «A fost o bătălie dintre cele grele, nu un simplu proces de producție — ne spune acest specialist experimentat. În jurul nostru s-au ridicat și alte obiective industriale ca uzina de îngrășăminte chimice sau fabrica de medicamente de sinteză. Dar noi sîntem mîndri că vinalonul este în întregime un produs coreean — materia primă, mașinile și utilajele, ca și mîna de lucru, totul a fost și este al nostru».

Pare de neconceput, dar această fabrică mare și modernă a fost construită și dată în exploatare doar în 18 luni. 50 de clădiri rîspîndite pe un spațiu de 50 hectare, un flux de conducte numărînd nu mai puțin de 600 metri, peste 10 000 de utilaje și instalații și o producție de aproape 250 000 000 metri țesături — iată coordonatele sumare ale cetății vinalonului. Ce înseamnă aceasta pentru economia R.P.D. Coreene? Enorm. Pentru că echivalentul în bumbac al acestei producții ar fi presupus cultivarea unei suprafețe de 300 000 hectare. Or, după cel mai simplu calcul, de pe o suprafață ca aceasta se obține 1 500 000 tone de cereale. Este deci lesne de înțeles ce avantaje oferă producția de vinalon într-o țară în care terenurile arabile sînt, după cum se știe, limitate. Victoria vinalonului este nu numai un semn al avîntului industriei chimice coreene dar și o izbîndă economică de mare perspectivă. Cei aproape 5 000 de muncitori și tehnicieni se mîndresc cu faptul că țesăturile pe care le produc în fiecare an din vinalon, puse cap la cap, ar putea înconjura de cîteva ori globul pămîntesc. Aceasta acum, cînd producția este de 20 000 de tone. Dar atunci — adică anul viitor — cînd ștacheta se va ridica la 30 000 tone?...

Dic. BABOIAN

CRONICA DE TREI SECADE

NUMELE TATĂLUI ȘI AL FIULUI

Există în lume o mare putere, mai capabilă chiar decît O.N.U.-ul — Doamne, iartă-mă! — în anumite probleme. O mare putere dotată cu o mare putere financiară, dar nu și cu armată, cu bombe și tiribombe. O mare putere dotată cu trupe de juriști, avocați, secretari și secretare. O mare putere care a pus cu botul

pe labe portughezi și japonezi fiindcă au pus pe piață falsuri. O mare putere lingusită de milionari și alte mii de oameni bogați. Ca mulți alți domnitori, șeful acestei mari puteri e și artist, adică pictor și scriitor; pentru două sute de pagini, scrise de mîna lui, americanii l-au plătit mai bine decît pe Hemingway. Dar după cele 200 de pagini, domnul și domnitorul a jurat că nu va mai scrie: «A fost cea mai grea tortură suportată vreodată — chinul de a intra în pielea tatălui meu». Tatăl acestei mari puteri se numește Arthur Conan Doyle și a lăsat fiului său, Adrian, cea mai substanțială moștenire literară, numită Sherlock Holmes. În timp ce observatorii O.N.U. de nu știu unde sînt plicti-

și de toți și de toate, observatorii domnului Doyle, rîspîndiți prin mai toate țările lumii, nu se plictisesc în lupta cotidiană pentru apărarea și urmărirea drepturilor de autor. Drepturile detectivului sînt apărate printr-o admirabilă rețea de spionaj. E sfîrșitul firesc la care Conan Doyle-tatăl pariez că s-a gîndit.

LECTURĂ RAPIDĂ

De ce citesc atît de repede știrile din Irlanda de Nord? Atît de repede, atît de rece, atît de gol. Doar s-a tras acolo, tancuri au apărut pe străzi, polițiști au luat foc, case au fost distruse, lupte cu pietre au avut loc — așa cum scrie în

cărțile de istorie. Și tot din cărțile de istorie știm de războaiele religioase. Acum, iată-l, în secolul 20, un război religios. Citesc repede, cu un ochi în diagonală. Păcătosule — îmi spun — au murit oameni acolo, și oamenii, măcar cei morți, sînt frați. Oamenistul din mine doar clipește. Irlanda de Nord mi se pare departe. Sufăr de o maladie gravă, a singelui, de o boală mai greu de mărturisit decît o boală venerică; nu știu cum o numeșc medicii, un singur poet a îndrăznit să-i spună pe nume: «La mine în sînge, istoria contemporană plînge»...

Radu COSAȘU

Prezentat de:

carte

● A început să apară seria de *Opere* de Victor Eftimiu — proiectată în aproximativ 12 volume — sub îngrijirea directă a prodigiosului și prestigiosului scriitor. Primul volum, *Legende românești*, cuprinde piesele de teatru «Însir-te mărgărite», «Rapsodii», «Strămoșii», «Cocoșul negru», «Meșterul Manole» (Editura pentru literatură).

● Volumul *Proză satirică* de Teodor Mazilu include între copertele lui o selecție operată de autor din activitatea sa scriitoricească. Am spus intenționat activitate scriitoricească și nu publicistică, deoarece multe dintre paginile volumului sînt investite cu atributele perene ale literaturii. Antologia ce ne-o oferă autorul ne îndreptățește să vorbim nu numai de unul dintre foarte puținii scriitori frecvenți în mod constant ai satirei, dar și de un *virtuos* al ei (Editura pentru literatură).

● Participant activ și martor autorizat al evoluției avangardismului nostru poetic interbelic, Sasa Pană a făcut să apară de curînd *Antologia literaturii române de avangardă* (Editura pentru literatură).

● Acum cînd temeritatea omului caută să cunoască în *direct* alte planete, cartea geologului Hans Cloos, *Dialog cu Pămîntul*, care a cunoscut în momentul apariției (1947) un succes frizînd senzaționalul, e departe de a-și fi epuizat interesul științific inițial. Cartea acestui savant, dar și poet al geologiei, ne prezintă bătrînul nostru Pămînt ca pe o planetă ce ne va ține încă multă vreme trează curiozitatea prin necunoscutele și frumusețea lui. Cuvîntul înainte și traducerea (bună) de Marcian Bleahu. Cartea, apărută în realizate condiții tehnice, se bucură de o copertă și supracopertă corespunzătoare semnate de Damian Petrescu (Editura științifică).

● Prin modul cum Gheorghe Brătescu abordează problemele de morală medicală — istoric, sociologic, umanistic — în cartea sa *Etica medicală*, respectiva lucrare e menită să depășească interesul specialistilor, ea adresîndu-se astfel și altor categorii de cititori (Editura științifică, colecția Mica bibliotecă etică).

● Prozatorul Ladmiș Andreescu după cartea sa de nuvele «Pilot de vinătoare», nu de mult apărută, e iarăși prezent în librării cu o nouă carte: *Necunoscutii*, în paginile căreia sînt cuprinse povestiri publicate în diverse reviste, precum și câteva inedite. Cuvînt înainte, de Ovidiu Papadima (Editura pentru literatură).

● La Editura politică semnalăm apariția cărții lui Roger Garaudy: *Marxismul secolului XX*.

● La Editura politică a apărut *Camera 3603* de Montgomery Hyde, carte în care, ne spune în prefață general-locotenentul C. Popa, se înfățișează «un fel de scurt istoric al serviciilor de spionaj engleze și americane, al colaborării și organizării lor în perioada celui de-al doilea război mondial». Traducere din limba engleză de Leontina Moga și Alexandru Vianu.

cinema

● *Totul de vinzare*. Să lăsăm judecata «unde este Wajda cel de zile mari» pentru a ne întîlni cu Wajda cel totdeauna sincer, cu un cineast care-și scoate «la vinzare» toate neliniștile — poate uneori demonstrativ expuse — legate de conștiința imposibilității de a fixa conturul unei mari personalități

Elzbieta Czyzewska

dispărute: Zbigniew Cybulski, căruia îi este închinat filmul. În rolurile principale: Beata Tyszkiewicz, Elzbieta Czyzewska, Andrzej Lapicki, Daniel Olbrychski, Bogumil Kobiela, Witold Holtz, Małgorzata Potocka.

● *Cavalerii aerului*. Eroismul suprasolicitat și confectionat, într-un film pornit, desigur, cu cele mai bune intenții. Regia: Jindrich Polak (R.S.C.). Interpreți: Jiri Bednar, Jiri Hrzon, Svatopluk Matyas, Jana Novakova.

● *Omul, orgoliul, vendeta*. Prosper Méricmé și celebra lui «Carmen» au ajuns de risul — sau de plînsul — lumii. Măcar de-ar fi parodie, dar toată bătărea cu pumnii în piept este ridicol de serioasă. Regia: Luigi Bazzoni (Italia). Interpreți: Tina Aumont, Franco Nero, Klaus Kinski, Lee Burton.

● Mari cineaste pe ecranele noastre: George Cukor (*My Fair Lady*), Milos Forman (*Dragostea unei blonde*), Jerzy Kawalerowicz (*Mai-că Ioana a ingerilor*).

● Deși — după «Contesa din Hong Kong» — s-a jurat că nu va mai filma niciodată în Anglia, Charles Chaplin a anunțat de curînd că în octombrie se va instala din nou la Londra, unde va realiza filmul *Monstrul*. În distribuție figurează trei membri ai familiei: Sidney, Josephine și Victoria.

teatru

● Își începe turneul în țara noastră cunoscutul colectiv al Teatrului Mic din Moscova. Primele reprezentații vor avea loc la Timișoara, urmînd apoi Craiova și București. Repertoriul ce va fi înfățișat publicului românesc cuprinde: piesa lui Ostrovski *Banii turbați*, într-o nouă interpretare, drama *Bătrînul de Gorki*, și din dramaturgia sovietică contemporană textul lui G. Mdivani *Unchiul meu Misa*. Regia spectacolelor este semnată de V. Monahov, L. Varpahovski și A. Satrin. Din distribuție fac parte actori cunoscuți ca: A. Bistrițkaia, E. Satrova, N. Rijov, V. Hohreakov, E. Solodova ș.a. Avînd în vedere că acest colectiv reprezintă unul dintre cele mai mari teatre dramatice din Moscova și din Uniunea Sovietică, turneul are o deosebită semnificație artistică.

● «3 bifeș 212». Sub acest titlu se desfășoară în luna septembrie un festival internațional de teatru la Belgrad, patronat de Teatrul «212». Printre invitați se află și Teatrul de Comedie din București, care va prezenta *Ucișag fără simbric* de Eugen Ionescu, în regia lui Lucian Giurghesu. La același festival, pe lângă Teatrul Național din Belgrad, participă Teatrul Liber din Roma, Teatrul de marionete din Stockholm, Teatrul de păpuși din New York, Teatrul «Am Neumark» din Zürich (care prezintă ca punct de atracție spectacolul *Victimele datoriei*, regizat chiar de

către autor, adică de Eugen Ionescu), Teatrul din Frankfurt, compania Nurja Espert din Barcelona, Teatrul Odin din Danemarca etc. Totodată, vor avea loc și o serie de expuneri pe teme de estetică teatrală. Radu Beligan și Lucian Giurghesu vor susține referatul: «Ionescu și tradiția teatrului românesc», iar Eugen Ionescu va vorbi despre «De ce am preluat direcția de scenă?».

● Tînărul regizor Al. Adrian Tatos a fost prezentat publicului și în ipostaza de dramaturg, de către Teatrul de stat din Galați cu piesa *O călătorie întreruptă* în regia lui Lucian Temelie.

● Tot mai mulți actori sînt atrași de mirajul artei regizorale. Exemplul unui Ion Fintescu este urmat după cum se știe și de Mihai Berechet, George Carabin, C. Codrescu, pentru a nu mai pomeni pe numeroșii actori provinciali. Iată

Sanda Toma

că recent și simpaticul actor Octavian Cotescu debutează în calitate de regizor al unei spirituale farse de Feydeau — *Puricele în ureche* (traducerea corectă românească ar fi *Strechea*).

plastică

● *A V-a expoziție republicană de artă populară*. După 445 de expoziții intercomunale și 38 județene, la care au fost prezenți cu lucrări circa 8 000 de creatori, iată o selecție restrînsă, în care predomină costumul popular din toate zonele folclorice ale țării, apoi ceramica din centre artizanale cunoscute. Mai rețin atenția măștile din Neamț diverse regiuni. Tot în cadrul festivalului de folclor «România '69» s-a deschis *Expoziția internațională de artă populară*. Biiterii și porțelanuri, ceramica și costume, obiecte de sticlă, țesături etc. expun creatorii din Franța, Mongolia, Polonia, R.D.G. și Ungaria (Casa Științei — sala de marmură).

● Dan Grigorescu consacră *expresionismului* primul studiu mai important care apare în românește. Investigînd istoric curentul, reliefindu-i orientările estetice, evidențînd evoluția conceptului, discutînd periodicările propuse și proliferarea curentului în alte medii decît cel scandinav și german, autorul creionează succinte portrete ale marilor și micilor maeștri care au dat strălucire acestei mișcări artistice (Editura Meridiane).

● *Fundeni Doamnei* se numără printre cele 4 citorii care se leagă de numele Cantacuzinilor. Biserica este unul din monumentele stilului brîncovenesc care adăpostește fresce ale faimosului zugrav al vremii Pîrvu Mutu (1657-1735), precum și numeroase ornamente din stuc. Micul îndreptar semna

de Corina Popa și D. Năstase informează amplu despre monumentul de la marginea Bucureștiului (Editura Meridiane).

disc

● O înregistrare demnă de reținut: trei «concerti grossi» de Georg Friedrich Händel. O interpretare remarcabilă în execuția orchestrei Händel-Festspiele din Halle. Un dirijor prestigios: Horst-Tanu Margraf. O notă aparte: excepționala calitate tehnică a prizei de sunet și imprimarea ei (Eterna — 820640).

● Orchestra de cameră din Moscova, formație alcătuită din patrușprezece laureați a înenumărate concursuri de interpretare instrumentală, activînd sub îndrumarea lui R. Barsai, înregistrează un bine meritat succes în moderna execuție a capodoperelor mozartiene: *Simfonia 29, în La major K. 201 și Simfonia 10, în Sol major K. 74* (Melodia — 08861-62 (a).).

● Două remarcabile și tulburătoare prezențe muzicale: pianistul Sviatoslav Richter și dirijorul Evghenii Mravinski. Rezultatul trudei lor comune este realizarea memorabilei înregistrări a *Concertului nr. 1 pentru pian și orchestră în Si minor, op.23* de P.I. Ciaikovski. Vigoarea, dramatismul, lirismul interpretării lui Richter ating culmea măiestriei. Nu mai puțin inspirat, eminentul conducător de orchestră leningrădean (Melodia 05468-69 (a)).

Gerard Philippe

● O producție a studiourilor cinematografice din R.P. Bulgaria: *Ultimul voievod* (20.20) ● Transmisie de la Sofia a Concertului festiv cu prilejul celei de-a 25-a aniversări a eliberării Bulgariei de sub jugul fascist (21.50).

MIERCURI 10 SEPTEMBRIE: Carul de reporaj al televiziunii ne va oferi o transmisie în direct de la Ploiești (19.00) ● La telecinematecă o surpriză deosebită: un «festival Gerard Philippe» care se deschide cu filmul *Pămînt fără stele* (20.00) ● Se anunță câteva substanțiale «convorbiri literare» la emisiunea cu același nume (22.35).

JOI 11 SEPTEMBRIE: La Seară de teatru, în regia lui Tudor Eliad, se transmite *Trandafirul alb*, adaptare după romanul cu același nume de Constantin Chișinău (20.45) ● Cîntăreța Miranda Martino va fi prezentă în emisiunea «Din succesele muzicii ușoare italiene» (23.00) ● Pe programul II Mihai Brediceanu la pupitrul Orchestrei Filarmonice de stat: «George Enescu».

VINERI 12 SEPTEMBRIE: *Seară de balet* — Chore-studio din Timișoara (18.35). ● Cliff Richard și Susan Hampshire în comedia muzicală *O poveste ca în filme* (20.00) ● La Varietăți pe peliculă *Ploaie de vară*, o producție a studiourilor de televiziune din Leningrad (22.50).

SÎMBĂTA 13 SEPTEMBRIE: La 16.30 fotbal: transmisia meciului Petrolul-Universitatea Cluj ● O emisiune-concurs pentru tineri: «Cheia Orașului» (18.30) ● Ion Sava prezintă ca scenarist și comentator filmul *Metamorfoze la cîmpie* (21.00) ● Muzică ușoară românească (21.25) ● Serialul «Comisarul Maigret» (22.20) ● Pe programul II un potpourri de valsuri și arii din opere (20.00).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON pentru concursul Pronosport nr. 36, etapa din 7 septembrie 1969

I. Steaua-Dinamo Buc.	2
II. Rapid-Steagul roșu	1
III. Farul-Petrolul	1
IV. «U» Cluj-F.C. Arges	1
V. Crișul-C.F.R.	1
VI. A.S.A.-«U» Craiova	x
VII. Jiul-U.T.A.	1
VIII. Dinamo Bacău-Poliu.	1
IX. Chimia Sv.-Portul C-ta	1
X. Metalul Tg.-Prog. Brăila	1
XI. Minerul B.M.-Olimpia	1
XII. C.F.R. Tim.-Vagonul	x
XIII. Metalurgistul Cugir-Ripensia	1

FLACĂRA-ALBUM

A intrat în cinematografie aducând cu ea un nume celebru, dar astăzi Nathalie Delon este hotărâtă să-și facă o carieră pe cont propriu.

FOTO UNIFRANCE

